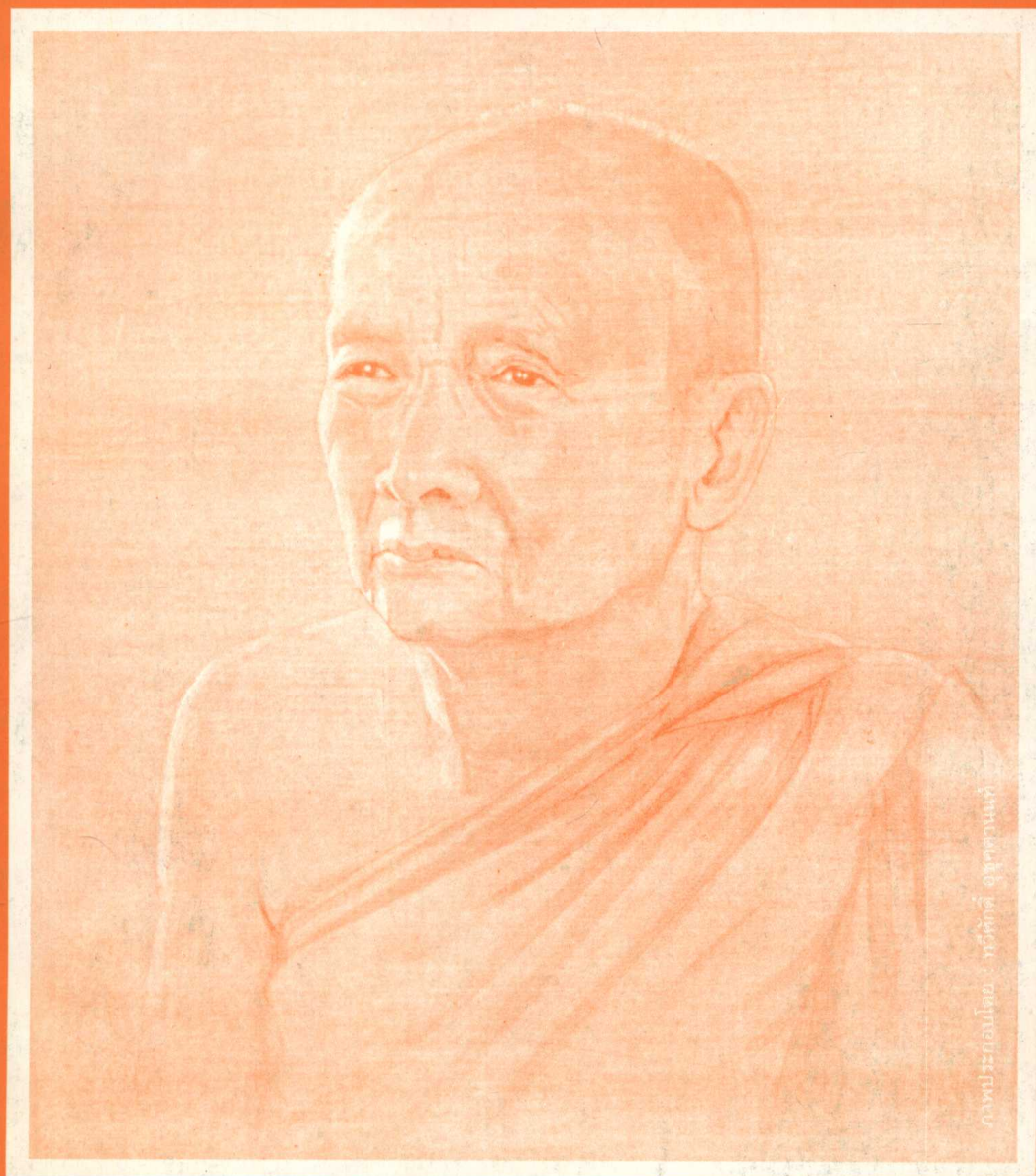

เสียงธรรม

ถนหนังสือ ■ ฉบับที่ ๑๘ ปีที่ ๓ เดือนกรกฎาคม-ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ภาพพระครูโสม... ภาวักดิ์ อุดหนุน

๘๐ พรรษา
สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิต และสังคมสมัยใหม่
ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
นายอรรัง บัณฑภาส

คณะสาราณียการ

ฝ่ายสงฆ์

พระครูสังฆวิชัย
พระอธิการทัฬหี อนาวีโร
พระอธิการวิทยา จิตตมโม
พระมหาประจวบ ปญญาทีโป
พระมหานิพนธ์ สุภทมโม
พระมหาเจิม สุวโจ
พระไพศาล วิสาโล
พระสุทัศน์ วชิรญาโณ

ฝ่ายฆราวาส

นายสันติสุข ไสภณสิริ
นายนิพนธ์ แจ่มดวง
น.ส.บัณฑิตา ยรรยงยุทธ
นายปรีดา เรืองวิซาร
นายพิภพ อุดมอิทธิพงษ์
นายสมเกียรติ มีธรรม
นายวรงค์ เวชมาลินนท์
น.ส.อภิญา สุวรรณสรวล
น.ส.นุชรี ศรีวีโรจน์
นายสานนท์ สุขกิจ

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)
การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่วันละ ๖ ฉบับ ราคาฉบับละ ๒๐ บาท ค่าสมัคร
สมาชิก ๑๐๐ บาท/๑ ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งธนาคัดหรือ
ตัวแลกเงินในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงษ์ หมายเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ
ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธ
ศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อ
การพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประสานงานและ
เกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆแล้ว ลักษณะ
เฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มก็คือการเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อ
เป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งสู่ประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อ
สมดุลของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่
เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาชูกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น
ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่ม
เสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๙๔๔๕, ๔๓๗-๙๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อพ.ศ.๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ
ศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา
พร้อมทั้งศึกษาค้นคว้าหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
๓. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริม
หน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

เสขยธรรม

ฉบับที่ ๑๘ ปีที่ ๓ เดือนกรกฎาคม - ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๖

สารบัญ

สาราโหมโรง ๔		๓๙ ทุกขสังข์
- พระเทพปริยัติสุธี ๕		- ประเด็นทางจริยธรรมและ
(เสรี ธรรมเวที ป.ธ.๘)		พุทธธรรมกับการแก้ไขปัญหาเอดส์
ส. ศิวรักษ์		อภิชาติ พันธเสน
จดหมายสหายธรรม ๘		๔๔ มองลอดหน้าต่างวัด
หน้าแรก ๑๐		๔๖ สตรีและเด็ก
- หมอวอนพระเลิกละบุหรี		- ธรรมมาตา : มารดาแห่งธรรม
เรื่องจากปก ๑๑		ปิ่นทิศา ยรรยงยุทธ
- ๘๐ พรรษา สมเด็จพระสังฆราช		๕๐ ตู๋หนังสือเสขยธรรม
บทนำ ๑๙		๕๕ บทกวี
- มองดูความเจ็บป่วยด้วยทิวทัศน์ที่ถูกต้อง		๕๗ พุทธศาสนาในโลกกว้าง
ปาฐกถาธรรม ๒๑		- "ตั้งดินแดนแห่งพระนิพพาน"
- พระนิพนธ์ว่าด้วยบุญ		มหาสิปโป
อนุทินเสขยธรรม ๒๔		๕๙ มุมมองใหม่
- ไปปลุก"ป่าการเมือง"ที่แม่แจ่ม		- สังคายนาศีลห้าศพ ผันที่เป็นจริง?
"ผู้สื่อข่าวของเราเอง"	ไมซ์ก	
- ผ้าป่าไชยา : คินชีวิตให้กับผืนดิน	๖๑ แฉงแสวในดงขมิ้น	
- ศักยภาพของพระสงฆ์	"ศิลพรต"	
ในการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์	๖๔ ตามสถานการณ์	
พิภพ อุดมอิทธิพงศ์	- ชาวดีและชาวร้ายที่ปะคำ	
กระแสดใหม่ ๓๐	ผู้สื่อข่าวสายอาศรมฯ	
- ร่วมอาลัยข้าง ณ เขาใหญ่	๖๕ บริการข้อมูลนักเทศน์สมัยใหม่	
นฤมล จันทศรี	๖๗ พุทธทาสปริทรรศน์	
พระดีศรีสยาม ๓๔	- พุทธทาสกับมหายาน	
- เมตตาและมนุษยธรรม	สัมภาษณ์ "ฐิตทาส"	
กับผู้ป่วยเอดส์		
นุชรี ศรีวิโรจน์		

เสขยธรรม ฉบับนี้ใช้กระดาษแปรรูปที่นำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการแสดงถึงความรู้สึกร่วมรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้คุ้มค่าที่สุด และการไม่อามั่นปก เป็นการลดสารพิษที่เกิดจากกระบวนการเคลือบปก ซึ่งช่วยลดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

พระเทพปริยัติสุธี เจ้าอาวาส วัดทองนพคุณ เจ้าคณะเขตคลองสาน รองเจ้าคณะภาค ๘ และประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการศาสนา เพื่อการพัฒนา ได้ถึงแก่กรรมภาพเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๓๖ ณ โรงพยาบาลพญาไท กรุงเทพมหานคร ยังความเศร้าสลดแก่พระภิกษุสงฆ์ สามเณร และผู้ที่รู้จักมักคุ้นท่านเป็นอย่างยิ่ง

พระเทพปริยัติสุธี
(เสวี ธมฺมเวที ป.ธ.๘)
๓๑ พฤษภาคม ๒๔๗๓ -
๓ กันยายน ๒๕๓๖

ครั้นเมื่อผู้รักษาการเจ้าอาวาสดำเนินการแจ้งให้สำนักพระราชวังได้ทราบ เพื่อขอพระราชทานน้ำสรงศพ ตลอดจนเครื่องเกียรติยศประกอบตามสมณศักดิ์ของพระเดชพระคุณท่านนั้น ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ซึ่งรับไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด นับแต่การสวดพระอภิธรรมตั้งแต่วันที่ ๗ ถึงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๖ เมื่อครบสัปดาห์ในวันศุกร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ทั้งยังโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ตลอดไปถึงคราวครบปัญญาสมวาร จนบำเพ็ญพระราชกุศลออกเมรุในการพระราชทานเพลิงศพ ในการนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะเสด็จพระราชทานเพลิงศพพระเทพปริยัติสุธี ณ เมรุวัดทองนพคุณ ในวันจันทร์ที่ ๑๓ ธันวาคมคคนี้ เวลา ๑๗.๐๐ น.

พระมหากรุณาธิคุณที่ ทรงเผื่อแผ่ลงมา ยังพระเทพปริยัติสุธีนี้ กล่าวได้ว่าเหมาะสมกับเกียรติคุณของท่านอย่างสมควร เพราะท่านได้สนองงานต่างๆ ด้านการพระศาสนามาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางนวัตรมซึ่งท่านได้บูรณะปฏิสังขรณ์ศิลปวัตถุ ถาวรวัตถุภายในวัดทองนพคุณเป็นที่เรียบร้อย ได้รับการยกย่องจากพระผู้ใหญ่ ตลอดจนองค์กรรัฐและเอกชน สมาคมสถาบันกสิกรรมในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ประกาศเชิดชูเกียรติคุณของท่านในฐานะที่เป็นพระที่มีผลงานอนุรักษดีเด่น เข้ารับพระราชทานกิตติบัตรจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๕ นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ดำเนินการสร้างอาคารผู้ป่วย ณ โรงพยาบาลประจำอำเภอด่านขุนทด ซึ่งเป็นมาตุภูมิของ

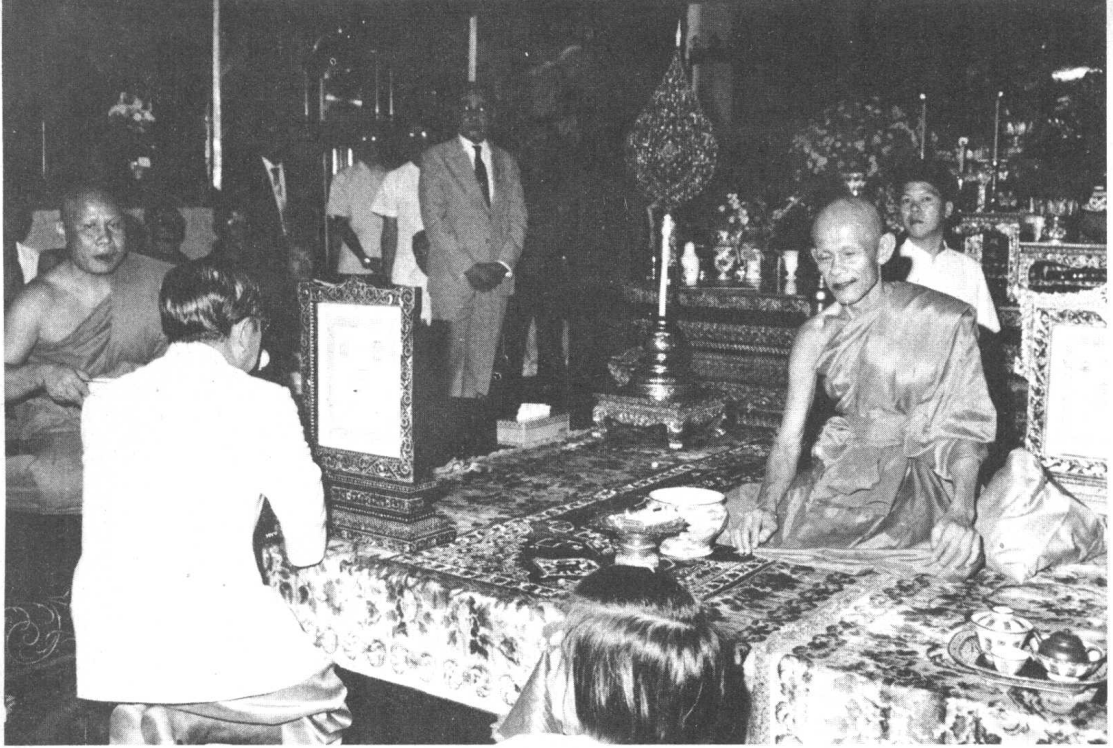
ท่านถึง ๒ อาคาร หลังแรกเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา และอีกอาคารหนึ่งเมื่อคราวสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเจริญพระชนษาครบ ๓๖ พรรษา

ทางด้านการศึกษาในฐานะเจ้าอาวาส เจ้าคณะเขต และรองเจ้าคณะภาค ๘ ก็ได้ให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรทั้งทางด้านธรรมศึกษาและบาลีศึกษา ในส่วนของวัดทองนพคุณนั้น ก็ได้ตั้งทุนการศึกษาสำหรับอุดหนุนพระเปรียญธรรม โดยผ่านมูลนิธิศึกษาปริยัติธรรมทองนพคุณที่ท่าน

เป็นประธาน

สำหรับคณะกรรมการศาสนาเพื่อพัฒนานั้น ท่านเคยรับเป็นประธานคณะกรรมการบริหารอยู่ระยะหนึ่งในระหว่างที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่นั้น ท่านได้มีโอกาสเป็นหัวหน้าคณะนำพระสังฆาธิการที่เป็นพระนักพัฒนาทั่วประเทศ เดินทางไปดูงาน ณ ประเทศเกาหลีและได้วันซึ่งจากการไปดูงานครั้งนั้น พระสังฆาธิการหลายรูปได้รับประสบการณ์และความคิดเห็นต่างๆ นำมาใช้ประยุกต์กับงานพัฒนาของท่านนั้นๆ อย่างได้ผล อาทิ พระครูพิพิธประชานาถหรือพระอธิการนาน สุทธิสีโล เป็นต้น

กรณีกิจที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นการสรุปโดยย่อ ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้ว ท่านมีผลงานด้านอื่นๆ อีกมากมาย จนยากที่จะหาพระเถระรูปอื่นๆ มีผลงานที่เปรียบพร้อมทั้งทางด้านปกครอง การสาธารณสงเคราะห์ และการศึกษาอย่างท่านได้ สมควรแล้วที่ท่านจะได้รับการยกย่องด้วยประการทั้งปวง ถึงแม้ว่าสมณศักดิ์ในฐานะพระราชคณะชั้นเทพนั้น จะไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการบำเพ็ญพระราชกุศลไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ก็ตาม แต่การที่โปรดเกล้าฯ มานี้ อีกทั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชทานเพลิงศพท่าน ก็กล่าวได้ว่าเป็นการพระราชทานเกียรติยศให้แก่ท่านอย่างสมควรยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของท่าน

: สุลักษณ์ ศิวรักษ์ กำลังอ่านประกาศเลื่อนสมณศักดิ์พระเทพปริยัติสุธี ณ พระอุโบสถ วัดทองนพคุณ

พระเทพปริยัติสุธี

เจ้าคุณพระเทพปริยัติสุธี (เสรี ธมฺมเวที) นั้น เมื่อมีชีวิตอยู่ ไม่ได้เป็นเพียงเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ รองเจ้าคณะภาค ๘ และเจ้าคณะเขตคลองสานทาง ผังธนบุรีเท่านั้น หากท่านยังเคยเป็นประธานคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) อยู่สมัยหนึ่ง และเมื่อลาออกจากตำแหน่งดังกล่าวแล้ว ก็ได้เป็นประธานคณะที่ปรึกษาตลอดมาจนถึงแก่กรรมภาพ

ท่านเคยได้รับอาราธนาจากฝ่ายคริสตศาสนาให้ไป ยุโรปถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรกแต่เมื่อยังเป็นพระมหาเสรี ป.๘ ไปร่วมประชุมเรื่องเครดิตยูเนียน ณ นครเยนีวา และได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระสันตะปาปายอห์นปอลที่ ๒ ณ กรุงโรมด้วย ต่อมาเมื่อเป็นพระภิกษุแล้ว ได้รับอาราธนาให้ไปสนทนาวิสาสะเชิงพุทธคริสต์ ณ คริสเตียน อคาเดมี เมืองบาตบอล ประเทศเยอรมันอีกครั้ง ทั้งสองครั้ง ได้มีโอกาสโปรดญาติโยมคนไทยทั้งที่อังกฤษและฝรั่งเศส เช่นได้เทศน์ที่กรุงปารีส ในโอกาสวันอัสสัมชัญของ **พจนฯ** **ปริทัศน์** **พนมยงค์** **ครบปี** และเมื่อนำอัฐของท่านอดีตวิบุรุษ **อาวุโส** ไปลอยที่อ่าวไทย ท่านเจ้าคุณก็ได้นำอัฐธาตุลง

เรือดำงราชานุภาพไปด้วยจนวาระสุดท้าย ดังเมื่อไป ประชุมที่เยนีวา ก็ได้รับอาราธนาจาก **มรว.สังขติศ ดิศกุล** เอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศสวิส ให้ไปพัก ณ ทำเนียบทูตแห่งกรุงเบิร์นด้วย ดังนี้ เป็นต้น

ท่านเจ้าคุณสนใจงานด้านพัฒนาและวิสาสะกับ คนต่างศาสนา จนเกิดวิภาวะขึ้นในวงการพุทธคริสต์สมัยหนึ่ง ถึงขนาดร้าวฉานกันในหลายวงการ ท่านจึงต้องขอถอนตัว ออกจากการเป็นประธานกรรมการให้ศพพ. แต่ถ้ามีอะไรที่ จะให้ท่านช่วยได้ ท่านก็มักทำให้เนืองๆ อย่างปิดทองหลัง พระ

นอกจากการพัฒนาวัดทองนพคุณทางด้าน เสนาสนะแล้ว ท่านยังมีบทบาท ณ วัดและตำบลบ้านเดิม ของท่านทางด้านขุนทด จังหวัดนครราชสีมาอีกด้วย นอกเหนือไปจากความกว้างขวางของท่านในบรรดาพระ สังฆาธิการต่างๆ แทบทุกระดับ ในหมู่คฤหัสถ์ชนที่มี วิสาสะกับท่าน ตลอดจนพระภิกษุสามเณรในพระอารามก็ ล้วนเคารพนับถือท่านกันแทบทั้งนั้น

ในทางส่วนตัว ท่านกับข้าพเจ้าเป็นลูกศิษย์ร่วม

อุปชฌาย์ ในท่านเจ้าคุณพระเทพวิมล (ชุ่ม) ร่วมอาจารย์
ในท่านเจ้าคุณพระภักทรมุนี (อิน) และร่วมรับใช้สนองงาน
ในท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (เกี) นับว่าเรามีความ
สัมพันธ์กันในฐานที่ท่านเป็นบรรพชิต และข้าพเจ้าเป็น
คฤหัสถ์รับใช้วัดทองนพคุณด้วยกันมาถึง ๓ อดีต
เจ้าอาวาส ลำสุดท้ายตรงที่ท่านได้มีโอกาสแสดงกตเวทิตาคุณ
ในโอกาสงานชาติกาลครบศตวรรษแห่งท่านเจ้าคุณ
พระภักทรมุนี (อิน) แม้ตอนนั้นท่านจะเริ่มอาพาธแล้ว แต่ก็
จัดงานใหญ่ถวายอย่างสมเกียรติ ดังท่านได้จัดถวายท่าน
เจ้าคุณพระเทพวิมล (ชุ่ม) ตอนท่านเจ้าคุณใหญ่มีชาติกาล
ครบศตวรรษมาก่อนแล้ว ยิ่งงานศพท่านเจ้าคุณพระ
ธรรมเจดีย์ (เกี) ด้วยแล้ว ท่านจัดได้อย่างยิ่งใหญ่ จน
พระคุณท่านได้รับพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์เป็น
กรณีพิเศษ ถึงกับเลื่อนเกียรติยศโกศศพขึ้นเทียบเท่า
รองสมเด็จพระราชาคณะเลยทีเดียว

หลังงานพระราชทานเพลิงศพคราวนั้นแล้ว ก็
ทรงพระมหากรุณาเสด็จมาทอดผ้าพระกฐินถึงวัดทองนพคุณ
ซึ่งขาดตอนไปแต่รัชกาลที่ ๗ นั้นแล้ว และแล้วสมเด็จพระ
นางเจ้าฯ ก็เสด็จมาทอดผ้าพระกฐิน สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ ก็เสด็จมาทอดผ้าพระกฐิน ทั้งยัง
ทรงยกช่อฟ้าศาลาการเปรียญอีกด้วย ทั้งหมดนี้ออก
จะเป็นการเกินวาสนาบรพคัคคีของพระอารามหลวง
ชั้นตรีประเภทสามัญ หากเป็นเพราะบุญบารมีของเจ้า
อาวาส ซึ่งได้รับพระราชทานโล่เกียรติยศจากสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ คราวงานฉลองพระนคร ๒๐๐ ปี
ในฐานะที่รักษาพระอารามและอนุรักษพระอุโบสถไว้ได้
อย่างครบแก่การเอาเยี่ยง แม้คุณวิเศษนี้ ท่านจะได้รับ
สืบทอดมาแต่ท่านอดีตเจ้าอาวาสก่อนหน้าก็ตามที่

สิ่งที่ท่านพระมหาเสริช้องขัดใจเป็นประการสำคัญ
ก็ตรงที่ท่านสอบไม่ได้เปรียญเอกอู เพราะอดีตเจ้าอาวาส
ก่อนหน้าท่านได้รับกิตติคุณในทางพระปริยัติศึกษาถึง
ชั้นสูงสุดมาแล้วถึง ๒ รูป ที่จริงข้าพเจ้าเองเป็นคนขอร้อง
ให้ท่านรับสมณศักดิ์ โดยขอให้ละการสอบเสีย เพราะ
ภายหลังท่านหันมารับสนองงานด้านบริหารเสียเป็นส่วน
มาก จะเอาเวลาที่ไหนไปทุ่มให้กับการเรียนและการเตรียม
ตัวสอบได้

นายอินดีที่ท่านได้รับสมณศักดิ์ครั้งแรก ด้วยการ
พระราชทานสมณศักดิ์เดิมของท่านเจ้าคุณอาจารย์กลับ
มายังวัดทองนพคุณ นับเป็นสิริมงคลแก่วัดและแก่ตัวท่าน
ต่อมาก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดให้เลื่อนสมณศักดิ์เป็น
พระราชาคณะผู้ใหญ่ที่พระราชสุธีและพระเทพปริยัติสุธี
ในที่สุด อย่างน้อยท่านก็ได้รับสถานะเท่าเทียมกับเจ้าคุณ
อุปชฌาย์และเจ้าคุณอาจารย์ของท่าน

การทำท่านถึงแก่ภรรณาพลงเช่นนี้ แม้จะเสียใจ
และเสียดาย ก็มีเวลาให้เตรียมตัวเตรียมใจ และการที่
ท่านพ้นไปจากความทรมานของโรคร้าย ก็ช่วยให้โล่งใจ
โดยคุณงามความดีของท่านย่อมจะดำรงคงอยู่ในจิตใจของ
ศิษยานุศิษย์ เพื่อนสหธรรมิก และวิสาสิกชนโดยทั่วไป

ข้าพเจ้ามาทราบข่าวภรรณาพลของท่านระหว่าง
ประชุมศาสนสภาโลก ณ นครชิคาโก จึงขอให้วัด
พุทธธรรมและวัดธรรมาราม ตลอดจนวัดเขมร ณ นคร
แห่งนี้แผ่ส่วนกุศลถวายท่าน ดังงานทำบุญเจ็ดวันเพื่อท่าน
ข้าพเจ้าก็กำหนดให้ทำ ณ วัดของฝ่ายมหายานที่เมือง
โพลเดอร์ รัฐโคโลราโดในสหรัฐ ออกจะเหมาะ เพราะท่าน
กับข้าพเจ้าเคยเดินทางไปเมืองฝรั่งด้วยกันมาถึงสองครั้ง

ขอให้หวังใจได้ว่าวัดทองนพคุณจะมีเจ้าอาวาสที่
สามารถและทรงคุณความดีได้ต่อไป อย่าให้ขาดสาย
กระแสธารด้านนี้ด้วยเถิด

ส.ศิวรักษ์
๕/๘/๓๖

พระเทพปริยัติสุธี (เสรี ธรรมเวที ป.ธ.๘)

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๓

- ๓ กันยายน ๒๕๓๖

สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ถวายเครื่องอัฐบริขาร ในโรกาสเสด็จถวายผ้าพระกฐิน ณ พระอุโบสถวัดทองนพคุณ

พระปริยัติสุธี กำลังบั้งสกุลอัฐิ ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ณ อนุสรณ์สถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์เป็น พระภัทรมุนี

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) เจ้าคณะใหญ่ด้านตะวันออก ประธานในพิธีบำเพ็ญกุศล กำลังทอดผ้าบังสกุล ภายหลังจากสร่งหน้าศพพระเทพปริยัติสุธี

ซ้ำจริงๆ

วัดถ้ำม่วง ต.โคกตูม
อ.เมือง จ.ลพบุรี

เสขิยธรรม ฉบับที่ ๑๗ หน้าว่า ออกข้ามาก แต่ก็คิดว่าคงมีปัญหา จึงได้เป็นเช่นนี้ จากที่เปิดอ่านดู (ยังไม่หมดทุกเรื่อง) มีความคิดว่า **เสขิยธรรม** น่าจะเจาะกลุ่มที่ทำงานด้านพัฒนาได้ละเอียดกว่านี้ ควรเปิดคอลัมน์ที่เน้นการสัมภาษณ์บุคคลในองค์กรที่ก่อการทำงาน ให้บุคคลนั้นๆ เสนอหรือเล่าประวัติความเป็นมาจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นที่การบันทึกเรื่องราว แนวคิด ปัญหา การแก้ปัญหา ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาสำหรับผู้อื่นด้วย ก็จะไม่น้อยเท่าที่อ่านมาหลายๆ เล่ม เน้นอยู่แค่การปลุกต้นไม้หรือการอนุรักษ์ป่า อาตมาว่าแคบเกินไป การพัฒนาจริงๆมันมีทั้งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งทั้ง ๒ อย่างควรจะสัมพันธ์กัน เกือกลดต่อกัน

พระเอนก ภิรตสุโข

- จุดเชื่อมของการทำหนังสือที่ดีกับการทำหนังสือให้ทันตามกำหนด ดูจะหาความลงตัวได้ค่อนข้างยาก อยู่เสียหน่อย ก็ต้องขอกภัยมา ณ ที่นี้ด้วยครับ
- ขอบคุณมากสำหรับข้อเสนอแนะและคำวิจารณ์จากพระคุณเจ้า ทางผู้จัดทำยินดีน้อมรับไว้พิจารณาแล้วเขียนมาคุยกันอีกนะครับ

ปัญหา ปัญหา ปัญหา

สำนักปฏิบัติธรรมวิภูฏะ หัวหิน

ได้รับ**เสขิยธรรม** ฉบับ ๑๗ ปรากฏว่ามีอยู่ ๘ หน้าเป็นหน้าว่าง (ที่จริงควรจะมีข้อความบรรจุอยู่)

ในขณะนี้บ้านเมืองของเรา เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นบ่อยๆ อันเป็นที่น่าตระหนกตกใจ หวั่นไหวในอกแก่เพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันมิใช่น้อย และคงเขย่าขวัญคนในประเทศจนสะเทือนไปถึงต่างประเทศ จากเหตุการณ์โรงแรมถล่ม คร่าชีวิตผู้คนไปหลายร้อยศพ

ถ้าพิจารณาให้ดีและลึกซึ้ง จะมองเห็นผลเสียหลายอย่าง เป็นผลกระทบให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงต้องลำบากถึงผู้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสถานการณ์ที่เลวร้าย เพราะต้องทำงานหนัก เหนื่อย ลำบากยากเย็น และแสนเข็ญอยู่พอสมควร เป็นที่น่าเห็นใจว่าตัวเองไม่ได้สร้างปัญหา กลับต้องมาช่วยแก้ไขปัญหาแทน ปัญหาอันสลบซับซ้อนซ้อนเงื่อน สอให้เห็นชัดว่า เกิดจากคนบางคน บางพวกที่ มากไปด้วยความโลภ โกรธ หลง เพราะถูกอวิชชาครอบงำจิตใจ ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ

เมื่อมองเห็นปัญหาของสังคมแล้ว บางครั้งก็อยากเข้าไปช่วย แต่เมื่อสำรวจดูตัวเองแล้ว ก็ต้องอดใจไว้ก่อน เพราะบารมีตัวเองยังอ่อน ขาดความพร้อมหลายอย่าง ก็ได้แต่ชื่นชมยินดีคนอื่นๆ ที่เขาเหล่านั้นมีอุดมคติ อุดมการณ์ สรรค์สร้าง

แนวทางที่ดีแก่สังคม

การจะสร้างประโยชน์แก่ผู้อื่นให้ได้ผลดีกว้างขวางออกไปนั้น จำเป็นต้องใช้ร่างกาย แรงใจของหลายๆ คน งานนั้นๆ จึงจะสำเร็จลงได้ และถ้าหากผู้ร่วมงานขัดแย้งกันเอง สิ่งสำเร็จประโยชน์นั้นคงเป็นไปได้ยากลำบาก

แม่ชีกักดี ศรีภูธร

- บางครั้งการพึ่งพาเทคโนโลยีก็ทำให้ปวดเคียรเวียนเกล้าอยู่ไม่น้อย อยากรู้ก็ตาม ถ้าพบว่าหนังสือมีเหตุขัดข้องประการใด ขอความกรุณาแจ้งมาให้ทราบ เพื่อทางผู้จัดทำจะได้จัดส่งไปให้ใหม่ และขอขอบคุณสำหรับความคิดเห็นต่างๆ ที่เขียนมาเล่าสู่กันฟังด้วยครับ

จนได้

๕ ถ.สันติประชา
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

ผมได้แจ้งให้ทราบเมื่อ ๗ ธ.ค. ๓๕ แล้วว่า ได้ส่งเงินมาต่ออายุสมาชิกอีก ๑ ปี แต่ไม่ได้รับคำตอบใดๆ เลย และ “ไม่เคยได้รับหนังสือ**เสขิยธรรม**อีกเลย” เนื่องจากเป็นความผิดของผมเองที่ไปลงชื่อเป็น “กส” อ.เมือง บุรีรัมย์ เลยทำให้ทางผู้จัดทำไม่ทราบว่าใครเป็นคนส่ง ที่อยู่ที่ไม่ได้ให้ไว้ หากมี**เสขิยธรรม**เหลือช่วยส่งมาให้ผมด้วย

เกษมสรวล สุดสวาสดี

- ทางผู้จัดทำได้จัดการให้เป็นที่เรียบร้อยแล้วครับ

หวังไว้วันหน้า

วัดเครือวัลย์ ต.มะขามหย่ง
อ.เมือง จ.ชลบุรี

อาดมภาพเพิ่งได้อ่าน*เสขิยธรรม* เป็นครั้งแรก และมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ท่านทั้งหลายเล็งเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยให้ความสนใจต่อการศึกษาค้นคว้าของพระภิกษุสามเณรเป็นหลัก ซึ่งพุทธศาสนาจะดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ ก็ต้องเริ่มจากพระภิกษุสามเณรที่สนใจศึกษาค้นคว้าหลักธรรมคำสอนต่างๆ โดยอาศัยคัมภีร์บ้าง หนังสือบ้าง เป็นแนวทาง

ส.ณ.ประดิษฐ์ อวนประโคน

- “หากหวังให้ต้นกล้าเติบโตเป็นไม้ใหญ่ในวันหน้าฉันใดแล้ว พึงหมั่นรดน้ำ พรอนดิน และดูแลเอาใจใส่ให้มากฉันนั้น” ผมมักจะท่องไว้เสมอครับ

รวมกันเราอยู่ ต่อสู้ธรรม

วัดพระธาตุศรีวิชัย
หมู่ ๒ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

เสขิยธรรม เป็นหนังสือที่มีความหมายเชิงพุทธานุสติ สังฆานุสติ มีสาระเชิงต่อสู้แต่ไม่ทำลาย หักโค่นใคร ทั้งยังกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบใน “พุทธสังคม” แทน “สังคมดงขมิ้น” รวมถึงปลุกให้มองเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ที่ถูกความโลภทำลายจนเกือบหมดสิ้น

การรวมกลุ่มผู้มีอุดมการณ์คล้ายกัน เพื่อร่วมกันจรรโลงพระพุทธศาสนาให้พัฒนาสืบต่อไป เป็นสิ่งที่น่าสรรเสริญเป็นอย่างยิ่ง

พระสุชิน ชินทตโต

- รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย
อะไรทำนองนี้แหละครับ

สัมพันธ์?

ถ้าเจ้าหัวจัน อ.กุดชุม จ.ยโสธร

เนื่องจากพระอาจารย์บุญธรรม ติสโส (ผู้ดูแลสำนักสงฆ์) ได้รับนิมนต์ไปก่่างเพชร อาตมาจึงทำหน้าที่อยู่ดูแลแทนท่านชั่วคราว

พร้อมกันนี้อาตมาได้ส่งธนาคติ ๕๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับหนังสือที่อาตมาแจ้งรายการมา ส่วนที่เหลือก็บริจาคให้ทาง*เสขิยธรรม*ไป

สุดท้าย อาตมาอยากทราบว่า *เสขิยธรรม* และ *อนุรักษ์* สัมพันธ์กันหรือไม่

พระสำเร็จ ปโมทโน

- ขอขอบคุณมากครับ สำหรับความกรุณาที่หยิบยื่นให้*เสขิยธรรม*
- “อนุรักษ์” เป็นนิตยสารที่ออกในนามโครงการประยุกต์ศาสนาเพื่อการพัฒนาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการนี้เป็นหนึ่งในหลายโครงการของคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) ครับ

ผลการวิจัยซึ่งพบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของพระสงฆ์ ยังคงสูบบุหรี่อยู่ เป็นเหตุให้ นายแพทย์ประกิต วาทีสาธกกิจ วอนให้พระตั้งจิตอธิษฐานเลิกบุหรี่ในช่วงเข้าพรรษา

คุณหมอนักรณรงค์เลิกบุหรี่เปิดเผยจากผลการวิจัยของคุณกาญจนา ศรีนวลในปีนี ซึ่งพบว่าร้อยละ ๕๓.๘ ของพระสงฆ์ไทยยังคงสูบบุหรี่อยู่ นับเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นจากตัวเลขในผลการวิจัยลักษณะเดียวกัน ซึ่งทำเมื่อปี ๒๕๒๗ โดยคุณวันนิภา วงษ์ไกรศรีทอง ซึ่งพบว่าขณะนั้นมีจำนวนพระสูบบุหรี่อยู่ร้อยละ ๕๓.๖ ขณะที่ในช่วงเวลาเดียวกันจำนวนชายไทยที่สูบบุหรี่ลดลงจากร้อยละ ๗๐ เหลือร้อยละ ๖๐

เฉพาะในจังหวัดราชบุรี ซึ่งคุณกาญจนาทำวิจัยนั้นพบว่า แม้จะมีโครงการรณรงค์ให้เลิกสูบบุหรี่ในจังหวัดถึง

..ปี ๒๕๒๗ ถึงปี ๒๕๓๖

ร้อยละ ๕๓ ของพระสงฆ์ไทย

ยังสูบบุหรี่อยู่

ขณะที่ในช่วงเวลาเดียวกัน

จำนวนชายไทยที่สูบบุหรี่

มีจำนวนลดลงจาก

ร้อยละ ๗๐ เหลือร้อยละ ๖๐"

หมอวอนพระเลิกสูบบุหรี่

ร้อยละ ๕๓.๘ ของวัดทั้งหมด แต่จำนวนพระภิกษุที่ติดบุหรี่ไม่ได้ลดลงเลยแม้แต่น้อย

คุณกาญจนายังพบอีกว่า มีพระคุณเจ้าจำนวนมากที่พยายามเลิกบุหรี่ หากมีความสำเร็จแตกต่างกันไป เพราะพระสงฆ์จำนวนมากที่ติดบุหรี่ขนาดหนัก มีปัญหาทางด้านอารมณ์มากมายเหลือเกิน

ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจจากผลการวิจัยนี้คือ ร้อยละ ๙๘ ของพระที่สูบบุหรี่จะติดบุหรี่ก่อนบวช และเพียงแค่อายุ ๒๘ ของผู้ที่เคยบวชบอกว่าสามารถเลิกบุหรี่ได้ก่อนบวช ขณะที่แค่อายุ ๑๒ สามารถเลิกบุหรี่ได้หลังจากสึกออกมา

ผลจากการสูบบุหรี่เป็นอย่างไร นายแพทย์ประกิตเปิดเผยจากผลการวิจัยอีกชิ้นในปี ๒๕๓๔ ว่า ร้อยละ ๙๓.๕ ของพระภิกษุจำนวน ๔๖๕ รูปที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสงฆ์ในแผนกโรคหัวใจ ล้วนแต่เป็นสิงห์อมควันมาแล้วทั้งสิ้น แต่ก็โชคดีที่ปรากฏว่าร้อยละ ๖๗.๕ ของคนไข้ สามารถเลิกบุหรี่ได้สำเร็จ ขณะที่เพียงร้อยละ ๒๖ ไม่สามารถเลิกได้

ตามรายงานของโรงพยาบาลสงฆ์ในปี ๒๕๓๔ ยัง

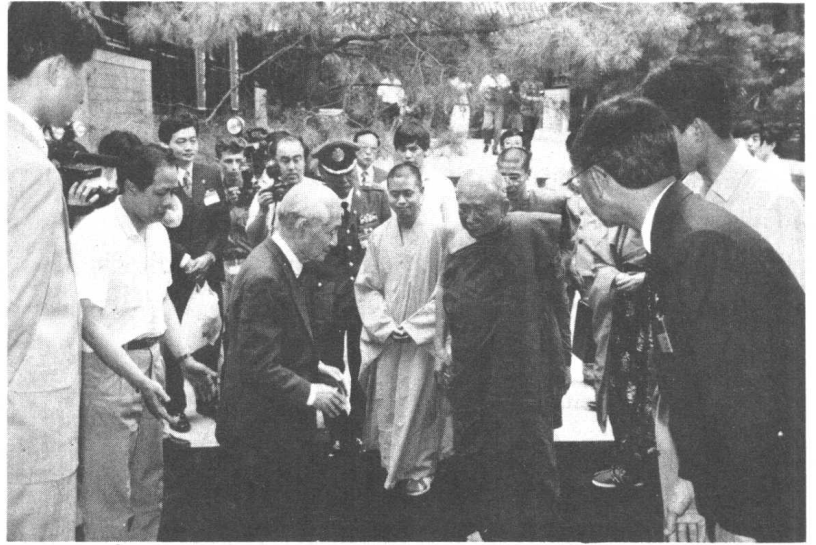
พบอีกว่าร้อยละ ๓๔ ของภิกษุใช้ในโรงพยาบาล อาพาธด้วยโรคถุงลมโป่งพอง, ร้อยละ ๑๔ อาพาธด้วยโรคเส้นเลือดตีบ, ร้อยละ ๒๒ อาพาธด้วยโรคหัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ และร้อยละ ๒๔ อาพาธด้วยโรคความดันโลหิตสูง ใน ๓ โรคแรกที่พระคุณเจ้าอาพาธนั้น ล้วนมีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่ ขณะที่โรคความดันโลหิตสูงก็เกิดจากการสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่อง

"ในโอกาสเข้าพรรษา พระภิกษุควรพยายามเลิกสูบบุหรี่ ขณะเดียวกัน พุทธศาสนิกชนก็ควรเลิกการถวายบุหรี่แก่พระภิกษุ และหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ในวัดด้วย" นายแพทย์ประกิตกล่าว

คุณหมอยังแนะนำอีกว่า มหาเถรสมาคม **"ควรประกาศให้วัดเป็นเขตปลอดบุหรี่ เช่นเดียวกับโรงเรียนหรือโรงพยาบาลด้วย"**

ก็รู้สึกอนุโมทนาสาธุกับความคิดของคุณหมอ ที่วอนให้พระคุณเจ้าเลิกเสพบุหรี่เสีย หากตัวเลขเจ้าอาวาสที่สูบบุหรี่ถึงร้อยละ ๒๕ ทำให้ความเป็นไปได้ที่จะเกิด **"เขตปลอดบุหรี่"** ในวัดดับวูบลงไปไม่น้อย

พระคุณเจ้าคิดอย่างไร ช่วยตอบมาด้วย

๘๐ พรรษา สมเด็จพระสังฆราช

อัคร บัณฑิต

ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จะทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ซึ่งในโอกาสอันเป็นมหามงคลยิ่งเช่นนี้ ควรที่พุทธศาสนิกชนคนไทยจะได้น้อมนำรำลึกนึกถึงพระกรุณาคุณ พระเมตตาคุณ และพระปัญญาคุณ แห่งเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ที่ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจเพื่อความงอกงามไพบูรณ์ของพระพุทธศาสนาไว้อย่างเป็นเอกประการ นับแต่ก่อนและหลังจากที่ทรงได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็นสกลมหาสังฆปริณายก พระศาสนกิจที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ต้องกล่าวถึงก็คือ การ

ส่งเสริมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ด้วยทรงเคยเสด็จเยือนประเทศต่างๆ เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีทางพระศาสนามาแต่ครั้งที่ยังเป็นพระสาสนโสภณและสมเด็จพระญาณสังวร นอกไปจากงานในส่วนพระธรรมทูตนี้แล้ว ยังทรงมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในหลายประเทศ อาทิเช่น อินโดนีเซีย เนปาล และศรีลังกา จนประสบความสำเร็จด้วยดี ทั้งนี้ก็ด้วยพระปรีชาสามารถทางด้านการศึกษาวิเทโศบายอันเป็นเลิศนั่นเอง

ข่าวการเสด็จเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ตามคำกราบทูลอาราธนาของรัฐบาลจีน ระหว่างวันที่ ๒๐ มิ.ย.-

๒ ก.ค. ที่ผ่านมานั้น ก็นับเป็นพระศาสนกิจและเหตุการณ์ที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะนับเป็นครั้งแรกที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเสด็จเยือนต่างประเทศภายหลังจากที่ทรงดำรงตำแหน่งพระประมุขแห่งสังฆมณฑลสยาม และนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของชาติ ที่ผู้นำสูงสุดทางพุทธศาสนาของไทยได้เดินทางไปเยือนจีนอย่างเป็นทางการ โดยที่วัตถุประสงค์ของการเสด็จเยือนจีนครั้งนี้ก็เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างชาวพุทธของทั้งสองประเทศ และเพื่อทอดพระเนตรกิจการพระศาสนาของจีน

ที่น่าสนใจก็คือ ข่าวการเสด็จเยือนจีนดังกล่าว นอกจากจะนำความปลาบปลื้มยินดีสู่พุทธศาสนิกชนชาว

จีนที่ในประเทศนั้นแล้ว ยังเป็นเหตุให้ พุทธบริษัทชาวจีนและลูกหลานที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารที่ในประเทศไทย ได้รับความปีติปรีชาโมทย์ในพระเมตตาบารมีที่ทรงนำเอาความสงบร่มเย็นแห่งพระธรรมของพุทธศาสนา ไปปกแผ่แก่บรรพบุรุษในมาตุคามประเทศของตน ดังสื่อมวลชนทางเมืองจีน ก็ลงข่าวเกี่ยวกับการเสด็จครั้งนี้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นผู้นำระดับสูงสุดของพุทธศาสนาจักรในไทย ทรงเป็นที่เคารพสักการะของพระราชวงศ์ ข้าราชการ และประชาชนชาวไทย ซึ่งการเสด็จมาของพระองค์ท่านครั้งนี้ นับเป็นการเยือนจีนครั้งแรกของสมเด็จพระสังฆราชแห่งประเทศไทยในประวัติศาสตร์จีน

ผลสำเร็จของการเสด็จประเทศจีนของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชนั้น นอกจากจะเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับรัฐและประชาชนของทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นแล้ว ยังอาจนับเป็นการเปิดศักราชใหม่แห่งการเจริญศาสนสัมพันธ์ระหว่างไทยจีนอย่างเป็นทางการก็ว่าได้ โดยเฉพาะภายหลังจากที่จีนเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไปเป็นระบอบสังคมนิยม และกิจการพระศาสนาภายในประเทศนั้นตกต่ำลงไปเป็นอย่างมากในช่วงที่เกิดการปฏิวัติทางวัฒนธรรม แม้ภายหลังจะส่งเสริมให้มีการเผยแผ่พระศาสนาและให้เสรีภาพในการนับถือ

ศาสนาต่าง ๆ มากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่อาจฟื้นคืนสถานะขึ้นได้อย่างมั่นคงแข็งแรง ทั้งๆที่ในปัจจุบันมีประชากรที่เป็นชาวพุทธถึง ๑๒๐ ล้านคน (ประมาณ ๑๐% ของประชากรทั้งประเทศ)

อาจกล่าวได้ว่า การเสด็จเยือนจีนของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช

ครั้งนี้ มีผลต่อการฟื้นฟูสถานะพระศาสนาของจีนไม่มากนักน้อยด้วยทรงเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่พุทธบริษัทชาวจีนที่ไฝ่ธรรม ได้เพียรปฏิบัติและศึกษาพระธรรมยิ่งขึ้น ในฐานะที่ทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งผู้นำทางจิตวิญญาณของพุทธศาสนิกโดยทั่วไป และด้วยพระบุญญาลักษณะรวมถึงพระจริยวัตรอันงามสง่าและความถ่อมองค์ จึงเป็นผลให้ได้ทรงประกาศธรรมแก่พหุชนเบื้องหน้าผู้นำจีนในหลายวาระ จนทุกฝ่ายทุกระดับต่างให้ความเคารพเลื่อมใสในพระองค์อย่างนอบน้อม ซึ่งเป็นที่น่าประหลาดว่าแม้พระสงฆ์จีนเองที่จะได้รับโอกาสให้แสดงธรรมในที่สาธารณะ

เช่นนี้ ก็ดูจะเป็นไปได้ยากเต็มที นอกจากนี้ ยังทรงฝากฝังพระศาสนาในจีนไว้กับผู้นำจีน ดังทรงขอให้ร่วมกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยดี ทั้งนิยามมหายาน ซึ่งประชาชนชาวจีนส่วนใหญ่ย่อมรับนับถือ และนิยามเถรวาทซึ่งแพร่หลายอยู่ในเมืองเชียงรุ่ง รวมถึงนิยามวัชรยาน

ซึ่งนับถือกันมากในประเทศทิเบต กับทรงขอให้คณะสงฆ์ในประเทศจีนมีโอกาสดำเนินการธรรมสั่งสอนแก่ประชาชนให้มากขึ้น ซึ่งทรงรับรองว่าคณะสงฆ์คงจะไม่สั่งสอนให้ปฏิบัติผิด คือให้เป็นอันตรายแก่วิถีการปกครองประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งพระดำรัสแต่ละครั้งนั้นมีความไพเราะ ลุ่มลึก ทั้งด้วยโวหารและความหมาย ดังทรงโน้มน้าวให้แต่ละท่านแต่ละคนได้มีโอกาสเข้าใจธรรมของพระพุทธเจ้า เพื่อยังประโยชน์ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม โดยเฉพาะทรงแสดงให้เห็นว่าศาสนของพระพุทธศาสนานั้นเป็นธรรมะอันบริสุทธิ์และไม่เป็นปฏิบัติขัดขวาง

ต่อระบอบการปกครองใดๆ นอกจากนี้ยังทรงอธิบายธรรมะให้ชาวจีนได้อย่างกระชับ รัดกุม ดังขออัญเชิญพระโอวาทบางตอนมาลงไว้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพทางการศาสนวิเทศบายดังนี้

“อาดมภาพได้มีความคิดมานานแล้วว่าอาางจะมีโอกาสมาเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน และความคิดดังกล่าวนี้ก็ปรากฏเป็นความจริงขึ้น เมื่อรับอาราธนาจากฝ่ายรัฐบาลและทางฝ่ายพุทธสมาคมให้มาเยือน จึงได้เดินทางมาเยือน พร้อมกับคณะในครั้งนี้อย่างมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง...สิ่งที่ทำให้ชาวซึ่งใจเป็นอย่างยิ่งกว่าอย่างอื่นก็คือการที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าได้รับการต้อนรับด้วยไมตรีจิตอย่างลึกซึ้ง อันทำให้มีความรู้สึกกระชับใจว่า เราทั้งสองประเทศได้มีสัมพันธไมตรีต่อกันมาอย่างแท้จริงตลอดกาลนาน และอีกประการหนึ่งพระพุทธศาสนาที่เราทั้งหลายได้นับถือร่วมกัน ก็เป็นเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่กระชับสัมพันธไมตรี โดยเฉพาะในระหว่างชาวพุทธด้วยกันให้กระชับยิ่งขึ้น พระพุทธศาสนานั้น เป็นคำสั่งสอนที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ เพื่อให้ทุกคนในโลก ตลอดถึงสรรพสัตว์ในโลก ต่างมีเมตตาต่อกันได้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นญาติมิตร สันถัมภ์สนุนส่งเสริมกัน ไม่เป็นศัตรูต่อกันในทุกฝ่าย ทุกคณะ ทุกศาสนา เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงได้ทรงสอนไว้ เช่น หมวตหนึ่ง ทรง

สั่งสอนให้ปฏิบัติต่อกันด้วยคุณธรรม อันจะเป็นเหตุยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน ให้เป็นมิตรกัน ไม่ให้เป็นศัตรูต่อกัน ทุกๆ คน ทุกๆ ฝ่าย ทั้งนี้

ข้อ ๑) คือให้เฉลี่ยเผื่อแผ่ เจือจาน สงเคราะห์อนุเคราะห์กัน ให้มีความสุขด้วยกัน ให้พ้นจาก

แต่ยกย่องนับถือผู้อื่นตามฐานะของตนๆ ด้วยกันทั่วหน้า

คุณธรรมดังกล่าวมานี้ จึงเป็นเหตุให้สังคมมนุษย์อยู่ด้วยกันเป็นสุข พ่อแม่กับลูกก็อยู่ด้วยกันเป็นสุข ครูอาจารย์กับศิษย์ก็อยู่ด้วยกันเป็นสุข ผู้ปกครองประเทศชาติและผู้ที่อยู่ในปกครองประเทศ

●● ผลสำเร็จของการเสด็จประพาสจีนของ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชนั้น
นอกจากจะเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์
ในระดับรัฐและประชาชนของทั้งสองประเทศ
ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นแล้ว
ยังอาจนับเป็นการเปิดศักราชใหม่
แห่งการเจริญศาสนาสัมพันธ์
ระหว่างไทย-จีนอย่างเป็นทางการก็ว่าได้ ●●

ทุกข์ต่างๆ ด้วยกัน

ข้อ ๒) คือให้พูดวาจาที่สุภาพอ่อนโยน เป็นที่รักเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจกัน ให้เกิดความรักกลับใจผู้ที่เป็นศัตรู ไม่ชอบกัน ให้มาเป็นมิตร เป็นสหาย เป็นคำพูดที่ดีมีเหตุผล

ข้อ ๓) คือประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ก็อยู่ร่วมกัน ไม่ประพฤติสิ่งที่เป็นโทษเบียดเบียนกัน เพื่อให้ตั้งอยู่เป็นสุข ปราศจากทุกข์ร้อนด้วยกัน

ข้อ ๔) คือประพฤติตนสม่ำเสมอ ไม่ถือตัวดูหมิ่นผู้อื่น

ชาติก็อยู่ด้วยกันเป็นสุข ผู้นับถือศาสนาทั้งหลายก็อยู่ด้วยกันเป็นสุข ทุกเผ่า ทุกหมู่ ทุกเหล่า ต่างอยู่ด้วยกันเป็นสุขทั้งนั้น

ขอให้เราทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ได้ช่วยกันรักษาพระพุทธศาสนา ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และเชื่อว่าแม้ผู้ที่ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา แม้อยู่ด้วยกันเป็นสุขตั้งแต่ในครอบครัวหนึ่งขึ้นไป ก็ถือได้ว่าปฏิบัติอยู่ในหลักธรรมดังกล่าวมาแล้วนี้

จึงขออำนวยการแก่ท่านผู้

ปกครองประเทศ ตั้งแต่ท่านประมุข จนถึงรัฐบาลที่ได้ช่วยรักษาพระพุทธศาสนาไว้ และโปรดทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามสมควร กับให้โอกาสแก่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ ได้ตามสมควร” (พระราชดำรัสตอบ ในพิธีถวายการต้อนรับอย่างเป็นทางการ ณ วัดกวางจี้ กรุงปักกิ่ง วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๖)

หากเหนือสิ่งอื่นใด ทรงเป็นพระสมณทูตหรือนักการทูตที่เยี่ยมยอดด้วยทรงมีพระปฏิภาณโวหารอย่างเหมาะสมสอดคล้อง ทันต่อสถานการณ์ แม้จะทรงเจริญชนมายุ ๘๐ พรรษา แต่ก็ทรงมีสายพระเนตรที่ทอดยาวไกล พระปัญญาที่ฉับไวแจ่มใส ดังการที่ทรงมีพระปฏิสันถารกับประธานาธิบดีแห่งประเทศจีน รวมถึงผู้นำในระดับต่างๆ ของรัฐบาลจีนนั้น ก็ทรงสามารถชักนำให้บุคคลเหล่านั้นแลเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาว่า ได้มีส่วนสร้างความเจริญให้แก่ประเทศจีน ทั้งยังทรงยกย่องผู้ที่เป็นประมุขของจีน ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแม้บางท่านจะไม่ได้นับถือศาสนา หรือบางท่านก็นับถือพระพุทธศาสนาก็ตาม ท่านเหล่านั้นก็ได้ใช้สติปัญญาบริหารปกครองประเทศ ใช้การปกครองซึ่งเป็นไปตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาอยู่เป็นอันมาก

ที่นำชื่นชมยิ่งไปกว่านั้นก็คือ เมื่อผู้นำฝ่ายจีนกราบทูลยกย่องว่า พระโอวาทที่ประทานให้ นั้น ถือได้ว่า มีประโยชน์ สำหรับประเทศจีน

และประกอบไปด้วยมิตรภาพอันดีต่อประชาชนจีนเป็นอย่างมาก เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชกลับทรงมีพระดำรัสตอบว่า โอวาททั้งปวงที่ทรงกล่าวนั้น ก็เต็มไปด้วยภูมิปรัชญาต่างๆ ทางปัญญา ซึ่งการปฏิบัติตามนั้น ก็เพื่อความ สุข ความเจริญ

พระโอวาทดังกล่าว แสดงให้เห็นน้ำพระทัยอันบริสุทธิ์ถึงดงาม ที่ทรงความเป็นเอกซิมอย่างน่าสรรเสริญ ด้วยทรงถ่อมองค์ และทรงกล่าวสรรเสริญ พระพุทธคุณและพระธรรมคุณได้อย่างเหมาะสมแก่บุคคลและโอกาส เป็นผลให้พระพุทธศาสนาได้รับความยอมรับจากผู้นำจีนขึ้นอีกเป็นอันมาก ข้อนี้ก็ต้องนับว่าเป็นพระปรีชาญาณอันสุขุมลึกซึ้ง

ภาพอันท่าประทับใจก็คือ การที่ผู้นำจีนหลายฝ่ายมีท่าทีอันอ่อนน้อมในการถวายความเคารพต่อพระคุณสมเด็จพระสังฆราช อันแปลกไปจากที่เคยพบเห็นในธรรมเนียมปฏิบัติต่อชาวต่างชาติของจีนยุคใหม่ ดังเช่นเขาเหล่านั้นได้น้อมกายลงคุกเข่า ทั้งประนมมือถวายสักการะแด่พระคุณสมเด็จพระสังฆราชด้วยความสุภาพเรียบร้อย เพื่อรับพรและนำพระพุทธมนต์ ตลอดจนจนเริญญพระพุทธชินสีห์ที่ระลึกที่ทรงพระเมตตาประทานให้ อย่างไม่คาดคิดว่า เหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นไปได้ และเชื่อว่าการแสดงออกนั้นเปี่ยมด้วยศรัทธาและความจริงใจโดยแท้ แม้จนการถวายพระกระยาหารและสิ่งของที่ระลึกต่างๆ แต่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชก็เป็นไปอย่าง

อ่อนน้อม ไม่เคอะเขิน

หากจะสรุปว่าความสำเร็จแห่งการเสด็จเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชในครั้งนี้เป็นอย่างไร และทรงตั้งพระทัยหวังไว้กับพระพุทธศาสนาในประเทศจีนอย่างไร ก็ใคร่ขอเชิญความตอนหนึ่งในพระสัมโมทนียกถา ที่ทรงแสดงแก่สังฆสมาคม ณ วัด ต้า สฉือ เอ็น นครซีอาน มาแสดงแทนคำตอบไว้ในที่สุดนี้ ความว่า

“**อาดมภาพและคณะ จึงถือว่าการที่ได้รับอาราธนาให้มาเยือนจีนในครั้งนี้ เป็นการต่อประวัติศาสตร์สายใหม่แห่งธรรม ระหว่างสถานที่ที่บูรพาจารย์ทางพระพุทธศาสนาของจีนได้ประดิษฐานตั้งมั่นไว้ดีแล้วนั้น ให้ต่อเนื่องกันกับพระพุทธศาสนาไทยเป็นครั้งแรก จะทำให้ชนชาติทั้งสองมีสายใยแห่งไมตรีจิตธรรมที่ติดต่อเนื่องกัน เหตุครั้งนี้ จะเป็ผลทำให้ชนชาติทั้งสองมีสมานฉันท์ มีความสามัคคีต่อกัน มีไมตรีจิตมิตรภาพสืบต่อไปตลอดกาลนิรันดร”**

๑. สมเด็จพระสังฆราช
เสด็จออกจากกรุงเทพฯ วันที่ ๒๐
มิถุนายน ๒๕๓๖ เสด็จกลับถึง
กรุงเทพฯ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๖
รวมเวลาที่เสด็จเยือนสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน ๑๓ วัน

๒. เสด็จไปเยือนเมืองต่างๆ
คือ กรุงปักกิ่ง เมืองซีอาน เมือง
คุนหมิง เมืองเซียงรุ่ง รวม ๔ เมืองใน
๓ มณฑลคือ ปักกิ่ง ส่านซี และยูนนาน

๓. เสด็จเยี่ยมวัดและสถานที่
สำคัญต่างๆ คือ

๓.๑ เสด็จเยี่ยมวัดทาง
พระพุทธศาสนา ๘ วัด คือ วัดกวางจี
วัดหลิงกวง วัดย่งเหอกง ในกรุงปักกิ่ง,
วัดต้า สฉือ เอ็น (วัดเจดีย์ห่านป่าใหญ่)
ในเมืองซีอาน, วัดหยวนทง วัดหัวถิง
ในเมืองคุนหมิง, วัดป่าเจ วัดตอนแดน
ในสิบสองปันนา

๓.๒ เสด็จทอดพระเนตร
โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ที่
สำคัญ ๘ แห่ง คือ พระราชวังโบราณ
พิพิธภัณฑสถานอนุสรณ์สถานประธาน
เหมา เจ๋อตุง ณ จูร์สเทียนอันเหมิน
พระราชวังฤดูร้อนหยี่เหอหยวน
กำแพงเมืองจินตงตอนป้อมประตูหลัง
กรุงปักกิ่ง, พิพิธภัณฑสถานหุ่
นั้งดินเผาจีนซีอองเต้ วังหวาซิงฉือ
(สวนน้ำฟู้อัน) พิพิธภัณฑสถานประวัติ-
ศาสตร์มณฑลส่านซี เมืองซีอาน, ป่า
หิน เขตปกครองตนเองหลูหนานหยี่

๔. ได้ทรงพบปะกับผู้นำระดับ
สูงของสาธารณรัฐประชาชนจีนคือ
ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชา-
ชนจีน รองประธานสภาที่ปรึกษา
ทางการเมืองสาธารณรัฐประชาชนจีน
รัฐมนตรีว่าการทบวงกิจการศาสนา
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการ

สรุปผลการเสด็จจาริก สาธารณรัฐประชาชนจีน ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ต่างประเทศ และผู้ว่าการมณฑล
ต่างๆ ตามมณฑลที่เสด็จ เป็นเหตุ
ให้ทรงทราบนโยบายและทรรศนะ
ของรัฐบาลและผู้บริหารระดับสูง
ของจีนที่มีต่อพระพุทธศาสนาและ
คณะสงฆ์ในจีนอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

๕. ได้ทอดพระเนตรสภาพ-
การณ์ของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์
และพุทธศาสนิกชนในจีนอย่างใกล้ชิด
กว้างขวาง เป็นเหตุให้ทรงเข้าพระทัย
ถึงสภาพการณ์ต่างๆ ดียิ่งขึ้น อันจะ
เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความ
สัมพันธ์ระหว่างไทย-จีน ในทาง
พระศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดถึง
การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในจีนด้วย

๖. ได้ทรงฝากฝังพระพุท-
ศาสนาและคณะสงฆ์ ตลอดถึง
ศาสนานิกายอื่น อันเป็นที่เคารพยึดมั่น
ของปวงชนและเป็นรากฐานของความ
สงบสุขของประเทศชาติบ้านเมืองแก่
ผู้ปกครองบ้านเมืองของจีนนับแต่
ประธานาธิบดีลงมา จนถึงผู้ว่าการ
มณฑล และนายกพุทธสมาคมให้
ช่วยอุปถัมภ์บำรุง และให้โอกาส
แก่คณะสงฆ์ได้สั่งสอนศีลธรรม
แก่ประชาชน ตลอดถึงช่วยสอดส่อง
ดูแลคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน
ให้ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบเขต
ของธรรมะ และกฎระเบียบของ
บ้านเมืองด้วย

๗. ได้ทรงฝากฝังคนเฝ้าไต่

ซึ่งเป็นเชื้อสายเดียวกับคนไทยสยาม
ตลอดถึงชนเชื้อชาติอื่นๆ ในจีนแก่
ผู้ปกครองของจีน ให้ช่วยปกครอง
ดูแลให้อยู่เป็นสุข ตามควรแก่สภาพ
โดยเชื่อในความฉลาดสามารถของ
ผู้บริหารปกครองระดับต่างๆ ของจีน
ว่าจะสามารถทำให้เป็นไปได้ เพราะ
เคยทำมาแล้วในอดีตและทำอยู่ใน
ปัจจุบัน และคงทำต่อไปได้ในอนาคต

๘. การเสด็จเยือนจีนครั้งนี้
ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัวในทางพระ
พุทธศาสนาแก่บุคคล ทั้งฝ่ายคณะ
สงฆ์ พุทธศาสนิกชน และผู้บริหาร
ปกครองของจีนเป็นอันมาก เพราะ
เป็นครั้งแรกของการเจริญศาสน-
สัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่าง
ไทยกับจีน และเป็นครั้งแรกที่
ประชาชนชาวจีนได้เห็นภาพของ
พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาอย่าง
เต็มตาเป็นทางการ กระทั่งพระสงฆ์
จีนบางรูปกล่าวว่า ไม่เคยคิดและไม่
เคยเห็นมาก่อนว่าพระสงฆ์ในพระ
พุทธศาสนาจะได้รับการยกย่องเทิด-
ทูนและได้รับความเคารพจากปวงชน
ถึงขนาดนี้ ทั้งเป็นแบบอย่างของ
ชีวิตพรหมจรรย์ที่แท้จริงที่ได้พบเห็น
อย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกด้วย (เพราะ
จีนตกอยู่ในภาวะว่างศาสนามาเกือบ
ครึ่งศตวรรษ)

พระชาติภูมิ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระนามเดิมว่า เจริญ คชวัตร ประสูติที่ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันศุกร์เดือน ๑๑ ขึ้น ๔ ค่ำ ปีมลู ตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๕๖ เวลาประมาณ ๑๐ ทุ่มมีเศษ (หรือเวลาประมาณ ๐๔.๐๐ นาฬิกาเศษ แห่งวันเสาร์ที่ ๔ ต.ค. พ.ศ. ๒๔๕๖) พระชนกชื่อนายน้อย คชวัตร พระชนนีชื่อนางกิมน้อย คชวัตร (ทั้งคู่ถึงแก่กรรมแล้ว)

บรรพชาอุปสมบท

พ.ศ.๒๔๖๙ ทรงบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดเทวสังฆาราม (วัดเหนือ) จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อพระชนมายุครบ ๒๐ พรรษา ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ที่วัดเทวสังฆาราม จังหวัดกาญจนบุรี

เมื่อออกพรรษาแล้ว ได้ทรงทำทัฬหีกรรม (ญัตติซ้ำ) เป็นธรรมเนียมที่วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖

การศึกษา

ทรงได้รับการศึกษาเบื้องต้น ณ โรงเรียนประชาบาลวัดเทวสังฆาราม จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ (เทียบชั้นมัธยม ๒) หลังจากทรงบรรพชาเป็นสามเณรแล้ว ทรงเรียนพระปริยัติธรรมและทรงสอบไล่ได้ชั้นต่างๆ จากนักธรรมชั้นตรีจนถึงนักธรรม

พระประวัติสังเขป

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

(สุวตมโน เจริญ คชวัตร ป.ธ.๙)

วัดบวรนิเวศวิหาร

ชั้นเอก และเปรียญ ๙ ประโยค

การพระศาสนาในต่างประเทศ

พ.ศ.๒๕๐๙ ในฐานะประธานกรรมการอำนวยการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ได้เสด็จไปเป็นประธานฝ่ายสงฆ์และถวายพระธรรมเทศนาภักดิ์หนึ่งในพิธีเปิดวัดพุทธปทีป ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

พ.ศ.๒๕๑๐ ในฐานะกรรมการมหาเถรสมาคม ได้ตามเสด็จสมเด็จพระสังฆราช (อุฎฺฐายี จวน ศิริสม ป.ธ.๙) วัดมกุฏกษัตริยาราม ซึ่งเสด็จไปประเทศศรีลังกาเป็นทางราชการ เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างพุทธศาสนิกชนทั้งสองประเทศ

พ.ศ.๒๕๑๑ เสด็จไปเยี่ยมชมการพระศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษาทั่วไป ในประเทศอินโดนีเซีย ออสเตรเลีย และฟิลิปปินส์

พ.ศ.๒๕๑๓ เสด็จไปบรรพชาอุปสมบทกุลบุตรชาวอินโดนีเซีย จำนวน ๕ คน ณ ประเทศอินโดนีเซีย และในศกเดียวกันนี้ เสด็จไปเยี่ยมชมการพระศาสนาและการศึกษาในประเทศปากีสถาน เนปาล และอินเดีย

พ.ศ.๒๕๑๘ เสด็จไปเป็นประธานสงฆ์ในพิธีเปิดวัดพุทธรังษี ณ นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย

พ.ศ.๒๕๒๐เสด็จไปบรรพชากุลบุตรชาวอินโดนีเซียจำนวน ๔๓ คน ณ เมืองสมารัง ประเทศอินโดนีเซีย

พ.ศ.๒๕๒๓ เสด็จไปร่วมประชุมสหพันธ์คีตาอาศรมสากลในฐานะเป็นพระอาคันตุกะพิเศษ ณ ประเทศอินเดีย เมื่อทรงเสร็จภารกิจที่ประเทศอินเดียแล้ว ได้เสด็จไปเยี่ยมชมการพระศาสนา ณ ประเทศเนปาลด้วย

พ.ศ.๒๕๒๘ เป็นประธานคณะพร้อมด้วยพระสงฆ์อีก ๑๙ รูป จากประเทศไทยไปทรงประกอบพิธีผูกพัทธสีมาอุโบสถวัดจากรัตนธรรมจักรชัย ณ ประเทศอินโดนีเซีย

พ.ศ.๒๕๒๘ เสด็จพร้อมด้วยคณะสงฆ์จากประเทศไทยไปเป็นประธานบรรพชากุลบุตรศากยะแห่งเนปาล จำนวน ๗๓ คน ณ กรุงกาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล

พ.ศ.๒๕๓๖ เสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน รวม ๑๓ วัน นับเป็นการเจริญศาสนาสัมพันธระหว่างไทย-จีน เป็นครั้งแรกใน

ประวัติศาสตร์แห่งความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศทั้งสอง

การสาธารณูปการ

นับแต่ทรงเป็นเจ้าของอาวาสวัด
บวรนิเวศวิหาร ได้ทรงบูรณะซ่อม
สร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุต่างๆ
ภายในวัดบวรนิเวศวิหาร ตลอดถึง
การก่อสร้างถาวรวัตถุ อันเป็น
สาธารณประโยชน์ในที่อื่นอีกเป็น
จำนวนมาก เช่น ตึกกวีบรรณาลัย
ห้องสมุดของมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตึกวชิรญาณวงศ์ อาคารเรียนของ
โรงเรียนวัดบวรนิเวศ เป็นต้น

การก่อสร้างถาวรวัตถุอื่น
ภายนอกวัด เช่น สร้างโรงเรียน

และโรงพยาบาลสมเด็จพระปิยะ
มหาราชรมณียเขต อำเภอไทรโยค
จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

นอกจากนี้ก็ยังทรงอุปถัมภ์
การก่อสร้างวัดในต่างประเทศอีก
หลายแห่งคือ วัดพุทธศาสนา
ณ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศ
สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

พระนิพนธ์

ทรงนิพนธ์หนังสือประเภท
ต่างๆ ไว้มาก ทั้งที่เป็นตำราประกอบ
การศึกษา ธรรมกถา ธรรมเทศนา
และสารคดี เช่น อธิบายวากย-
สัมพันธ์ ภาค ๑-๒, ตำนานวัดบวร
นิเวศวิหาร เล่ม ๒, หลักพระพุทธ-

ศาสนา (เรียบเรียงเป็นเทศนา ๓๗
กัณฑ์), พระพุทธเจ้าของเรานั้นท่าน
เลิศล้ำ, ๔๕ พรรษาของพระพุทธเจ้า,
แนวปฏิบัติในสติปัญญา, การบริหาร
ทางจิตสำหรับผู้ใหญ่, พระพุทธเจ้า
ทรงสั่งสอนอะไร, พระพุทธศาสนากับ
สังคมไทย, โสฬสปัญหา เป็นต้น

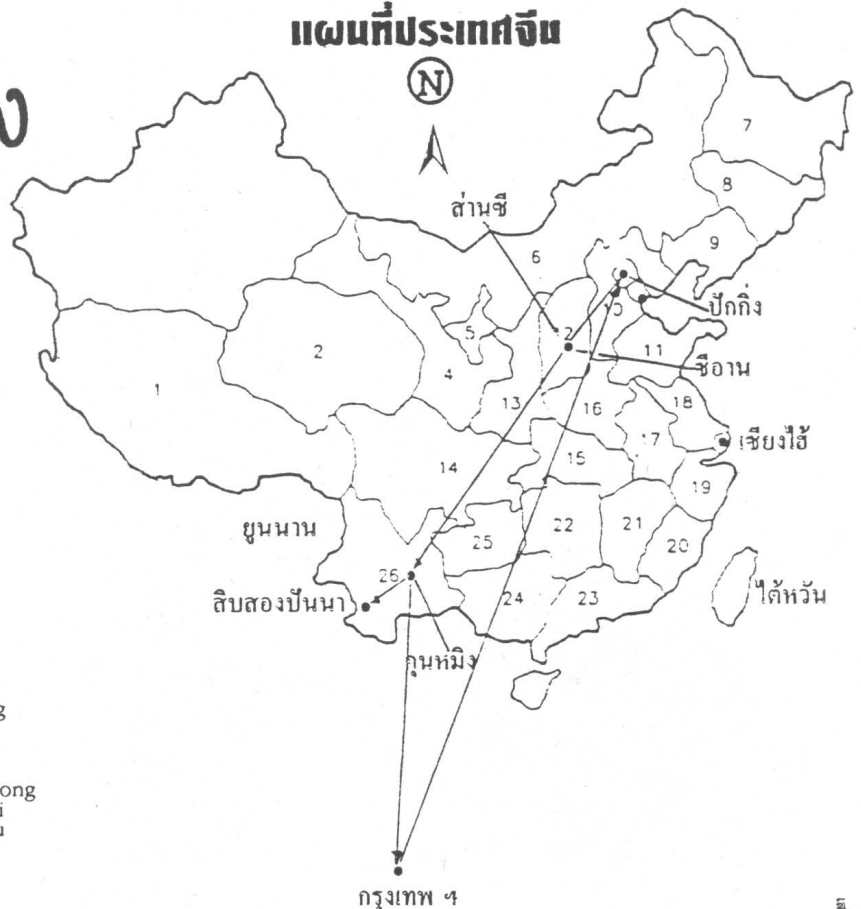
นอกจากนี้ทรงริเริ่มให้มีการ
แปลหนังสือพุทธศาสนาที่สำคัญๆ
จากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ
เช่น หนังสือหลักสูตรนิกธรรม
ชั้นตรี โท เอก ภิกขุปาติโมกข์ เป็นต้น
แล้วโปรดให้มหามกุฏราชวิทยาลัย
จัดพิมพ์เผยแพร่

การเดินทาง

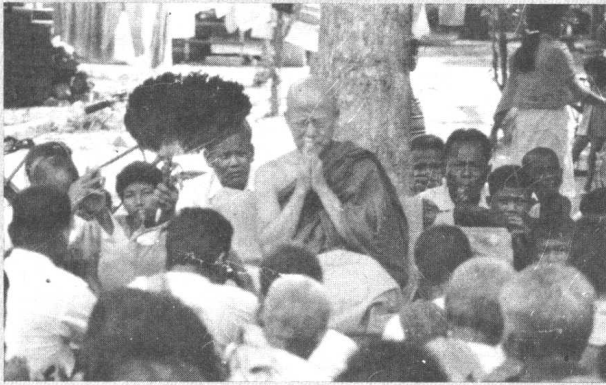
แผนที่ประเทศจีน

1. Tibet	14. Sichuan
2. Qinghai	15. Hubei
3. Xingxia	16. Henan
4. Gansu	17. Anhui
5. Ningxia	18. Jiangsu
6. Inner Mongolia	19. Zhejiang
7. Heilongjiang	20. Fujian
8. Jilin	21. Jiangxi
9. Liaoning	22. Hunan
10. Hebei	23. Guangdong
11. Shandong	24. Guangxi
12. Shanxi	25. Guizhou
13. Shaanxi	26. Yunnan

Parliament
of the
World's Religions

ขอประทานกราบทูล สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก แห่ง
ประเทศไทย

ในวโรกาสที่ฝ่าพระบาททรงเจริญพระชนมายุ
๘๐ พรรษา เก้าชั้ว ขอประทานพระเมตตา ถวาย
พระพุทธรูป ๕ ประการ เฉพาะฝ่าพระบาท ด้วยสำนึกใน
พระกรุณาที่ทรงเกื้อกูลอนุเคราะห์แก่ผู้อพยพชาวเขมร
เสมอมา นับแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

ขอประทานกราบทูล ด้วยความเคารพต่อฝ่า
พระบาท

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้าฯ สมเด็จพระมหาโมหะนันทะ

๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๖

วัดสำเภาทอง ประเทศกัมพูชา

THE DALAI LAMA

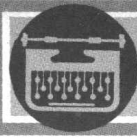

พระสมณสาสน์ ของ สมเด็จพระเตนตชิน กยัตโล ทะไลลามะองค์ที่ ๑๔ แห่งทิเบต

ข้าพเจ้ามีความรู้สึกประทับใจอย่างลึกซึ้งต่อสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช นับแต่ครั้งที่ได้มาเยือนเมืองไทยเมื่อประมาณ ๒๐ ปีที่แล้ว และอีกครั้งหนึ่งที่รู้สึกปลื้มปิติ เมื่อได้ปฏิสนธิ์การกับพระองค์ท่าน คราวที่มาพักในกรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ปีนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าพระองค์ทรงเป็นผู้นำชาวพุทธที่ยิ่งใหญ่ และรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รู้จักกับพระองค์

ในวโรกาสที่สมเด็จพระสังฆราช ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ข้าพเจ้าขอถวายพรขอพระองค์ทรงมีพระสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ เพื่อทรงยังประโยชน์ต่อมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อศาสนิกชนชาวไทย ตลอดจิรกาลนาน

๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๖

ในปัจจุบัน พยาธิสภาพซึ่งคุกคามความเป็นปกติทางร่างกายหรือจิตใจของผู้คนทั้งหลายในสังคมที่ถือตนเองว่าเจริญก้าวหน้าแล้วนั้น มักจะหนีไม่พ้นโรคภัยไข้เจ็บที่มีสมุฏฐานมาจากพฤติกรรมทางโภชนาการ เรียกว่าอย่างชาวบ้านก็คือความเจ็บไข้ได้ป่วยอันเนื่องมาจากอาหารการกิน โดยเฉพาะในสังคมเมือง อาการไม่ปกติที่รบกวนเราอยู่เนืองๆ ซึ่งพบกันได้บ่อย เช่น ท้องผูก น้ำหนักตัวมาก อาหารไม่ย่อยอันโยงไปถึงท้องอืด ปวดศีรษะ ภูมิแพ้ ระบุผิดปรกติ นอนไม่หลับ อาการเศร้าซึม อาการวิตกกังวล เป็นต้น

มองดูความเจ็บป่วยด้วยทิวทัศน์ที่ถูกต้อง

ในเรื่องของอาการท้องผูก และอาหารไม่ย่อยแล้ว โรคประเภทนี้ย่อมมีสาเหตุเนื่องมาจากการกินอาหารที่ไม่มีกากหรือเส้นใย น้ำหนักตัวมากนั้นก็ย่อมแน่นอนว่าต้องเป็นเพราะกินอาหารเกินพอดี เช่นเดียวกับท้องอืดท้องเฟ้อเพราะอาหารไม่ย่อย หรือกระทั่งโรคฟันผุ ก็ล้วนแล้วแต่มีอาหารเป็นตัวสาเหตุหลัก ซึ่งอาจแก้ไขโดยการหันกลับไปกินอาหารประเภทมีกากหรือเส้นใยมากๆ กินอาหารให้หลากหลายประเภท และเลี่ยงการกินอาหารชนิดสกัด

สำหรับโรควิตกกังวล โรคเศร้าซึมที่ทุกวันนี้มี คนจำนวนไม่น้อยประสบอยู่นั้น อาจเกี่ยวยาหรือบรรเทาเบาบางด้วยการหมั่นออกกำลังกาย การเล่นโยคะ การทำสมาธิภาวนา กระทั่งผ่อนคลายความเร่งรีบของชีวิตประจำวันลงบ้าง

หากพิจารณาจากตัวเลขสถิติทางการแพทย์ของสังคมที่มีความมั่งคั่งพร้อมทั้งพร้อมทางวัตถุและความสะดวกสบายทางเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ แล้ว เราจะพบว่าคนในสังคมนั้นๆ มีอัตราของการบริโภคตัวยาประเภทกลุ่มประสาทสูงอย่งน่าตกใจ จนกระทั่งอาจเรียกได้ว่าเจ้าเวชภัณฑ์กลุ่มประสาทเหล่านี้แหละที่เป็นสรณะที่พึ่งอย่างใหม่ในทางใจของผู้คนในสังคมเหล่านั้น อย่างไรก็ตามการใช้หยูกยาพวกนี้แม้จะมากมายเพียงใด ย่อมไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นการเยียวยารักษาอาการป่วยไข้ข้างต้นนี้ได้เลย เพราะโรคภัยไข้เจ็บที่เรากำลังอภิปรายกันอยู่นี้ย่อม

ถูกวางอยู่บนพื้นฐานของวิถีชีวิตทั้งสิ้น ผู้เขียนหนังสือเรื่อง **โรคแห่งอารยธรรม**ได้ กล่าวไว้ว่า โรคหัวใจ มะเร็ง โรคจิตประสาท โรคติดเชื้อ และโรคหอบหืด เหล่านี้เป็นอาการเจ็บป่วยด้านหลักของคนในสังคมเมืองที่มีอารยธรรม เว้นไว้แต่โรคหอบหืดเสียแล้ว ความป่วยไข้ทั้งหลายนี้ย่อมเนื่องมาแต่วิถีชีวิตทั้งสิ้น โรคหัวใจนั้นแทบทั้งหมดมีสาเหตุมาจากความมั่งคั่งร่ำรวย จนมีการกินอยู่อย่างเกินพอดี คนเหล่านั้นมักบริโภคอาหารเคลือบไวตามิน อาหารสกัด หรือสัมผัสถูกต้องกับสารเคมีนานาชนิดในสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา พวกเขาขาดการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามสำหรับโรคติดเชื้อนั้น อาจเข้าใจได้ไม่ยากนักหากจะอ้างว่ามีสาเหตุเนื่องมาแต่วิถีชีวิตเช่นเดียวกัน แต่วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในบางลักษณะย่อมเป็นตัวเอื้อให้โรคภัยบางอย่างปรับตัวตามไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในศตวรรษที่ ๑๙ โรคโปลิโอที่แพร่เชื้ออยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาั้น กระทำอันตรายต่อเด็กๆ และเริ่มต้นสงบลงในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๒๐ เมื่อเทศบาลเริ่มกวาดขุ่นดูแลในเรื่องความสะอาดของน้ำดื่มน้ำใช้ แต่ครั้นพอล่วงมาถึง ๒-๓ ทศวรรษ โปลิโอก็ย้อนกลับมาอีก คราวนี้ทำให้เด็ก ๆ ถึงตายหรืออยู่ในขั้นพิการ โปลิโอกลับมาสำแดงฤทธิ์เดชของมันได้ในสังคมที่มีน้ำสะอาดแล้ว กับทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมพร้อมบริบูรณ์ และขอให้ลองหันมาพิจารณาถึงโรคที่ทำให้เกิดบาดแผลบนผิวหนัง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าไม่

“การแพร่ขยายของเชื้อเอ็ดส์ไม่ว่าจะเป็นโดยการร่วมเพศหรือร่วมเข็ม (ไม่ว่าจะเป็นเข็มสักหรือเข็มฉีดยา โดยเฉพาะพวกเสพยาเสพติด) ย่อมอาจรวมเรียกได้ว่าเป็นไปตามสายใย ของวิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยนไป โดยเฉพาะในสังคมของคนที่มีชีวิตเคร่งเครียด”

เคยคุกคามทำร้ายเราถึงขั้นชีวิตมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ แต่มาถึงวันนี้แผลในที่บางแห่งบนผิวหนังของเราอาจเป็นสาเหตุให้เกิดอาการติดเชื้ออย่างร้ายแรง อันเป็นผลมาจากพฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากของคนในสังคมยุคปัจจุบัน กลายมาเป็นอาการของโรคที่ทำนายหลักการของระบาดวิทยาที่มีอยู่ นี้เรากำลังกล่าวถึงโรคเอ็ดส์อยู่

แท้ที่จริงเอ็ดส์ไม่ใช่โรคใหม่ในทวีปอาฟริกา มีหลักฐานบ่งชี้ว่าเอ็ดส์เป็นโรคที่มีมานานแล้ว อย่างน้อยก็สามารถสืบถอยย้อนกลับไปถึงปี ๑๙๗๓ แต่การแพร่ระบาดของเอ็ดส์ในอาฟริกา นั้นแม้จะเป็นไปอย่างกว้างขวาง แต่ก็แปลกไปกว่าที่อื่นในโลก ในขณะที่ประเทศอย่าง แซร์ปรีลอูกานดา นั้นมีประชากรร้อยละ ๑๕ ซึ่งเป็นเด็กหนุ่มป่วยเป็นโรคเอ็ดส์ แต่มีจำนวนไม่มากนักที่ต้องตายด้วยโรคนี้ จากผลการศึกษาวิจัยล่าสุดในอูกานดาปรากฏว่าไม่มีเด็กคนไหนที่สู่มพบแอนติบอดีเชื้อไวรัสโรคเอ็ดส์ในกระแสเลือดแสดงอาการของโรคเลย แต่ครั้งเมื่อมาถึงระยะ ๕-๖ ปีนี้ โรคเอ็ดส์จึงเป็นสาเหตุของการสูญเสียชีวิต ทำให้ไม่จริงเป็นเช่นนั้น

โรคเอ็ดส์ซึ่งทำให้คนถึงแก่ความตายนั้น ตรวจพบในอเมริกาเป็นครั้งแรก และเป็นโรคที่เนื่องอยู่กับพฤติกรรมในวิถีชีวิต โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์

สาเหตุใดกันที่โรคเอ็ดส์ซึ่งมีสถิติการตายน้อยมากในอดีต จึงกลับมาเป็นสาเหตุของการตายอย่างใหญ่ในทวีปอาฟริกา คำอธิบายที่ได้ยินกันบ่อยๆ ก็คือ โรคเอ็ดส์อย่างใหม่ถูกนำกลับมาโดยคนอเมริกันผู้มีพฤติกรรมร่วมเพศ เฉพาะอย่างยิ่งที่ในประเทศแซร์ปรีลอูกานดา ซึ่งเมื่อรับเชื่อนั้นมาแล้วก็แพร่ต่อไปเพราะที่นั่นมีประเพณีการใช้เหล็กแหลมสักกรวยหรือเครื่องหมายบนร่างกาย โดยเหล็กนั้นถูกนำไปใช้ต่อๆ กัน โดยอาศัยพฤติกรรมของวิถี

ชีวิตเช่นนี้ เชื้อเอ็ดส์ตัวใหม่นี้จึงแพร่ต่อไปอย่างรวดเร็ว ลุกกลามไปตามหมู่บ้านต่างๆ ผู้คนที่แม้แต่เดิมจะเคยมีภูมิคุ้มกันเชื้อเอ็ดส์เก่าอยู่แล้วก็ตาม

การแพร่ขยายของเชื้อเอ็ดส์ไม่ว่าจะเป็นโดยการร่วมเพศ หรือร่วมเข็ม (ไม่ว่าจะเป็นเข็มสักหรือเข็มฉีดยา โดยเฉพาะพวกเสพยาเสพติด) ย่อมอาจรวมเรียกได้ว่าเป็นไปตามสายใยของวิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยนไป โดยเฉพาะในสังคมของคนที่มีชีวิตเคร่งเครียด ชะตากรรมของบุคคลตกอยู่ภายใต้การบังคับควบคุมของอำนาจเงินตราและกระแสการบริโภค ซึ่งทำให้ชีวิตแลไม่เห็นทางออกที่อาจนำมาซึ่งความสุขสงบรับอย่างแท้จริง แต่กลับโผล่ไปไขว่คว้าหาความสุขทางเนื้อหนังอย่างผั่นเผื่อพิสดาร และการปรนเปรอทางกามวัตถุ นี่ก็เพราะเรามีทิวหรือทัศนะต่อชีวิตและโลกเช่นนั้น เราจึงเลือกที่มีวิถีชีวิตเยี่ยงนั้น ทิวที่ถูกหรือผิดก็ตาม ย่อมมีอิทธิพลในทางเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล สังคม ตลอดจนวัฒนธรรมชนิดที่เนื่องกันให้เป็นวิถีชีวิตแบบหลัก ในขณะที่เดียวกันก็ปฏิเสธแบบแผนของวิถีชีวิตอื่นที่ไม่สอดคล้องกับทิวที่ตนครองเอาไว้ด้วย

พระนิพนธ์ว่าด้วยบุญ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

บุญญเมว โส ลิกเขยย
 ายตคคฺ สุขุทฺธยํ
 ทานญจ สมจฺริยญจ
 เมตตจิตตญจ ภาวเย
 เอเต ฐมฺเม ภาวียิตฺวา
 ตโต สุขสมฺทุกฺเขย
 อพฺยาปชฺชํ สุขํ โลกํ

ปณฺทิตโต อูปชฺชตฺติติ
 ผู้ใคร่ประโยชน์ ฟังศึกษานูญนั้นแล
 อันมีผลเลิศต่อไป ซึ่งมีสุขเป็นกำไร
 คือ ฟังเจริญทาน ๑ ความประพฤติ
 สงบ ๑ เมตตาจิต ๑ บัณฑิตครั้ง
 เจริญธรรม ๓ ประการ อันเป็นเหตุ
 แห่งความสุขเหล่านี้แล้ว ย่อม
 เข้าถึงโลกอันไม่มีความเบียดเบียน
 เป็นสุข

พระพุทธภาษิตบทพุทธเทศเป็น
 นิคมคคาถาในบุญญสูตร (๒๕/๒๔๐)
 ตามคำแปลข้างบนนี้ ตรัสสอน

ให้ทุกท่านทุกคนผู้ใคร่ประโยชน์ ศึกษา
 บุญอันเป็นส่วนเหตุให้เกิดผลเลิศต่อไป มี
 สุขเป็นกำไร เป็นเหตุให้เกิดความสุข คือ
 ให้เจริญทาน สมจริยา ความประพฤติสงบ
 และเมตตาจิตรวม ๓ ประการ

คำว่าบุญ แปลตามศัพท์หรือ
 พยัญชนะว่า ชำระฟอกล้าง โดยย่อหมายถึง
 บุญส่วนเหตุ ๑ บุญส่วนผล ๑

บุญส่วนเหตุ นั้น หมายถึงศึกษา
 คือฟัง เรียนให้รู้ และดำรงมั่น เสพปฏิบัติ
 เจริญกุศลธรรมทั้งหลาย เช่น ปฏิบัติ

เจริญธรรม ๓ ประการที่ตรัสไว้ในนิกม
 คคาถบทพุทธเทศที่แปลไว้แล้วนั้น และใน
 พระบาลีไวยการณภาษิตแห่งนิกมคคาถา
 นั้นได้ตรัสไว้ตอนหนึ่งแปลความว่า

**“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรานั้นดำริว่า
 บัดนี้ เราเป็นผู้มีฤทธิ์มากอย่างนี้ มีอาหุ-
 ภาพมากอย่างนี้เพราะผลวิบากแห่งกรรม
 ๓ ประการของเรา คือ ทาน ๑ ทมะ
 (ฝึกอินทรีย์มีจักษุเป็นต้น และข่มกิเลส
 มีราคะเป็นต้น) ๑ สัจญฺมมะ (สำรวมกาย
 และวาจา) ๑”**

อนึ่ง ได้ตรัสบุญส่วนเหตุไว้ในนิตฺติ
 กัณฺหาสูตร (๒๕/๑๒) ว่า

ยสฺเส ทาเนน สีเลน
 สฺญญฺเมเน ทเมเน จ

นิตฺติ สฺสุนฺทิตโต โหติ

อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา

นิตฺติ (ขุมทรัพย์คือบุญ) เป็นสิ่งอัน
 สตรีหรือบุรุษพึงไว้ดีแล้ว ด้วยทาน ศีล
 สัจญฺมมะ และทมะ

บุญส่วนเหตุทั่วไป ก็ได้แก่กุศล
 เจตนา ดังที่ได้ตรัสไว้ว่า ตีณิมนานิ ภิกฺขเว
 ปุญฺญกิริยาวตฺถุนิ ทานมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺตุ
 สิลมยํ ปุญฺญกิริยาวตฺตุ ภาวนามยํ ปุญฺญกิริ-
 ยาวตฺตุ “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุญกิริยา
 วัตตุ (ที่ตั้งแห่งการทำบุญ) ๓ เหล่านี้คือบุญ
 กิริยาวัตตุสำเร็จด้วยทาน ๑ บุญกิริยา
 วัตตุสำเร็จด้วยศีล ๑ บุญกิริยาวัตตุสำเร็จ
 ด้วยภาวนา ๑”

บุญส่วนผล นั้นหมายถึงผลวิบาก

ของบุญส่วนเหตุตัวเอง ดังที่ตรัสไว้ใน
บุญสูตรตอนต้นว่า สุขเสต ภิภขเว
อิริฉน อิฏฐสส กนตสส ปิยสส มนาปสสน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย
อย่าได้กลัวต่อบุญเลย คำว่าบุญนี้เป็นชื่อ
แห่งความสุขอันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่ารัก
น่าพอใจ

ในธรรมบท (๒๕/๑๗) ตรัสแสดง
บุญส่วนผลไว้ว่า อิธ โมทติ เปจฺจ โมทติ
กตบุญญ โอุยตถ โมทนติ โส โมทติ โส
ปโมทติ ทิสฺวา กมฺมวิสุทฺธิมุตฺตโน

ผู้มีบุญอันทำแล้ว ย่อมบรรเทิงใน
โลกนี้ ละไปแล้ว ย่อมบรรเทิง ย่อม
บรรเทิงในโลกทั้งสอง เขาเห็นความ
บริสุทธิ์แห่งกรรมของตน ย่อมบรรเทิง
ย่อมบรรเทิงทั่ว

ในนิกายนิกายสูตร ตรัสแสดงผล
วิบากแห่งบุญนิตินิตโดยพิสดารว่า

เอโส นิริ สุนิหิตอ เขยโย อนุคามิโก
เป็นต้น แปลความว่า นิริคือบุญนี้ อัน
บุคคลพึงไว้ดีแล้ว อันใครชนะไม่ได้ มีปกติ
ไปตาม ละไป ย่อมถือเอาบุญนิตินั้นไปใน
ที่พึงไปทั้งหลาย ไม่ทั่วไปแก่ชนเหล่าอื่น
บุญนิตินั้นนำไปไม่ได้ นิตินั้นให้สิ่งที่ใครจะ
ได้ทั้งปวงแก่เทพและมนุษย์ทั้งหลาย เทพ
และมนุษย์ทั้งหลายปรารถนาสิ่งใด ๆ สิ่งนั้น
ทั้งหมดอันผู้มีบุญนิตินั้นย่อมได้ด้วยบุญนิตินั้น
ความมีผิวพรรณงาม ความมีเสียงไพเราะ
สันฐานทรวดทรงงาม ความมีรูปร่าง
ย่อมได้ด้วยบุญนิตินั้น ความเป็นใหญ่
บริวารย่อมได้ด้วยบุญนิตินั้น รัชสมบัติ
แห่งประเทศ ความเป็นใหญ่ จักรพรรดิสุข
อันเป็นที่รัก แม้รัชสมบัติแห่งเทพ
ในทิพย์ทั้งหลาย ย่อมได้ด้วยบุญนิตินั้น
สมบัติอันเป็นของมนุษย์ ความยินดีใน
เทวโลกและนิพพานสมบัติ ย่อมได้ด้วยบุญ

นิตินั้น ความถ้ำเมื่ออาศัยความถึงพร้อม
ด้วยมิตรประกอบทั่วโดยแยบคาย มีความ
ชำนาญในวิชาวิมุตติ ย่อมได้ด้วยบุญนิตินั้น
ปฏิสัมภิตา (ปัญญาแตกฉานเฉพาะ)
วิโมกข์ (ความหลุดพ้น) และสาวกบารมี
ปัจเจกโพธิ พุทธภูมิ ย่อมได้ด้วยบุญนิตินั้น
สัมปทานัน คือบุญสัมปทา (ความถึงพร้อม
ด้วยบุญ) มีประโยชน์ผลที่ต้องการใหญ่อย่าง
นี้ เพราะเหตุนี้ บัณฑิตทั้งหลายผู้ทรง
ปัญญา จึงสรรเสริญความเป็นผู้มีบุญ
อันทำแล้ว

กล่าวโดยย่อ บุญส่วนเหตุ ได้แก่
กุศลเจตนา กุศลกรรม สุจริต กุศลธรรม
บุญกิริยาวัตถุทั้งปวง ไตรสิกขา คือ ศีล
สมาธิ ปัญญา บารมีคือพุทธบารมี ปัจเจก
โพธิบารมี สาวกบารมี มรรคมืองค์แปด
และที่ตรัสยกขึ้นไว้ในบุญสูตรตอนที่เป็น
ไวยากรณภาษิตว่า ทาน ทมะ สัจญมะ
และในนิคมคาถาว่า ทาน สมจริยา เมตตา-
จิต ซึ่งล้วนเป็นเครื่องชำระ ฟอกล้าง
กิเลสาสะทั้งปวง

ส่วนบุญส่วนผล ก็สรุปเข้าใจ
มนุษย์สมบัติ เทวสมบัติ นิพพานสมบัติ
สรุปเข้าอีกเป็นความสุขที่น่าปรารถนา
ใคร่รักพอใจตลอดถึงบรมสุข คือ นิพพาน
อันเกิดจากกรรมวิสุทธิ ความบริสุทธิ์แห่ง
กรรมของตน ทำให้บริสุทธิ์กาย บริสุทธิ์
วาจา บริสุทธิ์ใจ โดยเฉพาะทำให้จิต
บริสุทธิ์จากกิเลสาสะไปโดยลำดับจนถึง
ทั้งหมด

ในรัตนัตถยปภาวาทิยาจนคาถา
พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔ แสดงไว้ว่า

วิสุทฺธ อุตตมํ เสฏฺฐํ
โลกสมิ รตนตฺตยํ
สํวตฺตติ ปสนฺนํ
อตฺตโน สุทฺธิกาหมิ

สมมาปฏิบัติขณนานัน

ปรมา ย วิสุทธยา

วิสุทธย สัพพะเกลเสหิ

โหติ ทุกเขหิ นิพพุติ

นิพพานัน ปรมมํ สุมญญํ

นิพพานัน ปรมมํ สุขํ

พระรัตนตรัย คือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ บริสุทธิ สูงสุด ประเสริฐสุดในโลก ย่อมเป็นไปเพื่อความ บริสุทธิอย่างยิ่งแก่ผู้เลื่อมใส แล้วใคร่ปรารถนาความบริสุทธิ์แห่งตน ปฏิบัติโดยชอบ ความบริสุทธิ์จากกิเลสทั้งปวง เป็นความดับจากทุกข์ทั้งหลาย นิพพาน เป็นบรมสุขุม คือว่างอย่างยิ่ง (จากกิเลสสา-วะทั้งหมด) เป็นบรมสุข คือสุขอย่างยิ่ง

และได้มีอีกคาถาหนึ่งแสดงอธิบาย นิพพานว่าวิสุทธิ สัพพะเกลเสหิ โหติ ทุกเขหิ นิพพุติ เจตโส โหติ สา สนต นิพพานัน อิติ วุจจติ ความบริสุทธิ์จากกิเลสทั้งปวง เป็น ความดับจากทุกข์ทั้งหลาย ความดับนั้น เป็นสันติ คือความสงบแห่งใจ เรียกว่า นิพพาน

ในปฏญญสูตร ตรัสแสดงบุญส่วน ผลก่อนคือสุข พร้อมทั้งสุขสมบัติ แล้วตรัส บุญส่วนผลคือ ทาน ทมะ (ฝึกอินทรีย์มีตา เป็นต้น ข่มกิเลส) สัมมัญมะ (สำรวมกาย และวาจา) ส่วนในนิคมคาถาของพระสูตร นี้ แสดงบุญส่วนเหตุ คือ ทาน สมจริยา เมตตาจิต แม้ชื่อธรรมจะต่างกันบ้าง ส่วน ใจความก็เป็นอันเดียวกัน

ทาน คือการให้การบริจาคพัสดุต่างๆ มีข้าวน้ำเป็นต้น เกื้อกูลผู้รับตามที่ต้องการ ตามที่ควรให้ พระสุคตตรัสสรรเสริญสการ เลือกลงได้มีแบ่งทานเป็น ๒ คือ อามิทาน ให้อามิสสังฆกรรมทานให้ธรรม สังฆสนหรือ สอนแนะนำ การตั้งโรงเรียนก็จัดเข้าในข้อ

นี้ ทานข้อนี้จัดเข้าในข้อทานมัยบุญกิริยา วัตถุ

สมจริยา ความประพฤติสงบ ความ ประพฤติสมควร ความประพฤติสม่ำเสมอ ก็ ได้แก่ศีล ความสำรวมระวังกายวาจาด้วยความตั้งใจ งดเว้นกรรมที่ก่อภัยเวรต่างๆ เป็นต้น ที่ควรงดเว้น เช่น งดเว้นตามหลัก ศีล ๕ ข้อนี้จึงตรงกับสัมมัญมะ ความ สำรวมกายวาจาด้วยความตั้งใจที่หมายถึง ศีลข้อนี้ จัดเข้าในศีลมัยบุญกิริยาวัตถุ

เมตตาจิต จิตมีเมตตา รักใคร่ผูก เยื่อใย ปรารถนาให้เจริญสุข มีความรู้สึก เป็นมิตรตรงที่เรียกว่ามีมิตรจิต มิตรใจ เมตตาเมื่อนั้นเป็นไปในอาการให้ประโยชน์ เกื้อกูล เป็นลักษณะมีการนำสิ่งที่ เป็น ประโยชน์เกื้อกูลเป็นรส คือเป็นกิจหน้าที่ พึงทำ มีการปลดปล่อยโทสะ พยาบาท-อาฆาตเป็นเครื่องปรากฏ มีการแสดง ความพอใจของสัตว์ทั้งหลายเป็นปทัฏฐาน ความสงบพยาบาทเป็นสมบัติของเมตตา ความมีเสนหาราคะเป็นวิบัติของเมตตา เมตตาจิตนี้เป็นทมะประการหนึ่ง เพราะ เป็นการฝึกจิตให้เป็นเมตตาจิต มิให้เป็น จิตพยาบาท เพราะเป็นการข่มกิเลสมีโทสะ พยาบาทอาฆาตเป็นต้น ทั้งเมตตาจิตนี้ เป็นเหตุให้ทำทาน ให้สมทานศีลหรือ สมจริยาหรือสัมมัญมะด้วย เมตตาจิตข้อนี้ จัดเข้าในภาวนามัยบุญกิริยาวัตถุ

บุญส่วนเหตุ ๓ ข้อนี้ ให้เกิดผล เป็นบุญส่วนผลทั้งปวง คือความสุข ตามที่ ตรัสไว้ในนิคมคาถาทอพุทธเสวา มีผลเลิศ ต่อไป มีสุขเป็นกำไร เป็นเหตุแห่งสุข เข้าถึงโลกอันไม่มีความเบียดเบียน เป็นสุข ทั้งในโลกนี้ โลกหน้า จึงตรัสสอนมิให้กลัว ต่อบุญ เพราะบุญเป็นชื่อแห่งความสุขด้วย ประการฉะนี้

ไปปลูก “ป่าการเมือง” ที่แม่แจ่ม

“ผู้สื่อข่าวของเราเอง”

แม่แจ่มเป็นดินแดนแห่งขุนเขาอันเจียบสงบ ซ้ำผ่านส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เมืองเล็กที่แวดล้อมด้วยขุนเขาและเมฆหมอกคือสัญลักษณ์บอกเราว่ามาถึงแม่แจ่มแล้ว แต่ก็เป็นเช่นเดียวกับเทือกเขาอื่นๆ ทางภาคเหนือที่พื้นที่ป่ากำลังลดลงอย่างรวดเร็ว ผลลัพธ์เป็นสิ่งที่เราทราบดีอยู่แล้วคือฝนแล้งที่แม่แจ่มก็เผชิญกับวิกฤตการณ์ในลักษณะเดียวกัน

เรามักรู้จักแม่แจ่มผ่านข่าวที่ปรากฏอย่างครึกโครมในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะในท้องถิ่น คือเมื่อปีกลายมีข่าวของการให้สัมปทานทำไม้สนอายุนับร้อยปีบนเทือกเขาที่สูงขึ้นไปของอำเภอ ที่เราเรียกว่าเป็นตำบลบ้านวัดจันทร์ ป่าแสนไร่เศษที่นั่นเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่แจ่ม ต่อมาโครงการดังกล่าวชะงักกันไปเพราะกระแสต้านทานจากฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรณรงค์ของกลุ่มอนุรักษ์ในท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยทั้งพระ ช่างราชการ พ่อค้า และชาวบ้าน พวกเขาเรียกตัวเองว่า “กลุ่มฮักเมืองแจ่ม”

หลังจากกรำศึกจากกรณีป่าสนบ้านวัดจันทร์มาแล้ว ทางกลุ่มตระหนักว่ายังมีปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ อีก ที่ต้องรวมตัวรณรงค์และเรียกร้องแก้ไข โดยเฉพาะการลดลงของพื้นที่ป่าไม้

ห้องค้ำฟ้าป่ารอบวัดบ้านเหล่า

อันส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝน

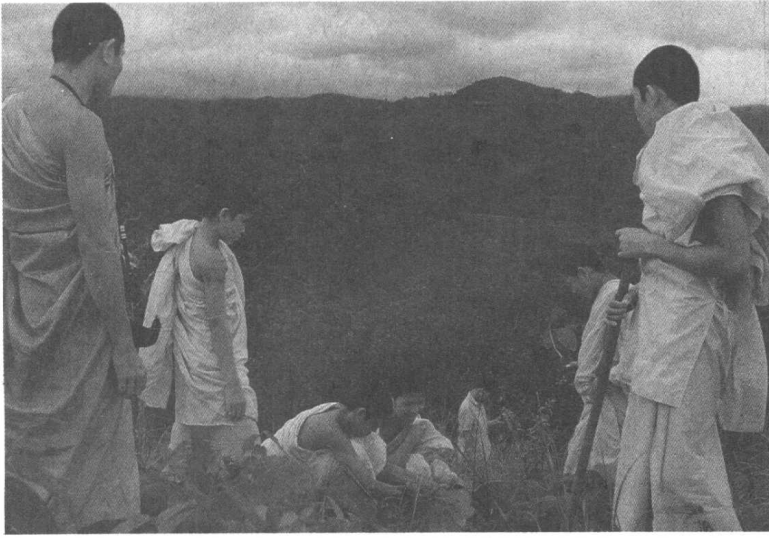
ทางคณะสงฆ์อำเภอแม่แจ่มเองก็มีบทบาทในเรื่องนี้เช่นกัน เมื่อกลุ่มภิกษุที่ผ่านมาได้ร่วมกับองค์กรภาคเอกชนทำพิธีสืบชะตาป่าสนบ้านวัดจันทร์นั่นเอง **ท่านพระครูญาณกิตติคุณ** เจ้าคณะอำเภอถือเป็นหัวแรงหลักสำคัญ โดยได้**พระสุทัศน์วชิรญาณโณ**เป็นผู้ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ และเป็นที่ปรึกษาของกลุ่มฮักเมืองแจ่มด้วย

เมื่อสิ้นเดือนก.ค.นี้เอง ได้มีกิจกรรมการจัดทอดผ้าป่าพันธุ์ไม้ ซึ่งถือเป็นการประยุกต์พิธีกรรมผ้าป่าเพื่อการอนุรักษ์เป็นครั้งแรกของอำเภอกำหนดขึ้นที่**วัดบ้านเหล่า**ในตัวอำเภอ จุดมุ่งหมายสำคัญนอกจากเป็นการหาทุนเพื่อดำเนินงานอนุรักษ์

ของกลุ่มฮักเมืองแจ่มแล้ว ยังเป็นการรณรงค์ให้ชาวบ้านทั่วไปตื่นตัวและช่วยอนุรักษ์ป่าไม้ด้วย

ในวันงาน รั้วขบวนรถยนต์พร้อมคำขวัญเชิญชวนให้รักษาป่าเคลื่อนที่รอบตัวอำเภอแม่แจ่ม คำขวัญบางอย่างสะท้อนภาพเหตุการณ์ที่นั่นได้ดี อย่าง “ถั่วมาป่าหมด” ซึ่งว่าขณะนี้มีการรณรงค์และปล่อยสินเชื่อเพื่อการปลูกถั่วลิสงกันมาก อันหมายถึงการเปลี่ยนสภาพของป่าเป็นไร่ถั่วเช่นกันและยังคำขวัญที่น่าสนใจอื่นๆ อีก

ภายหลังพิธีทางศาสนาที่วัดบ้านเหล่าแล้ว พวกเราหลายฝ่ายที่มาร่วมงาน ทั้งพระภิกษุ สามเณร ประชาชน ช่างราชการ และองค์กรพัฒนาเอกชนได้ร่วมกันปลูกกล้าไม้ที่

หลวงพี่สุทัศน์ (สะพานกลอง) และเณรที่ช่วยกันปลูกป่า

นำมาด้วยใน “พื้นที่วัด” นั่นเอง หลวงพี่สุทัศน์กระซิบพวกเราบางคนในตอนท้ายของกิจกรรมปลูกป่าว่า “นี่รู้มั๊ยว่าเที่ยวนี้ เขาปลูกป่าการเมืองด้วย” เราไม่เคยได้ยิน เคยได้ยินแต่ “ป่าธรรมชาติ” “ป่าคอนกรีต” ฯลฯ หลวงพี่เฉลยว่า “พื้นที่นี้ถูกชาวบ้านรายหนึ่งบุกรุก และวัดฟ้องเรียกคืนมาได้ แต่เขาก็ยังมาทำกินเช่นเดิม

เที่ยวนี้พอเขาเก็บเกี่ยวแล้ว ก็ถือโอกาสปลูกต้นไม้ลงไปก่อน”

เราจึงถึงบางอ้อว่าทำไมปลูก “ป่าการเมือง” แต่ถ้าชวนไปปลูกป่าแบบนี้ก็คงไม่ไป เพราะคาดว่า ในภาคเหนือคงมีพื้นที่ที่โดนบุกรุกมากเสียจนตามไปปลูก “ป่าการเมือง” ไม่ได้

ผ้าป่าไชยา : คืนชีวิตให้กับแผ่นดิน

สุราษฎร์ธานี นอกจากจะมีสวนโมกข์ที่เป็นแหล่งศึกษาธรรมะแล้วยังอุดมไปด้วยทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่สวยงามทั้งทางบกและทะเล อันมีค่าควรหวงแหนรักษาไว้ ไม่แต่เฉพาะชาวสุราษฎร์เท่านั้น ดังกรณีโครงการสร้างเขื่อนแก่งกรุง ซึ่งได้รับการคัดค้านจากชาวบ้านอย่างแข็งขัน เพราะจะไปกระทบสิ่งแวดล้อมโดย

เฉพาะป่าอย่างรุนแรง จนมีผลให้โครงการดังกล่าวต้องหยุดไปชั่วคราว ด้วยเหตุเหล่านี้ และแรงจูงใจจากท่านพุทธทาสผู้ปราถนาเสมอว่า “ตำบลปากหมากมีป่าไม้มาก น้ำไหลสู่คลองไชยา ชาวไชยาได้ทำนาสมบูรณ์จากที่นี่ ขอให้ทำใจให้เข้มแข็ง อย่าให้เขาทำลายป่า” ทำให้พระครูเกษมธรรมรังษีหรือ

หลวงพ่อดำของชาวบ้านให้ความสนใจและทำกิจกรรมมรณงค์ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะป่าไม้ตลอดสิบกว่าปีที่ผ่านมา จนได้รับการยอมรับจากชาวบ้านทั้งในและนอกเขตอำเภอไชยาว่า เป็นพระนักอนุรักษ์ผู้เอาจริงเอาจังรูปหนึ่ง ดังในวันเสาร์ที่ ๑๗ กรกฎาคมศกนี้ ท่านได้จัดพิธีทอดผ้าป่าต้นไม้ที่วัดสุทธาวาส ต.โมถ่าย อ.ไชยา สุราษฎร์ธานี และมีการปลูกป่าขึ้นอีกครั้งหนึ่ง พวกเราเดินทางมาถึงวัดโมถ่าย (วัดสุทธาวาส) ตอนเย็นก่อนหน้างานหนึ่งวัน หลังจากได้แวะเข้าไปคารวะศพท่านพุทธทาสที่สวนโมกข์ ชาวบ้านกำลังเริ่มมาเตรียมอาหารที่วัด พ่อแก่แม่เฒ่าหลายคนยังจำพวกเราได้ว่า เคยมาจัดสัมมนาที่นี้เมื่อเดือนเมษายน จึงได้พูดคุยวิสาสะกัน

รุ่งเช้าวันเสาร์ที่ ๑๗ ท้องฟ้าแจ่มใส อากาศปลอดโปร่งเป็นพิเศษเหมือนเพื่อเตรียมรับงานนี้โดยเฉพาะ ชาวบ้านทยอยกันมาแต่เช้า มีทั้งเดินมา นั่งรถรวมๆ กันมา บริเวณวัดที่เงียบสงบครึกครื้นขึ้นถนัดตา หลังจากพระสงฆ์ฉันเช้าแล้ว พิธีทอดผ้าป่าเริ่มขึ้นภายในโบสถ์

ท่านพระครูฯได้ต้อนรับประธานฝ่ายฆราวาสในพิธีซึ่งเป็นตัวแทนจากกองทัพภาคที่ ๔ ชาวบ้านรวมกันในโบสถ์หลังใหญ่ ซึ่งดูเล็กลงถนัดตา การทอดผ้าป่าเป็นไปอย่างเรียบง่าย หลังจากมอบกระถางผ้าป่า ท่านพระครูฯได้กล่าวสัมโมทนียกถาให้ศีลให้พร เป็นอันจบรายการในภาคเช้า

หลังพระสงฆ์ฉันเพลแล้ว

หลวงพ่อนำชาวบ้านออกเดินทางไปปลุกป่าที่ห้วยตาหมิงซึ่งอยู่ห่างจากวัดไปทางด้านจ.ระนองประมาณ ๑๗ กม.เป็นทางถนนลูกรังทั้งสายตลอดสองข้างทางเราสังเกตเห็นป่าไม้ที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีการปลุกต้นยูคาลิปตัสอยู่บ้างประปราย ในกิจกรรมนี้มีทั้งเด็กอายุไม่กี่ขวบ

จนถึงพ่อแก่แม่เฒ่า ที่ยังอยู่ในวัยรุ่นๆ ก็มากับเพื่อนเป็นกลุ่มๆ ทุกคนตั้งใจช่วยกันปลุกป่าด้วยหน้าตาขี้มั่วขี้แฉะ เห็นแล้วรู้สึกน่าชื่นใจ เราใช้เวลาปลุกต้นตะเคียน ๑,๐๐๐ ต้นที่เตรียมกล้าไม้ไว้ก่อนแล้ว ประมาณ ๒ ชม. นำเสียดายที่พวกเราต้องกลับก่อน จำต้องทิ้งเหตุการณ์ต่างๆ ไว้

เบื้องหลัง คงเก็บแต่สิ่งดีๆ ที่ยังประทับแน่นในความทรงจำไว้

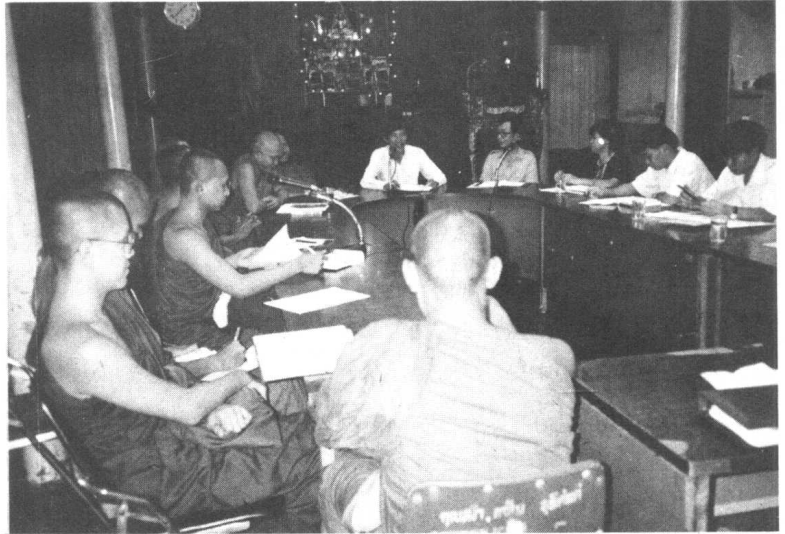
วิธีการทำงานของท่านพระครูชุนับว่าน่าศึกษาอยู่ไม่น้อย เพราะท่านสามารถประสานทั้งชาวบ้าน, องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการ ให้ร่วมมือกันในการอนุรักษ์อย่างได้ผลดังที่เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งที่มาร่วมงานในครั้งนี้ด้วยกล่าวว่า **“ท่านถ่างทางไว้ให้ดีแล้ว เราเพียงแต่เดินตามหลังอย่างเดียวก็สบาย”** หากว่าท่านใดมีฐานะผ่านไปทางต.โมเตาย อ.ไชยา ถ้าไม่รีบร้อนมากนัก ก็อย่าลืมหวะเข้าไปพักผ่อน ศึกษา พุดคุยและให้กำลังใจพระอนุรักษ์ของเราท่านนี้บ้างนะครับ แล้วท่านจะรู้สึกประทับใจเช่นเดียวกับพวกเรา

ศักยภาพของพระสงฆ์ ในการแก้ปัญหาโรคเอดส์

พิภพ อุดมอิทธิพงษ์

ภาพลักษณ์ของปัญหาโรคเอดส์ในอดีตจะถูกจำกัดการแพร่ขยายอยู่เพียงในกลุ่มคนบางจำพวกโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ กลุ่มผู้เสพยาเสพติดและกลุ่มรักร่วมเพศ หากปัจจุบันการแพร่ขยายของเอดส์ได้เข้าไปถึงคนกลุ่มอื่นๆ มากขึ้น สถิติตัวเลขการแพร่ขยายของโรคอย่างกว้างขวาง ทำให้หลายคนตื่นจากความฝันในภาพลักษณ์เก่าว่าเอดส์เป็นเรื่องไกลตัว

เฉพาะที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ ปัจจุบันพระสงฆ์เป็นทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือ มีการตรวจพบผู้ติดเชื้อเอดส์ในสมณเพศ รวมทั้งมีการมรณภาพของพระเอดส์ไปแล้วหลายรูป และสงฆ์ยังต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อเอดส์หรือผู้ป่วยโรคเอดส์ トラบที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เหล่านี้ล้วนนำมาสู่คำถามสำคัญหลายคำถาม ซึ่งจำต้องได้รับการรับผู้ติดเชื้อเอดส์หรือผู้ป่วยโรคเอดส์เข้าเป็นสมาชิกหนึ่งในคณะสงฆ์ หรือการจัดการกับสังฆสมาชิกที่ได้รับเชื้อเอดส์ และพฤติกรรมที่เกิดจากความเข้าใจผิดอันสันถลอนศรัทธาปลาทะของศาสนิกชนในพระศาสนา กล่าวคือการปฏิบัติและการประกอบศาสนพิธีแก่ศพผู้ป่วยโรคเอดส์ รวมทั้งบทบาทของพระ

สงฆ์ที่ได้รับการเรียกร้องมากขึ้นจากหมู่สาธารณชน ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับเยียวยาปัญหาโรคเอดส์ เฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตใจของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้

จากเหตุผลดังกล่าว ทางพระสงฆ์กลุ่มเสขิยธรรม, คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.), สถาบันสันติประชาธรรม และมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงจัดการสัมมนาในหัวข้อเดียวกับชื่อเรื่อง เมื่อวันที่ ๘ ก.ย. ที่ผ่านมาน สำนักธรรมวิจัย มจร.

ภาพปัญหาและความใกล้ชิดของโรคเอดส์ต่อคนทุกกลุ่ม ได้รับการกล่าวเกริ่นนำโดย คุณสุจิตรา วุฒิธำรง จากโครงการเข้าถึงเอดส์ ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงาน

ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์อย่างมีประสิทธิภาพ คุณสุจิตราได้เสนอตัวเลขบางตัวของภาพปัญหาในปัจจุบัน อาทิ มีการตรวจพบเชื้อเอชไอวีในร้อยละ ๔ ของชายที่เข้าตรวจรับเลือกเข้าเป็นทหาร (เฉพาะในภาคเหนือพบถึงร้อยละ ๑๐), ร้อยละ ๒๑ ของหญิงบริการทั่วประเทศตรวจพบเชื้อเอชไอวี, ร้อยละ ๔๐ ของเลือดที่สภากาชาดไทยได้รับบริจาค มีเชื้อเอชไอวี, ในร้อยละ ๔๐ ของนักโทษภาคเหนือตรวจพบเชื้อเอชไอวี, ร้อยละ ๑ ของหญิงตั้งครรภ์ทั่วประเทศตรวจพบเชื้อเอดส์ เช่นเดียวกัน ในด้านอายุของผู้ที่ติดเชื้อนั้น คุณสุจิตราบอกว่าในเด็กวัยรุ่นอายุ ๑๐ ขวบขึ้นไปมีการตรวจพบเชื้อเอดส์มากขึ้น

จากเดิมที่การติดเชื้อจะจำกัดเฉพาะคนในวัยผู้ใหญ่เท่านั้น จากตัวเลขเหล่านี้ทำให้เธอสรุปได้ว่า “ปัจจุบันเอดส์เป็นโรคที่เกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่ม ทุกวัย และอาชีพ”

คุณสุจิตรายังกล่าวต่อไปว่า ปัญหาที่สำคัญของผู้ติดเชื้อเอดส์ หรือผู้ป่วยเอดส์ คือปัญหาด้านจิตใจ หลายรายเสียชีวิตเพราะความกระวนกระวายใจ คุณสุจิตราเล่าถึงกรณีหนึ่งที่อาสาสมัครโครงการเข้าถึงเอดส์ได้ประสพระหว่างการปฏิบัติงานเยี่ยมผู้ป่วยเอดส์ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งว่า

“มีอาสาสมัครคนหนึ่งกำลังคุยอยู่กับผู้ป่วยคนนี้ ผู้ป่วยอีกคนก็ก๊วกมือเรียกบอก ‘ช่วยทีช่วยทีไม่ไหวแล้ว’ ซึ่งเขา (อาสาสมัคร) กำลังมีการกิจอยู่กับอีกคนหนึ่ง ปรากฏว่าหันกลับไปอีกทีหนึ่ง ผู้ป่วยคนนั้นก็เสียชีวิตแล้ว เรารู้สึกได้ว่า เขาเสียชีวิตอยู่บนความกระวนกระวายใจ เป็นสิ่งที่เราช่วยอะไรเขาไม่ได้เลย ตรงนี้คิดว่าบทบาทของพระสงฆ์จะช่วยได้ แต่รูปแบบจะเป็นอย่างไร พระคุณเจ้าต้องไปคิดดูเอง” คุณสุจิตรากล่าว และทิ้งท้ายด้วยการฝากความหวังกับพระคุณเจ้าในการเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาโรคเอดส์

ข้อนี้สอดคล้องกับที่ท่านพระมหาสมชัย กุสลจิตโต แกนกลุ่มเสขิยธรรม และรองอธิการบดีฝ่ายกิจการระหว่างประเทศ มจร. ผู้ได้กล่าวสนับสนุนการที่พระเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือบรรเทาปัญหาโรคเอดส์ หากท่านเห็นว่าควรเป็นการ

รักษาโรคทางใจ คือให้กำลังใจมากกว่า โดยยกตัวอย่างในพระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้าซึ่งได้ปฏิบัติอุปัฏฐากภิกษุชื่อว่า

“ถ้าดูจากพระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้า จะเห็นว่า พระองค์เคยอุปัฏฐากภิกษุไข้ นอกจากจะอุปัฏฐากและรักษาภิกษุไข้แล้ว เป็นหน้าที่ที่ท่านจะไปเยี่ยมคนไข้ และไปให้กำลังใจคนไข้...พระคงไม่สามารถไปเยี่ยมยารักษาโรคเอดส์ ในลักษณะที่เป็นโรคทางกายได้ และพระพุทธเจ้าเองก็ไม่ส่งเสริมให้พระรักษาโรคทางกาย...จุดใหญ่คือ พระพุทธเจ้าอยากให้พระสงฆ์ช่วยเยี่ยมยารักษาโรคทางใจ”

แต่อะไรเป็นเครื่องปิดกั้นไม่ให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทอย่างเหมาะสมในเรื่องนี้ สิ่งที่วิพากษ์บางท่านให้คำตอบก็คือการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของพระสงฆ์เกี่ยวกับโรคเอดส์ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการประกอบศาสนพิธีแก่ศพผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์ อ.ประสิทธิ์ แชนด์ตั้ง ศาสนาจารย์ผู้คลุกคลีอยู่กับศูนย์ประสานงานพันธกิจเอดส์ และอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ เล่าถึงประสบการณ์ที่สะท้อนอารมณ์ที่เกิดขึ้นจริงครั้งหนึ่งว่า

“สิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นคือว่า (ขอโทษ) พระไม่ยอมมาสดงานศพ ๓ วัน ไม่มาสดาก็ไม่เป็นไร ชาวบ้านก็ไม่มากินข้าวด้วย ที่เกิดขึ้นในวันสุดท้ายและเจ็บมาก ๆ ก็คือ วันที่จะไปส่งศพ ถึงเวลาแล้ว

ทุกคนกระวนกระวาย พระก็ยังไม่มา จนอีกครั้งชั่วโมง พระมา ก็นิมนต์ท่านสวดสังคพ ท่านบอกท่านว่า ‘อาตมาสวดที่วัดเรียบร้อยแล้ว เอาศพไปได้เลย’ ทุกคนเจ็บหมดเจ็บปวดลึกๆ ไม่รู้จะทำอย่างไร”

หากถือว่าการตายเป็นช่วงสุดท้าย และเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ การปฏิเสธการประกอบศาสนพิธีแก่ศพผู้เสียชีวิต นับเป็นการทำร้ายจิตใจศาสนิกชนผู้ฝึกฝนมีศรัทธาปสาทะในพระศาสนา ซึ่งเหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากการสร้างค่านิยมที่ผิดแก่สังคม ดังการที่โรงพยาบาลห่อศพผู้ป่วยจนมิดชิดนั้น ได้ทำให้เกิดความตระหนกตกใจเกินกว่าเหตุแก่ชาวบ้านที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างถูกต้อง ทำให้ไม่มาร่วมพิธีศพของผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์ และกระทั่งพระเองก็ยังปฏิเสธการประกอบศาสนกิจดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของพระสงฆ์ผู้จะเข้ามาเกี่ยวข้องเยี่ยมยาปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งเป็นทัศนคติหนึ่งที่อ.ประสิทธิ์กล่าวฝากที่ประชุมไว้ด้วย

เกี่ยวกับบทบาทของสถาบันสงฆ์ต่อการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์นั้น อ.ประสิทธิ์เสนอว่า ประการแรกคือ การให้การศึกษาค้ำคูณให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาโรคเอดส์กับชาวบ้าน ประการที่สองคือ การป้องกันการแพร่ขยายของโรค และประการสุดท้ายคือ การสร้าง

ทัศนคติที่สร้างสรรค์ในวิกฤตการณ์
เอตส์ โดยเฉพาะทัศนคติที่เป็นการ
“ร่วมทุกข์ร่วมสุข” กับผู้ป่วย

“สิ่งที่พระสงฆ์ทำได้คือ
การไปเยี่ยมให้กำลังใจแก่ผู้ติดเชื้อ
หรือผู้ป่วยโรคเอตส์ ชื่อนี้ยังเป็นที่
การสร้างใจที่ถูกต้อง ไม่
ให้ชาวบ้านคนอื่นๆ กลัวการติดเชื้อ
จากผู้ป่วยอย่างผิดๆด้วย... ที่สำคัญ
วัดน่าจะเป็นผู้ประสานงานกับส่วน
อื่นๆ ในสังคมและชุมชน เพื่อจะ
สามารถช่วยเหลือชาวบ้านที่ได้รับ
เชื้ออย่างทันทั่วทั้งที่ เช่น การติดต่อ
ทำความรู้จักกับโรงพยาบาลที่ให้บริการ
ด้านนี้ไว้ก่อน เพื่อยามฉุกเฉิน
รวมทั้งประสานความร่วมมือ
กับองค์กรพัฒนาเอกชนที่จะมีส่วน
แก้ไขปัญหานี้ด้วย” อ.ประสิทธิ์
กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการ
แก้ปัญหาโรคเอตส์ในชุมชนอย่างเป็น
รูปธรรม

อีกบทบาทหนึ่งของสงฆ์ที่
วิทยาการเห็นสอดคล้องต้องกัน คือ
การทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่
ผู้ป่วย (Counsellor) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
กับผู้ป่วยในระยะใกล้ตาย ซึ่งมักมี
ความทุกข์ร้อนใจมาก วิทยาการมอง
ว่า พระสงฆ์จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำ
ปรึกษาได้ดี เพราะเป็นศูนย์รวมความ
เชื่อของคนทั่วไปอยู่แล้ว คุณสุจิตรา
ได้ให้ข้อแนะนำที่สำคัญต่อบทบาท
พระสงฆ์ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาว่า

“ในแง่ของการเป็นผู้ให้คำ
ปรึกษา คงต้องไม่อยู่บนพื้นฐาน
ของการสั่งสอน แต่อยู่บนพื้นฐาน
ของความเข้าใจปัญหา และใช้

ศักยภาพของผู้ป่วยในการแก้ปัญหา ของเขาเอง”

เพราะฉะนั้นการให้คำปรึกษา
ที่ดีในแง่นี้ก็ คือ การพยายามเสนอ
โอกาสทางเลือกมากที่สุดแก่ผู้ป่วยและ
ญาติหรือผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ตามทัศนะ
ของอ.ประสิทธิ์

คงยังมีคำถามและภารกิจที่รอ
การสานต่อจากงานเสวนาดังกล่าวอีก
มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อข้อเสนอ
ของวิทยาการที่สนับสนุนบทบาท
พระสงฆ์ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้
ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอตส์ หรือไม่
เช่นนั้นหลายฝ่ายที่คาดหวังบทบาท
จากพระสงฆ์ในเรื่องนี้ ก็อาจจะต้อง
ย้อนกลับไปหาคำถามพื้นฐานที่สุดที่ว่า
พระสงฆ์หรือสถาบันทางศาสนาได้
ตระหนักถึงภารกิจเกี่ยวกับปัญหานี้
แล้วหรือไม่ คำถามดังกล่าวนับว่ามี
ความสำคัญมาก โดยเฉพาะกับความ
อยู่รอดของศาสนา ทั้งนี้ตามทัศนะ
ของท่านมหาสมณชัยนั้น การที่ศาสนา
จะปรับตัวเพื่อมีปฏิกิริยาตอบสนอง
ต่อสังคมอย่างไร เกี่ยวพันกับการ
อยู่รอดของศาสนาอย่างยิ่ง

ในกรณีเช่นนี้ พันธกิจต่อ
ปัญหาโรคเอตส์ของสถาบันสงฆ์ จึง
เป็นตัวชี้วัดการดำรงอยู่ของพุทธ-
ศาสนาในสังคมไทยนั่นเอง

คุณสุจิตรา วุฒิช่าง ให้ความเห็น
ต่อพระสงฆ์ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่
ถูกต้องแก่ชุมชนในเรื่องโรคเอตส์ว่า
“ภาพหนึ่งที่เรารู้จักในภาคเหนือ
เป็นภาพที่เราค่อนข้างสะเทือนใจมาก
เพราะว่าคนไข้เสียชีวิตเพราะมีอาชีพบริการ
ซึ่งในขณะที่เขามีชีวิต เขาเป็นคนที่ทำ
รายได้ให้บ้านมากที่สุด สร้างบ้าน ส่งน้อง
เรียน ปลูกหน่อสับ เขาเป็นกำลังสำคัญของ
แรงงานที่บ้าน ปรากฏว่าพอหลังจาก
ติดเชื้อเอตส์ ต้องกลับไปอยู่บ้าน และไป
อยู่ที่ปลายนา โคนทอดทิ้งไปอยู่ที่ปลายนา
และวิธีการส่งข้าวก็เหมือนกับการส่งข้าวให้
สุนัขตัวหนึ่ง ไปวางไว้และให้จัดการเอง
พอหลังจากเสียชีวิตไม่มีใครสักคนที่จะไป
งานศพเขา นี่คือภาพปรากฏการณ์จริงๆ
ที่เกิดขึ้นในชุมชน
ในบทบาทพระสงฆ์ฉันคิดว่า
สามารถเป็น Counsellor (ผู้ให้คำปรึกษา)
ที่ดี ที่สามารถพูดคุยทำความเข้าใจกับ
ชุมชนได้”

อ.ประสิทธิ์ แซ่ตั้ง ได้มองถึง
ความสำคัญและศักยภาพสถาบันสงฆ์ต่อ
วิกฤตการณ์โรคเอตส์ว่า
“วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน วัด
ไม่ได้แยกเทศ หากมีบทบาทและศักยภาพ
ที่สำคัญต่อชุมชนด้วยในประการต่างๆ
...ผมเห็นว่าศักยภาพของสถาบันสงฆ์
ค่อนข้างเอื้ออำนวยมากในวิกฤตการณ์เอตส์
โดยเฉพาะเอตส์ในภาคเหนือขณะนั้นเกิดขึ้น
กับคนยากจน ชาวนา ผู้ขายแรงงานที่อยู่ใน
ชุมชน และที่แม้จะมาเป็นหญิงขายบริการ
ในเมืองหลวงหรือในต่างประเทศ เมื่อถึง
เวลาที่เขารู้ว่าได้รับเชื้อเอชไอวี เขาก็ต้อง
กลับบ้าน ไปตายที่บ้าน ที่ชุมชน ฉะนั้น
สถาบันสงฆ์โดยเฉพาะในท้องถิ่น คือคำตอบ
สำคัญของประเทศไทยต่อวิกฤตการณ์เอตส์”

ร่วมอาศัย ณ เขาใหญ่ ช้าง

นฤมล จันทร์ศรี

ตกมาเมื่อตอนบ่ายคล้อยของวันที่ ๗ สิงหาคม แล้ว คณะของเราจึงเดินทางมาถึงผากล้วยไม้ โดยการนำทีมของคุณตู่ (โอภาส เชษฐากุล เจ้าหน้าที่โครงการสมุนไพร่เพื่อการพึ่งตนเอง) และประกอบด้วยผู้ร่วมชะตากรรมอีก ๗ คนคือ คุณแอน (สุนีย์ ทองชัย เจ้าหน้าที่โครงการสมุนไพร่) คุณแป้น (อัมพร รัตนวิจิตร เจ้าหน้าที่โครงการสมุนไพร่) คุณหย่า (เพื่อนของคุณแป้น) คุณจิว (ทำงานอยู่โครงการป้องกันเอตส์) คุณคิม (เพื่อนของจิว) และบอลน้องชายวัย ๑๒ ขวบของคุณจิว การเดินทางคราวนี้เรียกได้ว่าเป็นครั้งแรกของพวกเขา

หลาย ๆ คน ตลอดการเดินทางระหว่างด่านขึ้นเขาใหญ่ถึงผากล้วยไม้ คณะของเราได้พบบรรยากาศที่ชวนให้สบายใจ ซึ่งมีทั้งความสงบชุ่มเย็นและความงดงามของธรรมชาติแห่งผฤกษ์ไพร่ ซึ่งก็คงจะเป็นเพราะนี่เป็นเวลาอย่างที่สุดูฝน

“พี่ต้อมอยู่ที่ผากล้วยไม้ค่ะ” เป็นเสียงร้องบอกของน้องกลุ่มรักษ์เขาใหญ่ที่ตั้งจุดแจกใบเชิญชวนเข้าร่วมงานให้นักท่องเที่ยวที่ด่านทางขึ้นเขาใหญ่ “พี่ต้อม” คือ ภ.ญ.สุภาพรณี ปิติพร ที่เราต้องหาให้เจอนั้น เป็นแม่จ่านครั้งนี้ เธอเป็นแกนนำของกลุ่มรักษ์เขาใหญ่

ก่อนจะขึ้นเขาใหญ่ คุณแบ็นเล่าให้พวกเรา ฟังว่ามีหลายกลุ่มมาร่วมงานไว้อาลัยข้าง ครั้งนี้ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กกำพร้าภาคอีสาน นั้นโดยการนำขบวนคือ คุณจิต (เข็มทอง โมราษฎร์) และคุณหน้อย (อาริยา มีชัยธร) และมีน้องๆ ร่วมมาด้วยประมาณ ๑๐ กว่าคน รวมกลุ่มกันปั่นจักรยานมาจากสุรินทร์ตั้งแต่วันที่ ๕ และถึงปราจีนฯ ในวันที่ ๖ สิงหาคม (อีต๋นาคู) กลุ่มนี้อายุเฉลี่ยน้อยที่สุดเพราะ เป็นเด็กเกือบทั้งหมด และเมื่อถึงเขาใหญ่ พวกเขาก็เริ่มลงมือทำงานอันยิ่งใหญ่ให้กับ เส้นทางขึ้นเขานั่นก็คือ เดินเก็บขยะที่ทิ้งเรี่ยรายอยู่ทั่วไปตามทางเดิน ในเช้าวันที่ ๗

ได้ คณะนี้คงเดินจากทางนครนายกขึ้นมา เพราะว่าสวนทางกับรถของคณะเราที่จะ ไปยังผากกล้วยไม้

ครั้นเมื่อมาถึงผากกล้วยไม้ ก็ยังไม่ได้ พบพี่ต่อมอยู่นั่นเอง พวกเราจึงตัดสินใจว่าจะปักหลักรอพี่ต่อมตรงนี้ เพราะมีน้องๆ กลุ่มรักษเขาใหญ่พักผ่อนอยู่ที่นี้เหมือนกัน หลังจากนั้นคุยและแนะนำตัวกับพี่ๆพยาบาล เพื่อนของพี่ต่อม ที่ล้วนทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ปราจีนบุรี พวกเรา (ยกเว้นคุณตุ๋) ได้เดินลงไปยังน้ำตกที่ผากกล้วยไม้ สภาพเส้นทางดีเกินกว่าที่คาด แต่สภาพป่าที่พายุฝนเพิ่งย่างกรายผ่านไป จึงมี

ต้นไม้โคนล้มขวางทางเดินหลายช่วง ต้นหนึ่งที่ล้มลงมีต้นกล้วยไม้เกาะอยู่ตามต้นตั้งแต่โคนต้นขึ้นมาสูงมาก เป็นกล้วยไม้ที่มีลำต้นใหญ่และเถาเลื้อยยาวมาก ลมอ่อนๆ พัดพากลิ่นหอมจากกล้วยไม้บนต้นที่โคนโขยมาด้วย ได้กลิ่นแล้วรู้สึกชื่นใจ เจือด้วยกลิ่นป่าหลังฝนอันสดชื่น พี่ต่อมเล่าให้ฟังภายหลังว่า เมื่อก่อนที่นี้มีกล้วยไม้เยอะมาก จึงมีชื่อว่าผากกล้วยไม้ และที่นี้มีทั้งไม้หอม และกล้วยไม้พันธุ์หายาก (แต่จำชื่อพันธุ์ไม่ได้เลย ทั้งๆ ที่พี่ต่อมได้บอกแล้ว)

เมื่อพวกเราเดินทางไปถึง คณะนี้เก็บขยะได้มากมาย ขนาดต้องใช้ไม้คานหามกระสอบปุ๋ยที่มีขยะอยู่เต็มเหยียบถึง ๒ กระสอบเลยทีเดียว และน้องๆ แต่ละคนก็ยังมีถุงพลาสติกใส่ขยะกันคนละถุงอีก รู้มาว่ากระป๋องเครื่องดื่มนั้นมีมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นน้ำอัดลม, เบียร์ และขวดพลาสติกน้ำเปล่า ซึ่งคงจะถูกโยนมาจากรถที่วิ่งผ่านเส้นทางนี้ ขยะทั้งหมดนับเป็นสิ่งแปลกปลอมของสัตว์บนเขาใหญ่ และอาจจะทำอันตรายกับสัตว์เหล่านั้น

แต่เดี๋ยวนี้อันตรายยิ่งหาดูได้ยากยิ่งขึ้นทุกทีแล้ว

เรามาหยุด ณ จุดที่เป็นน้ำตกของ ผากกล้วยไม้ ด้วยยังเดินยิ่งเข้าไปลึก ทางเดินมีเสียงล่ำธารไปเรื่อยๆ ไม่ทราบว่าจะสิ้นสุดอยู่ ณ จุดไหน เลยตัดสินใจเดินกลับ แต่พวกเรายังไม่วายตื่นตาตื่นใจกับเสียงนกกลีน้อย และความสงบของป่า พวกเราตกลงกันว่า จะมานอนค้างที่เขาใหญ่เพื่อ ดูนกกัน

เมื่อเราขึ้นมา ณ ที่รอคอยอีกครั้ง เราก็พบกับพี่ต้อมจนได้ ครูเดียว พี่ต้อมบอกว่าให้พวกเรารออีก เพราะจะพาน้องๆ กลุ่มรักษ์เขาใหญ่ไปเหวสุวัจ ที่แรกก็หลงดีใจนึกว่าได้เที่ยวแล้วเรา แต่เราก็ต้องรออีก เรารออยู่ตั้งแต่ที่มีคนเยอะ จนคนเริ่มทยอยออกจากผากลัยไม้ตามกลุ่มพี่ต้อมไป จนเหลือพวกเราที่ไม่สามารถนั่งรถร่วมกับเขาไปได้เพราะที่เต็ม และเหลือคนที่มาทางเดินที่นอนไม่กี่คน แต่เป็นผลดีที่ทำให้เราได้พบกับคุณพิทยา หอมไกรลาศ แห่งชมรมคนรักช้าง แต่ก็ยังไม่ได้คุยอะไรกันมากนัก (มารับทราบเรื่องของชมรมนี้อย่างจริงจังอีกครั้งทางรายการสารคดีของช่อง ๑๑)

หลังจากนอนพักเอาแรงระหว่างการรอคอย และตื่นขึ้นมาพบว่าโดนทิ้ง มีหน้าซำผนตกลงมาอีก เลยชวนกันนั่งกินข้าวตึกว่าผนตกแล้วชาเป็นครั้งที่สอง และเริ่มมีดลงทุกทีๆ สุดท้ายเราก็ใจชื้นขึ้นเป็นกอง ว่าพวกเรายังเป็นบุคคลที่โลกยังไม่ลืม เพราะหลังจากถูกทิ้งมาหลายชั่วโมง พี่ต้อมและน้องกลุ่มรักษ์เขาใหญ่ก็ขับรถมารับพวกเรา และก็ได้รับทราบความจริงว่าวันนั้นน้องเขาขับรถชนเขาใหญ่หลายเที่ยวมาก และรถที่ชนก็มีคนให้ยืมใช้งานนี้โดยเฉพาะ (ขอโมทนาสาธุะเจ้าคะ)

พวกเราตรงไปที่วัดซึ่งอยู่ทางขึ้นเขาใหญ่ อันเป็นจุดพักของทุกกลุ่ม เขาได้เริ่มกิจกรรมกันไปบ้างแล้ว คือการพูดคุยกับผู้ที่มีความรู้ทางด้านงานอนุรักษ์ช้าง ซึ่งใช้วัดเป็นสถานที่สนทนาและที่หลับนอน คึนนันเราได้รับฟังจากควาญช้างที่มาจากสุรินทร์ซึ่งมาด้วยกัน ๒ คน ทำให้ทราบถึงความจำยอมของควาญที่ต้องพาช้างเดินหากินในเมือง ควาญบอกว่าเป็นผลดีกับช้างเลี้ยง ที่มีอาหารกินได้เพียงพอ ซึ่งช้างตัว

หนึ่งกินอาหารวันละประมาณ ๒๕๐ กิโลกรัม แต่คนเมืองมักมองว่าควาญกำลังหากินโดยอาศัยช้าง ถัดมาเป็นการฉายสไลด์โดยคุณอ้วน (นิคม พุทธา เจ้าหน้าที่มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าฯ) ซึ่งต้องออกแรงปลุกมาจากที่นอนโดยอาศัยเสียงเรียกขานจากไมโครโฟนของพี่ต้อม ได้รับทราบถึงสภาพป่าที่สมบูรณ์มากของป่าเขาใหญ่ และจุด ณ ที่ผู้ใหญ่ทางบ้านเมืองใช้อ้างว่าเป็นแหล่งป่าเสื่อมโทรมของเขาใหญ่ สมควรอย่างยิ่งที่ต้องสร้างเขื่อนเหวนรก และได้รับทราบถึงการดำรงอยู่อย่างสมดุลของป่าที่มีช้าง การเอื้อที่ให้กับระหว่างป่า-ช้าง-สัตว์ป่าทั่วไป อาจจะพูดได้ว่า ความอยู่รอดของช้างคือความอยู่รอดของป่า พี่ต้อมได้แนะนำกลุ่มรักษ์เขาใหญ่ด้วยเช่นกัน เล่าให้ฟังถึงกิจกรรมของกลุ่มที่ได้ทำไปในช่วงเวลาที่ผ่านมากลุ่มนกแก้วแล้ว จ.กระบี่ โดยพี่วิ (วิภาพรรณ นาคแพน) ขอร่วมฉายสไลด์ด้วยเป็นการแนะนำกลุ่มนี้ อธิบายถึงปัญหาของการอนุรักษ์นกแก้วแล้ว และนำเที่ยวกระบี่ไปในตัว กลุ่มนี้จะมีกิจกรรมอีกครั้งในพฤศจิกายนนี้ แต่ที่กระบี่โน้นนะ

คึนนันเราได้พบปะพูดคุยกับอีกหลายกลุ่ม ซึ่งเห็นหน้าค่าตากันอยู่ในแวดวงอนุรักษ์ มีนักข่าวไปทำข่าวเช่นเคย

รุ่งขึ้นวันที่ ๘ ตื่นขึ้นมาพบกับบรรยากาศที่สดชื่นมากจนไม่อยากจะตื่นตามนิสัยเดิม กิจกรรมเริ่มด้วยการที่บางกลุ่มได้แยกตัวไปตั้งแต่ ๖ โมงเช้า เพื่อร่วมกันเดินจากด่านเขาใหญ่ถึงเหวนรกซึ่งเป็นสถานที่จัดงาน และเป็นจุดที่ช้างแม่ลูกเคยตกเหวลงไปถึง ๘ เชือกเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคมของปีที่แล้ว เช่นเคย กลุ่มเด็กรักษ์ป่าภาคอีสานทุกคนร่วมเดิน รวมทั้งกลุ่มรักษ์เขาใหญ่ กลุ่มนกแก้วแล้ว และกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ

นครนายก

บอล น้องชายของคุณจิวขอร่วมเดินด้วยพวกเราให้เขาถือพวงหรีดดอกไม้ ดูเขาภูมิใจมาก แต่เมื่อมาถึงที่ เขาย่นปวดเท้ามาก คงเป็นเหตุการณ์ที่ประทับอยู่ในความทรงจำของบอลไปอีกนาน

เมื่อพวกเราลุ่มที่เหลือไปถึงเขวนรก โดยอาศัยรถ พวกเราคิดว่าคงจะต้องช่วยกันทำพวงหรีดและดอกไม้เหมือนปีที่แล้วแต่ งานนี้ผิดคาดที่น้องรักษ์เขาใหญ่สามัคคีกันมาก มีการประสานงานกันได้อย่างดีเยี่ยม จนดูเหมือนงานครั้งนี้พวกเราไม่ต้องทำอะไรเลย ได้แต่นั่งทำธงและระบายสีธงที่ไว้อาลัยข้าง เมื่อหมดจินตนาการในการคิดสีที่จะระบาย ก็ออกอุบายให้เด็กๆ มาช่วยกันระบาย ต้องยอมรับว่าเด็กๆ มีจินตนาการมากกว่าผู้ใหญ่จริงๆ พวกเราจึงต้องถอยมานั่งกวดกระหนงดอกไม้เพื่อใช้โปรยไว้อาลัยข้าง ก็สนุกไปอีกแบบหนึ่ง

ประมาณเที่ยง กลุ่มที่เดินไว้อาลัยข้างก็มาถึงเขวนรก และเริ่มเปิดงานภาคบ่ายโดยการชี้แจงของเจ้าหน้าที่เขาใหญ่ มีการแสดงละครใบ้ของน้องๆ กลุ่มเด็กรักษ์ป่าภาคอีสาน มีการแสดงดนตรี และมีพิธีที่สำคัญคือการสะเดาะเคราะห์ข้าง ได้คุณตาส่วน หมอยาพื้นบ้าน จ.ปราจีนบุรี มาเป็นผู้ทำพิธี เมื่อเสร็จพิธีก็ตั้งขบวนเพื่อลงไปโปรยดอกไม้ไว้อาลัยข้าง พวกเราชื่นชมน้องๆ กันมากที่จัดรูปขบวนกันได้อย่างรวดเร็ว การเดินก็เป็นไปอย่างสงบ แต่ไม่วายที่เจ้าหน้าที่คอยย้ำเตือนให้ระวังห้ามหยอกล้อกัน เพราะสภาพทางเดินขึ้นและอาจจะทำให้หกล้มและเกิดอันตรายได้ คนมาร่วมงานครั้งนี้มากกว่าเมื่อปีที่แล้วมาก คือประมาณ ๓๐๐ คน

พวกเรามาหยุดขบวนอยู่ ณ สะพานคอนกรีต ซึ่งยังไม่ถึงเขวนรก และโปรย

ดอกไม้ ณ จุดนั้น มาทราบทีหลังว่าที่ต้องตัดสินใจให้ทำพิธีที่จุดนั้น เพราะเห็นว่าปลอดภัยที่สุดกว่าการเดินทางลงถึงน้ำตก

พวกเราได้แต่หวังว่าคงจะไม่มีช้างตกเขวนรกอีก ขอขอบคุณรายการทุ่งแสงตะวันที่ทำให้เรารับทราบว่าเจ้าหน้าที่บ้านเมืองทำอย่างไรในการป้องกันไม่ให้ช้างตกเขวนรกซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะการไปครั้งนี้เราไม่มีโอกาสได้ลงไปถึงบริเวณน้ำตกเขวนรกสาเหตุเพราะช่วงนั้นฝนตกหนักมาก น้ำเชี่ยวกรากจนอาจเป็นอันตรายได้หากจะลงไปครึ่งละหลายๆ คน จะมีก็แต่นักข่าวบางคนทีลงไปถึงน้ำตกนั้น

การไปร่วมงานปีนี้พวกเราทุกคนต่างเห็นพ้องต้องกันว่า น้องๆ ทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานของเขาได้อย่างดีเยี่ยม เป็นกลุ่มเยาวชนที่เหนียวแน่นมากกลุ่มหนึ่ง เพราะทุกคนทำงานด้วยใจรักเขาใหญ่และสภาพแวดล้อมของป่าแห่งนี้

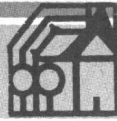
สงใจใส่มีน้อย

ขบร้อยเป็นอ้อมกอด

ให้ศสสารปลอดจากภัยมือพาล

เสียงเพลงขับขานที่คลอตลอดงานในครั้งนี้ยังคงอยู่คู่ใจพวกเราตลอดไป และหวังว่าคงสะท้อนถึงจิตใจที่ตั้งงามของน้องๆ ที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อช่วยคุ้มครองช้างให้อยู่คู่ป่า

เมตตา และ มนุษยธรรม กับ ผู้ป่วยเอดส์

นุชรี้ ศรีวิโรจน์

เอดส์!

“เป็นแล้วตาย ไม่มีทางรักษา
ติดต่อได้จากพฤติกรรมสำส่อน
ทางเพศ การถ่ายเลือด หรือการ
ฉีดยาเสพติดโดยใช้เข็มร่วมกับ
ผู้ป่วย”

การรณรงค์โดยสร้างความ
ตื่นกลัวถึงภัยร้ายอันเกิดจาก “เอดส์”
แม้จะส่งผลให้คนส่วนหนึ่งตระหนัก
ถึงภัยอันตรายที่กำลังคืบคลานเข้ามา
แต่ขณะเดียวกัน ผลพวงที่เกิดตามมา
โดยมิได้ตั้งใจคือ การฉีกคร่าทำลาย
เมตตาและมนุษยธรรมในหมู่มนุษย์
ด้วยกัน “ผู้ป่วยเอดส์” กลายเป็น
“เหยื่อ” ถูกกีดกันจากสังคม เพราะ
ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการติดต่อของ
โรค แม้สมาชิกอันเคยเป็นที่รักยิ่งใน
ครอบครัว ซึ่งผู้ป่วยเอดส์คาดหวังว่า
จะเป็นที่พิทักษ์แหล่งสุดท้ายก่อนจะ
ลาโลกนี้ไป ก็กลับ “ถีบหัวส่ง” อย่างไม่
ไยดี

“ถ้าหากเรามีปัญหาอะไร ก็
ส่งตำรวจไปเลย หรือถ้ามีปัญหา

มากก็ให้กินยา หรือฉีดยาให้ตายไป
เลย” คำพูดนี้พรุ่งพรูจากปากของ
ญาติผู้ป่วยคนหนึ่ง หลายๆ คนไม่
ยอมมาเยี่ยมผู้ป่วยและไม่ยอมให้
ผู้ป่วยกลับไปเยี่ยมบ้านแม้แต่สักครั้ง
เพราะเขาต้องการตัดภาวะ ตัดความ
รับผิดชอบต่อผู้ที่ได้ชื่อว่า “สังคม
รังเกียจ”

“ไม่ได้บอกให้กลับ กลับ
มาทำไม” เป็นคำตอบที่ผู้ป่วยได้
รับเมื่อกลับถึงบ้านที่ จากไปเป็น
เวลาหลายเดือน การไม่ยอมรับเขา
เข้าบ้าน ให้เขาออกจากงาน ไล่เขา
อย่างกับหมูกับหมา เป็นเหตุผล
หนึ่งที่ผลักดันให้ผู้ป่วยต้องการ
“ล้างแค้น” ความอภัยของสังคม

ธรรมรักษัณิเวศน์

“คงจะมีระยะเวลาหนึ่งที่
เอดส์แพร่ระบาดไปจนถึงจุดหนึ่ง
ที่ประมาณร้อยละ ๘๐ ของคน
ในประเทศจะต้องตาย” ภาพอนาคต
อันน่าสะพรึงกลัวต่อสถานการณ์ผู้

ติดเชื้อเอดส์ ทำให้พระสงฆ์วัย ๔๑ ปี
รูปหนึ่งในจ.ลพบุรี พระอลงกต
ติกขปณฺญ (นามเดิม อลงกต พนม)
เจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุ ผู้ดำรง
สมณเพศมา ๑๕ พรรษา มีอาจ
นึ่งนอนใจบำเพ็ญเพียรเพื่อข้ามพ้น
ห้วงโศกโศกไปเฉพาะตนได้ จึงรับงานที่
องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อ
สังคม (INEB) เสนอให้จัดทำ
โครงการเพื่อสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์
ระยะสุดท้าย (Full Blown Aids)
เพื่อให้เกิดความสงบทางจิตวิญญาณ
ก่อนที่เขาจะจากโลกนี้ไป โดยไม่เรียก
เก็บค่ารักษาพยาบาลหรือค่าใช้จ่ายใดๆ
จากญาติของผู้ป่วย โครงการนี้มีชื่อ
ว่า “ธรรมรักษัณิเวศ” ซึ่งใช้วิถีทาง
พุทธที่เน้นเรื่องเมตตาและมนุษยธรรม
เป็นข้อธรรมพื้นฐานในการรักษาผู้
ป่วยร่วมกับการบำบัดทางยาและ
ทางสมุนไพร โดยได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ
ปี ๒๕๓๔

หลังจากจบการศึกษาระดับ
ปริญญาโททางด้านวิศวกรรมการเกษตร
จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย

ด้วยคำขอร้องของมารดาที่ต้องการให้ท่านบวชเพื่อสะเดาะเคราะห์จากอุบัติเหตุที่ผ่านมา เป็นเหตุให้ท่านมีโอกาสได้พบวิถีชีวิตที่ดีที่สุดที่ท่านจะสามารถพัฒนาตัวเองได้ เป็นมุมของชีวิตที่มีสาระ และมีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งที่ดีที่สุด จากความสงสัยในข้อธรรมหลายๆ ประการ ทำให้ท่านตัดสินใจพิสูจน์มาจนถึงทุกวันนี้

Hospice Care หรือ ธรรมรักษันเวศ เป็นโครงการแรกที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย โดยมีขีดความสามารถในการรับผู้ป่วยได้ ๒๐ คน ปัจจุบันมีผู้ป่วยประมาณ ๑๕ คน ทุกเช้าท่านจะนำผู้ป่วยสวดมนต์ ฟีกสมาธิ เดินจงกรม และออกกำลังกาย หลังจากนั้นมีการใส่บาตร แล้วทานอาหารเช้า พอช่วงสายๆ จะมีแพทย์อาสาสมัคร ๒ ท่าน หมุนเวียนกันมาดูแลผู้ป่วยโดยไม่คิดค่ารักษาพยาบาล ช่วงว่างตอนกลางวันผู้ป่วยสามารถอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือดูโทรทัศน์ได้ก่อนจะเข้านอนในเวลา ๒๒ นาฬิกา

หลังจากดำเนินโครงการมาได้ ๑ ปี ก็ต้องประสบกับปัญหาหลายอย่าง ทำให้ต้องมีการขยายโครงการเพิ่มขึ้นอีก ๔ โครงการ โดยได้รับเงินทุนช่วยเหลือจากองค์กรการกุศลของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ The Association of Francois-Xavier Bagnoud เป็นจำนวนเงิน ๑๓ ล้านบาท และจากมูลนิธิจุฬาราชมนตรีอีกเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งโดยเฉลี่ยหนึ่งคนมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาทต่อปี

โครงการที่ ๒ ใช้ชื่อว่า **Day Care หรือ ธรรมภิบาล** สร้างเป็นบ้านพักหลังเล็กๆ สำหรับผู้ป่วยระยะที่ ๑ (Asymptomatic Stage) ซึ่งเป็นระยะที่ยังไม่แสดงอาการใดๆ ทางร่างกาย แต่สามารถแพร่เชื้อเอดส์ไปยังผู้อื่นได้ และผู้ป่วยระยะที่ ๒ (Aids Related Complex) ซึ่งเป็นระยะที่ตรวจพบเชื้อเอชไอวี และเริ่มมีอาการทุพขันธ์ทรมาณจากโรคข้างเคียงที่เกิดขึ้นมาได้กำหนดไว้ว่าจะสร้างบ้านพักทั้งหมด ๕๐ หลัง และโรงพยาบาล ๒๐ เตียง ขณะนี้ดำเนินการไปแล้ว ๑๔ หลัง

โครงการที่ ๓ ใช้ชื่อว่า **Home Care หรือ ธรรมธารา** เป็นการร่วมกันทำงานเป็นทีมระหว่างพระสงฆ์ แพทย์ พยาบาล และอาสาสมัคร โดยจะออกไปเยี่ยมผู้ป่วยในครอบครัวในชุมชน ให้การดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยและญาติ รวมทั้งดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาลข้างนอก โรงพยาบาลรัฐ และโรงพยาบาลทหาร

โครงการที่ ๔ ใช้ชื่อว่า **Community Care หรือ ธรรมนิเวศน์**

โครงการนี้แบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกเป็นงานภายนอกซึ่งเป็นการออกไปให้ความรู้แก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยมีการจัดนิทรรศการ ส่วนงานชุมชนภายในคือ บริหารจัดการอบรมสัมมนา ให้คณะต่างๆ ที่มาดูงานขณะนี้กำลังสร้างอาคารขนาดใหญ่ เป็นศูนย์ให้การศึกษารองนี้แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รู้จักป้องกันตัวเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อได้ คาดว่าอีกประมาณ ๓-๔ เดือนจึงแล้วเสร็จ

โครงการสุดท้าย มีชื่อภาษาไทยว่า **บ้านหุบเขาแสงตะวัน หรือ บ้านแห่งชีวิตใหม่** หมายถึงบ้านที่จะรับผู้ป่วยบางคนที่กลับบ้านไม่ได้ เพราะญาติทอดทิ้ง ผู้ป่วยบางคนทั้งใน Hospice Care และ Day Care เมื่อฟื้นตัวกลับมีสุขภาพดี ปรารถนาจะเรียนรู้และอยากมีชีวิตอย่างสงบกับธรรมชาติ จึงได้มีโครงการจัดบ้านพักให้ผู้ป่วย และช่วยเหลือดูแลด้านอาหารและยา ผู้ป่วยสามารถช่วยเหลือตัวเองโดยการทำเกษตร ปลูก

ผลไม้ ปลูกผัก ขณะนี้กำลังทำเป็นโครงการทดลองอยู่ และจะขยายผลต่อไป เพื่อจะได้เป็นการหมุนเวียนผู้ป่วยที่ต้องการเข้ามาพักฟื้นรายถัดๆ ไป (อาคันตุกะที่ไปเยือนในวันเดียวกันนั้นได้เสนอชื่อภาษาอังกฤษให้กับโครงการนี้ว่า **Living Home Care** หากผู้อ่านท่านใดมีความคิดดีๆ ลองเสนอไปดูนะ)

การเลือกผู้ป่วยที่จะเข้ามาอยู่ที่นี่ จะพิจารณาจากทั้งสภาพร่างกายจิตใจ และครอบครัว เพราะที่นี่ยังไม่พร้อมจะดูแลผู้ป่วยอาการหนักมากๆ ได้เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ จึงเลือกรับเฉพาะผู้ป่วยที่พอจะดูแลตัวเองได้บ้าง แต่ทั้งนี้ทางโครงการยังมีการประสานงานกับโรงพยาบาลท้องถิ่นในการตรวจรักษา ปรึกษา และส่งเคราะห์ผู้ป่วยร่วมกันด้วย

ขณะนี้ มีแพทย์และนักวิทยาศาสตร์จากรัสเซีย ๒ ท่าน ได้นำเครื่องมือรักษาโดยอาศัยหลักดุลยภาพในการดึงเอาพลังธรรมชาติมาใช้ เขาเชื่อว่าการรักษาทางยามิซึซังจำกัดด้วยวิธีการดังกล่าว แม้จะไม่สามารถรับรองว่าจะสามารถรักษาผู้ป่วยให้หายได้ แต่อย่างน้อยก็ช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกสงบใจ และมีสุขภาพดีขึ้น

ผู้ป่วยเอเดส์ : น่ารังเกียจจริงหรือ

“เดี๋ยวนี้แม้แต่ญาติยังขาดความเมตตาและมนุษยธรรมกับผู้ป่วยมาก ปัญหาตรงนี้อยู่ที่ความกลัว ญาติกลัวว่าผู้ป่วยจะแพร่

กระจายเชื้อไปสู่ครอบครัวนี้หนึ่งสองคือ ภาระค่าใช้จ่ายที่สูงมากสาม ตัวผู้ป่วยเองบางคนเป็นผู้มีความประพฤติไม่ดี ขาดความรับผิดชอบต่อชีวิตของตัวเอง ขาดการศึกษา พื้นฐานนิสัยเป็นคนเอาแต่ใจ เห็นแก่ตัว และสึ ญาติกลัวว่าเพื่อนบ้านหรือคนในสังคมจะรังเกียจ จึงใช้ข้อตัดสินที่ว่าจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์สกุล” พระอลงกต ซึ่งเป็นชาวราชบุรีโดยกำเนิดกล่าว

“แต่เหตุผลที่สำคัญเหนือกว่าสี่ข้อข้างต้นอีกประการหนึ่งที่ทำให้ญาติต้องตัดสินใจทิ้งผู้ป่วยก็คือ “วัดโรคจากผู้ติดเชื้อเอเดส์” ผู้ป่วยประมาณร้อยละ ๘๐ มีเชื้อวัดโรคซึ่งรักษาหายยากกว่าวัดโรคธรรมดา และสามารถแพร่กระจายไปสู่คนในครอบครัวได้รวดเร็วมาก” ท่านกล่าวเสริม

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อการรณรงค์ของรัฐบาลที่พยายามจะส่งเสริมให้ผู้ป่วยเอเดส์อยู่ร่วมกับครอบครัว เชื้อเอชไอวีนั้นเข้าไปทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวหรือภูมิคุ้มกันของร่างกายเท่านั้น แต่วัดโรคเข้าไปที่ปอดก่อนแล้วแพร่กระจายไปที่กระดูก กลายเป็นวัดโรคกระดูก วัดโรคผิวหนัง เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลจะต้องรับภาระในการดูแลผู้ป่วยวัดโรคจำนวนเท่าไร เพราะฉะนั้นการส่งเสริมให้ผู้ป่วยอยู่ร่วมกับครอบครัวนั้น โดยความเป็นจริงแล้วเป็นไปได้ยาก หากรัฐบาลยังไม่สามารถป้องกันวัดโรคที่จะติดต่อจาก

ผู้ป่วยเอเดส์ไปยังสมาชิกในครอบครัวหรือคนในสังคมได้ ปรากฏการณ์การทอดทิ้งผู้ป่วยเอเดส์จะยิ่งทวีสูงขึ้นเรื่อยๆ

“ในส่วนของอาตมานั้น อาตมาไม่ได้ทำเพื่อช่วยคนเหล่านี้ (หมายถึงผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอเดส์) โดยตรง แต่ทำเพื่อช่วยสภาพธรรมชาติทั้งหมด คนที่เขาได้มารับรู้ ได้มาเห็นก็จะเกิดเจตนาคิดเกิดความสำนึกที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงของตน... และผู้ป่วยเหล่านี้ ถ้าเขาไม่เห็นความสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขา เขาก็จะไปทำให้คนอื่น ๆ ต้องเดือดร้อน เป็นทุกข์ ติดเชื้อเอเดส์ไปด้วย คือถ้ามองในมุมกว้างแล้ว เราควรทำเพื่อคนที่ยังมีมนุษยธรรมและยังมีเมตตา จะได้ป้องกันตัวเองได้ เพราะคนเหล่านี้จะต้องเป็นผู้ที่สร้างสรรคโลกและธรรมชาติต่อไป ผู้ป่วยเหล่านี้อย่างไรเขาก็ต้องตาย ดังนั้นในช่วงก่อนที่เขาจะตาย เราน่าจะใช้เหตุการณ์นี้ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่”

พระอลงกตได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมต่อไปว่า หากเราจะพิจารณาแต่เฉพาะด้านทุกข์สัจจ์ของสังคมโดยละเอียด มิติด้านสมุทัย ก็จะเป็นการพิจารณาที่ไม่แยบคายนัก เมืองไทยเรามีปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เชื้อเอเดส์แพร่ระบาดได้ตลอดเวลาหลายประการ อาทิ ความเคลื่อนไหวของสถานบริการทางเพศและหญิงบริการ ยาเสพติดที่สามารถซื้อหาได้ทุกหนทุกแห่ง แม้กระทั่งในเรือนจำ และเหล้าซึ่งหากินกันได้ทุกหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นสินค้า

ที่เป็นแหล่งรายได้หลักของรัฐบาล

“พอมาแล้ว ในร้อยคนจะมีสักกี่คนที่ป้องกันตัวเองโดยใช้ถุงยางอนามัย ขนาดตำรวจตัวโตๆ ยังไม่กลัวเลย ไปกลัวทำไมเอตส์ตัวเล็กๆ” ท่านกล่าวติดตลกและเสริมว่า ยาเสพติดจำพวกสารระเหยเป็นสิ่งที่น่าจับตามอง เพราะเมื่อเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายมารวมกลุ่มกันดมสารระเหย จะเกิดการมั่วสุมทางเพศได้ง่าย บางครั้งเด็กผู้หญิง ๑ คน เด็กผู้ชายห้าหกคน อัตราการติดเชื้อเอตส์ในเด็กกลุ่มนี้จึงมีสูง โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ซึ่งขณะนี้กำลังมีปัญหามาก หากสาเหตุ ๓ ประการนี้ไม่ได้รับการแก้ไข ในอีก ๑๕ ปี คนไทยจะเป็นเอตส์ถึงร้อยละ ๗๐-๘๐

ขอเพียงแค่เมตตา และมนุษยธรรม

ช่วงแรกที่เปิดโครงการ ได้มีการอบรมอาสาสมัครทั้งหมด ๒๑ คน ผ่านการอบรม ๑๕ คน ขณะนี้ยังคงเหลือปฏิบัติงานอยู่เพียง ๒ คน ส่วนใหญ่ลาออกไปด้วยความกลัวจะติดเชื้อจากผู้ป่วย ซึ่งพระอลงกตได้แสดงความเห็นใจว่า

“คนที่เข้ามาทำงานตรงนี้ เหมือนกับคนที่เขาสละชีวิตแล้ว... ทั้งๆ ที่รู้ว่ามีโอกาสติดโรคแทรกซ้อนจากผู้ป่วย โดยเฉพาะวัณโรค แต่ก็ยังทำอยู่ สังคมควรจะมองให้ลึกลงไปว่า คนเหล่านี้เขาเสียสละชีวิตมาทำเพื่ออะไรกัน เพื่อจะได้สร้างสำนึกให้คนในสังคมบางคน

รู้สึก ว่า ตัวเขาเองไม่ได้ช่วยอะไร สังคมเลยเมื่อเทียบกับคนเหล่านี้ที่เสียสละชีวิตทั้งชีวิตเพื่อช่วยเหลือสังคม ไม่ให้คนเหล่านั้นไปทำร้ายสังคม”

ท่านได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ที่จะเข้ามาเป็นอาสาสมัครว่า จะต้องเป็นคนที่มีความเมตตาและมนุษยธรรมเป็นพื้นฐานทางศีลธรรมมากๆ อาสาสมัครที่มาทำงานที่นี่มีความพร้อม มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานช่วยเหลือ แต่เมื่อมาเจอกับสภาพผู้ป่วยบางคนที่เขาแต่ใจเห็นแก่ตัว ญาติเองก็ไม่ให้ความร่วมมือ จึงเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ดังนั้น องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความอดทนหรือขันติที่จะช่วยประคับประคองให้เมตตาเจริญต่อไปได้ กิจกรรมที่อาสาสมัครจะเข้ามาทำนั่นคือการดูแลด้านสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อันเป็นการดูแลสุขภาพในลักษณะองค์รวมงาน อย่างอื่นเป็นเรื่องที่เรียนรู้และฝึกกันได้เพราะเป็นเรื่องของชีวิตที่ดูแลกันตามธรรมชาติ

ส่วนการจะเรียนรู้งานได้มากน้อยแค่ไหนนั้น ท่านกล่าวว่า อยู่ที่ความตั้งใจ แม้คนที่ไม่ได้เรียนหนังสือก็ทำได้ หากมีใจตรงนี้ และรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา แล้วเขาจะรู้ว่าผู้ป่วยต้องการอะไร

แม้จะเป็นงานที่ยากลำบาก หากงานดังกล่าวเป็นบุญกุศลสูงสุด เพราะช่วยให้ผู้ป่วยเกิดความสงบระงับในช่วงสุดท้ายของชีวิต

“เรากำลังนึกถึงสิ่งที่ผู้ป่วยได้รับที่ในช่วงหลังของชีวิต แม้แต่ญาติยังทิ้งเขา คนในสังคมไม่มีใครจับแตะเขาเลย แต่อาสาสมัครที่นี่ จับ สัมผัส เช็ดเนื้อเช็ดตัว อาบน้ำป้อนยาให้เขา สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เขากลับได้จากชีวิต... เมื่อเขาจะตาย เขาจึงรู้สึกอบอุ่นใจ ได้สภาวะจิตที่ดี เมื่อจิตดี ก็ไปเกิดในที่ๆ ดี” พระอลงกตกล่าว

ท่านยังเน้นย้ำว่าปัญหาที่กำลังประสบอยู่ทุกวันนี้ก็คือ มีคนไม่มากนักที่สามารถเข้าใจสภาพปัญหาโรคเอตส์อย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ป่วย เพราะมีเจตนา

“เมื่อทำงานอยู่กับผู้ป่วยมากๆ
ช่วยให้เราสามารถพิจารณา
เรื่องมรณานุสติได้มาก
ทำให้เรารู้ว่า
ชีวิตต้องเป็นอย่างนั้น”

ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ไม่ดี คนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจและยังมองไม่เห็นอนาคตของสังคมว่า โรคเอดส์จะก่อให้เกิดผลกระทบอะไรบ้างกับสังคม จึงไม่เห็นประโยชน์ของโครงการนี้

กระนั้นโดยส่วนตัวและทางธรรม ท่านได้เผยถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เหล่านี้ว่า

“เมื่อทำงานอยู่กับผู้ป่วย มากๆ ช่วยให้เราสามารถพิจารณาเรื่องมรณานุสติได้มาก ทำให้เรารู้ว่าชีวิตต้องเป็นอย่างนั้น การที่เราปฏิเสธความตายโดยแสดงออกทางความรู้สึกโศกเศร้า สลดใจ เป็นตัวمانะที่เกิดขึ้น (คือเราเอาตัวเราไปเปรียบเทียบกับเขา) แล้วตัดทอนก็จะตามมา คือการอยากไม่ให้เป็นอย่างนั้น ...การเห็นความตายร้ายแล้วร้ายเล่ากลับทำให้เรารู้สึกดีกับความตาย ...คือเราได้ช่วยให้เขาได้ตายอย่างสงบ”

ท่าทีของสงฆ์กับเอดส์

ทุกวันนี้พระสงฆ์ยังขาดการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์โรคเอดส์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงทำให้พระคุณเจ้ายังไม่เปลี่ยนแปลงบทบาทหรือท่าทีต่อบัญหานี้ และมีเจตนาคติที่ไม่ดีต่อผู้ป่วยเอดส์ ส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นโรคที่เกิดขึ้นจากกิเลสของคน พระจึงไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว นอกจากนี้สถาบันสงฆ์ก็ไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนต่อเรื่องนี้ สภาพที่เป็นอยู่ทุกวันนี้จึงออกมาในลักษณะที่ผู้ป่วยเอดส์จำนวนมากกำลังนอนรอความตายกันเกลื่อนถนน แต่

พระสงฆ์กลับนำเงินที่โยมถวายเพื่อสาธารณกุศลไปสร้างศาสนวัตถุราคา ร้อยล้านพันล้าน จึงอยากจะฝากข้อคิดไว้สักนิดว่า การสร้างโบสถ์สร้างวิหารนั้น ได้บุญไม่เท่ากับการช่วยชีวิตคนแม้ชีวิตเดียวหรือกเจ้าคะ และหากสถานการณ์พระศาสนายังคงดำรงอยู่เช่นทุกวันนี้ อีก ๑๐ ปี พระคุณเจ้าจะเอาโบสถ์ราคาพันล้านไว้ทำอะไร ใครจะสืบต่ออายุพระศาสนา

พระสงฆ์เคยเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชนมาทุกยุคทุกสมัย จนถึงบัดนี้ก็ยังไม่สายเกินไป หากพระคุณเจ้าจะกลับมาทบทวนบทบาทและท่าทีของท่านเอง พระคุณเจ้าสามารถแสวงหาความรู้ได้โดยเข้าร่วมอบรมหลักสูตรเอดส์ เพื่อจะได้เป็นนักจิตวิทยาบำบัด เป็นที่ปรึกษาให้ชาวบ้าน หรือเป็นวิทยากรโรคเอดส์ สามารถเป็นตัวประสานระหว่างผู้ป่วยและครอบครัว สามารถสร้างพื้นฐานของความมีเมตตาและมนุษยธรรมในการอยู่ร่วมกันของหมู่มนุษย์ และส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหาไปในทิศทางเดียวกันและต่อเนื่องในหมู่สงฆ์

คงจะเป็นที่น่าอนาถยิ่งนัก หากแม้แต่ศพของผู้ป่วยเอดส์ผู้ไม่สามารถติดกัณฑ์เทศน์แก่พระในราดางามๆ เหมือนศพมหาเศรษฐี ต้องอาศัยพระรูปหนึ่งถือตาลปัตร ๔ อัน หรือไม่กี่ต้องเอาผู้ป่วยเอดส์มาช่วยสวดศพให้กันเอง เพราะหาพระที่จะไปช่วยสวดศพบำเพ็ญกุศลให้แก่ผู้ตายยากเต็มที ท่านจะตอบคำถามนี้อย่างไร ในเมื่อเมืองไทยขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองแห่งพุทธศาสนาอันกอบปรัดด้วยเมตตาและมนุษยธรรม

อภิชาติ พันธเสน

ประเด็น ทาง จริยธรรม

และพุทธธรรมกับการแก้ไขปัญหาเอดส์

สถานการณ์เอดส์ : บทบาทหรือบทบาทที่ล้มเหลวของพุทธศาสนา

เรียนผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน สิ่ง
ที่กระผมต้องการจะพูดใน ๑๐ นาทีต่อไปนี้
คือ การสรุปข้อถกเถียงเรื่องสถานการณ์
เอดส์ในประเทศไทย รวมถึงบทบาทหรือ
บทบาทที่ล้มเหลวของพุทธศาสนาในการ
เข้ามาเยียวยาปัญหานี้

มีรายงานครั้งแรกถึงผู้ติดเชื้อเอดส์
ในเมืองไทยเมื่อเดือนกันยายนปีพ.ศ. ๒๕๒๗
คือ ชายหนุ่มไทยซึ่งเพิ่งเดินทางกลับจาก
ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ป่วยรายนี้ได้เสียชีวิตลงใน ๒ เดือนถัดมา ผู้ป่วยมีประวัติ
ซึ่งถึงพฤติกรรมรักร่วมเพศ และส่วนมากจะ
พบว่าผู้ป่วยเอดส์ในรายอื่นๆ ต่อมามีส่วน
สัมพันธ์กับพฤติกรรมรักร่วมเพศเช่นกัน

ในปีพ.ศ. ๒๕๓๐ มีการตรวจพบ
จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือมีเลือดบวก
เพิ่มขึ้นในหมู่ผู้ติดยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่
มีสาเหตุมาจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

ถัดจากนั้นมาในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๓๒
จากการตรวจผู้มีเลือดบวกเอดส์จำนวน
๑๐,๘๗๑ ราย ประมาณ ๘๖% หรือ ๙,๐๗๕
คน มีสาเหตุจากการฉีดยาเสพติดโดยตรง
เข้าสู่เส้นเลือด ในจำนวนนี้มีเพียง ๓๙๒
รายหรือประมาณ ๔.๓% เป็นผู้หญิง ใน
กลางปีพ.ศ. ๒๕๓๒ เอดส์ได้แพร่ระบาด
ไปในหมู่หญิงบริการในประเทศไทย ใน
บางท้องที่ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง หญิง
บริการถึง ๔๐% ตรวจพบเลือดบวกเอดส์
อันตรายจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์
ต่อสาธารณชนในประเทศไทยได้คืบคลาน
ใกล้เข้ามาทุกขณะในปัจจุบัน

กรณีที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ คนใช้
โรคเอดส์รายที่ ๒๕ ซึ่งพบเมื่อเดือน
สิงหาคม ปีพ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นเด็กหญิงชาว
เขาทางภาคเหนือ อายุ ๑ ขวบห้าเดือน
สืบสาวสาเหตุได้ว่า หลังจากที่แม่ของเธอ

ตั้งครรรภ์ได้ ๗ เดือน พ่อของหนูน้อยผู้นี้ กลับจากเชียงใหม่ และได้หลับนอนกับ แม่ผู้กำลังตั้งครรรภ์ ทำให้มีการถ่ายเชื้อ เอ็ดส์ผ่านแม่ไปสู่เธอ เรื่องนี้บ่งเป็นนัยว่า ประมาณ ๒ ปีก่อนหน้า หรือราวๆ ปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เชื้อเอ็ดส์ได้แพร่ระบาดแล้ว ในหมู่หญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งกลุ่มผู้มีรายได้น้อย จึงเป็นที่ยอมรับ ทั่วไปในประเทศไทยว่า เอ็ดส์ไม่เพียง เป็นปัญหาของชนชั้นกลางหรือชนชั้นสูง เท่านั้น แต่บัดนี้ได้กลายเป็นปัญหาของคน ไทยส่วนใหญ่ผู้มีฐานะยากจนแล้ว

ปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้รายงาน ตัวเลขในเรื่องนี้เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ว่ามีผู้ป่วยโรคเอ็ดส์เต็มขั้น ๔๓ ราย และเพียง ๑๑ รายเท่านั้นที่ยังคงมีชีวิตอยู่ ขณะนี้มีผู้ป่วยด้วยโรคที่ต่อเนื่องจาก เอ็ดส์ ๑๔๒ ราย และเพียง ๑๑๙ ราย เท่านั้นที่ยังคงรอดชีวิต และพบผู้มีเลือด บวกเอชไอวีจำนวน ๑๗,๓๑๓ ราย และ เพียง ๑๗,๑๙๘ รายที่ยังคงมีชีวิตอยู่ และ ตัวเลขที่น่าตกใจที่ได้รับการเปิดเผยในช่วง เวลาเดียวกันคือ ร้อยละ ๒ ของผู้เข้ารับ การตรวจเลือกเป็นทหารเกณฑ์มีเลือดบวก เอชไอวี

นอกจากจะมีความเห็นทั่วไปตรง กันที่ว่า ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นปัจจัย สำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับโรคเอ็ดส์ ถึงกระนั้น ขณะนี้ แทบจะพูดได้ว่า ยังไม่มีการทำอะไร จริงๆ จังๆ ตามทิศทางนี้

จากการประชุมที่กรุงลอนดอนใน หัวข้อเรื่องการป้องกันโรคเอ็ดส์ เมื่อเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้มีการยอมรับใน ความแตกต่างด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ของประชาชนรวมถึงบทบาทของผู้นำทาง ศาสนา ความสนใจอยู่ที่ว่าจะทำอะไรให้ ผู้นำศาสนาเหล่านี้ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับโรคเอ็ดส์ และเป็นสื่อกลางในการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

โครงการเอ็ดส์โลกขององค์การอนามัยโลก ได้รับการประกาศเป็นหนึ่งใน เจ็ดของแผนงานในปี ๒๕๓๑-๒๕๓๒ ของ การสำรวจเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม ทางเพศ, การฉีดยาเสพติด และวิธีการ ป้องกันการติดเชื้อเอ็ดส์ของประชาชน เป็น ที่น่าสนใจทั้งจากการประชุมที่กรุงลอนดอน และโครงการเอ็ดส์โลกขององค์การอนามัย โลก ซึ่งให้ความสนใจไม่ที่มากน้อยกับมุมมอง ด้านวัฒนธรรม จากแนวคิดของผู้ที่อยู่ใน วงการแพทย์ซึ่งมองเอ็ดส์ในแง่ปัญหาทาง เทคนิค ทำให้การต่อสู้กับโรคเอ็ดส์กลายเป็นความรับผิดชอบของผู้เชี่ยวชาญทาง การแพทย์เท่านั้น ไม่มีผู้ใดที่คิดเข้าไป แก้ไขปัญหาโรคเอ็ดส์โดยมองจากแง่มุม ทางจริยธรรม หรือประเด็นด้านศาสนา มากนัก ในประเทศไทย พระสงฆ์ถูกมอบ หน้าที่ให้เป็นเสมือนองค์กรสำคัญในการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอ็ดส์ สู่สาธารณชน แต่เป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งว่า แง่มุมด้านจริยธรรมของพุทธศาสนาได้ ถูกมองข้ามโดยสิ้นเชิง เพิ่งมีการพิมพ์ หนังสือเกี่ยวกับโรคเอ็ดส์เพื่อเผยแพร่สู่ สาธารณชนไทยเมื่อไม่นานมานี้เอง ซึ่ง ส่วนมากคนเขียนจะเป็นคนในวงการแพทย์ หรือวงการที่เกี่ยวข้อง โดยจะย้ำการที่ ประชาชนจะสามารถหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอ็ดส์ด้วยวิธีการ **“มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย”** เท่านั้น

มีหลักฐานชี้ชัดว่า พระสงฆ์ใน พุทธศาสนามีความเข้าใจเพียงน้อยนิด

เกี่ยวกับโรคเอดส์ ในปีที่แล้ว พระสงฆ์ระดับพระเถระไม่กี่รูปได้ตั้งข้อกังขาว่าควรจะมีการกีดกันไม่ให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ได้เข้ารับการอุปสมบทหรือไม่ ทั้งที่เป็นที่รู้กันว่าโรคเอดส์ไม่สามารถแพร่กระจายในหมู่พระสงฆ์ผู้มั่นคงในการปฏิบัติ ข้อเท็จจริงนี้ชี้ชัดถึงการขาดความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ในหมู่พระสงฆ์ในฐานะที่เป็นพระสงฆ์ ผู้ป่วยเอดส์จะได้รับการเยียวยารักษาทางจิตวิญญาณได้อย่างสมบูรณ์ แต่แง่มุมนี้ถูกมองข้ามอย่างสิ้นเชิงจากคนส่วนใหญ่ในวงการแพทย์และแม้พระสงฆ์ในพุทธศาสนาเอง

ประเด็นทางจริยธรรมของพุทธศาสนากับปัญหาเอดส์

หากเราแบ่งคนออกเป็น ๓ กลุ่ม โดยกลุ่มที่ ๑ เป็นผู้ที่ยังไม่เคยได้รับเชื้อเอดส์ ซึ่งสามารถใช้พุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการป้องกันได้

กลุ่มที่ ๒ เป็นกลุ่มคนที่ได้รับเชื้อเอดส์แล้ว ในกรณีนี้พุทธศาสนาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเยียวยารักษาได้

กลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่ยังไม่ได้รับเชื้อเอดส์ แต่ต้องอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ พุทธศาสนาสามารถทำให้พวกเขามีความเมตตาต่อผู้ติดเชื้อเอดส์

สำหรับเครื่องมือในการป้องกันนั้นมี ๒ ระดับ ระดับที่ ๑ สำหรับคนทั่วไปที่อาจจะยังไม่มีมีความเข้าใจพุทธศาสนามากนัก หากนับถือด้วยความศรัทธาหรือเป็นเพียงค่านิยม สำหรับคนระดับนี้ คีล ๕ จะมีประโยชน์มาก โดยเฉพาะคีลข้อที่ ๓ และข้อที่ ๕ คือละเว้นจากการประพฤติดินกาม และละเว้นจากการดื่มเครื่องดอง

ของเมาอันเป็นสาเหตุแห่งความประมาท คีล ๒ ข้อนี้จะช่วยป้องกันการติดต่อของโรคนี้เนื่องจากสาเหตุอีก ๒ ประการคือการมีเพศสัมพันธ์และการฉีดยาเสพติดแน่นอนว่ามันอาจจะไม่สามารถป้องกันการติดต่อของเชื้อโรคผ่านทาง การถ่ายเลือด หรือสาเหตุที่อุบัติขึ้นโดยไม่คาดคิดอื่นๆ เช่น การถูกข่มขืน หรือการได้รับการถ่ายเลือดบวกเอดส์โดยบังเอิญ เช่นเดียวกับการใช้ของร่วมกันกับผู้ป่วยเอดส์ในร้านตัดผม หรือร้านเสริมสวย

เพื่อจะช่วยให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์อย่างจริงจัง เราจำเป็นต้องมีความเข้าใจธรรมะระดับสูงในพุทธศาสนา ประการแรกผู้ประพฤดิธรรมต้องมีวิชา หรือความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ประการที่ ๒ ต้องมีปัญญา หรือมีเหตุผล ปัญญาจะเป็นตัวคุมอัมปมาท หรือความไม่ประมาท หรือสติ คือความรู้ตัวทั่วพร้อมตลอดเวลา ถ้าบุคคลมีสติรู้ตัวทั่วพร้อมตลอดเวลาว่าตนกำลังทำอะไร หรือกำลังจะได้รับผลกระทบอะไรจากผู้อื่น เขาจะมีความรู้ มีข้อมูลเพียงพอ และมีปัญญาและความสามารถในการวิเคราะห์สิ่งต่างๆได้ ซึ่งจะทำให้เขาหลีกเลี่ยงการติดต่อเชื้อเอดส์ได้เกือบทั้งหมด

หลักการสำคัญของพุทธศาสนาที่จะเป็นปัจจัยในการควบคุมโรคเอดส์ที่สำคัญคือ การรู้ตัวทั่วพร้อม หรือการระมัดระวังตลอดเวลา ซึ่งรวมถึงการติดต่อโดยทางอื่นนอกจากการติดต่อผ่านเพศสัมพันธ์หรือยาเสพติด หลักพุทธธรรมเหล่านี้มีประสิทธิภาพมากกว่าการณรงค์เพียงเรื่อง “การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย” และ “การเสพติดอย่างปลอดภัย” โดยแท้จริงแล้ว เครื่องมือสองประการนี้รวมอยู่ใน

แนวคิดเรื่องความรู้ตัวทั่วพร้อม แต่อาจจะยังไม่เพียงพอ

ในเรื่องการรักษา นั้น หลักพุทธธรรมมักมีประโยชน์มากในแง่การรักษา ผู้ป่วยเอดส์ควรจะปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นการเยียวยาทางจิตวิญญาณ ลำดับแรกผู้ป่วยควรยอมรับ**กฎอนิจจัง** หรือความไม่เที่ยงของชีวิต ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย เป็นธรรมชาติของชีวิต ความตายเป็นจุดสิ้นสุดของการเกิดมาและดำรงอยู่ของทุกๆคน ถ้าผู้ป่วยยอมรับได้ว่าความตายเป็นจุดสิ้นสุดของการเกิดและไม่กลัวที่จะเผชิญความตาย อย่างน้อยเขาก็จะได้รับการเยียวยารักษาทางจิตวิญญาณให้คลายความวิตกกังวลและความเครียดที่เกินขอบเขต ในธรรมะชั้นสูงผู้ป่วยต้องเข้าใจเรื่อง**ปฏิจจนสมุปบาท** หรือกฎแห่งปัจจุอาการ ผู้ป่วยต้องตระหนักถึงเหตุปัจจัยจากการกระทำก่อนที่ผู้ป่วยจะได้รับเชื้อเอดส์ ถ้าผู้ป่วยพยายามสืบสาวรากเหง้าและผลกระทบที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องอย่างจริงจัง จะพบว่าไม่มีใครที่จะได้รับการดำเนินเป็นคนๆ ใด ว่าเป็นผู้แพร่ระบาดหรือเป็นต้นตอของโรคนี้ คำถามที่ว่า **“ทำไมต้องเป็นฉัน”** เป็นคำถามที่ไม่ก่อประโยชน์ใดๆ เลย

แน่นอนว่า ในระดับนี้ความคิดเรื่องวิชา, ปัญญา และสติ คือข่าวสารข้อมูล, ความรู้, ปัญญาญาณ ยังคงมีประโยชน์มาก ความคิดที่สำคัญที่สุดในเรื่องสติคือ**มรณานุสสติ** หรือการระลึกถึงความตายเสมอๆ ในธรรมะระดับที่สูงขึ้นไปอีกมากคือเรื่อง**อนัตตา** ความไม่มีตัวตน ไม่มีวิญญาณ หากไม่มีสิ่งใดจีรังยั่งยืน ก็ไม่ควรยึดมั่นกับตัวตนหรือแม้แต่วิญญาณ ถ้าผู้ป่วยเอดส์สามารถทวนถามจนกำหนดได้ว่า

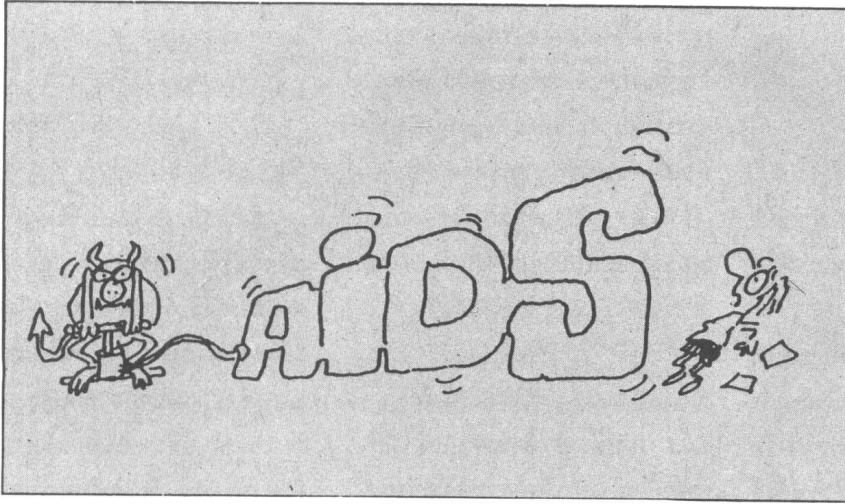
มีเพียงร่างกายที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ จิตวิญญาณเขาจะเป็นอิสระจากร่างกายเนื้อหนัง ความเจ็บปวดทั้งหลายที่เกิดขึ้นกับร่างกายไม่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณ ถ้าผู้ป่วยสามารถเลื่อนระดับขึ้นไปสู่ธรรมะขั้นสูงสุดใกล้**พระนิพพาน** หรือการหลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งหมด ผู้ป่วยจะเข้าถึงความเป็น**อนัตตา** หรือความไม่มีตัวตน ณ ระดับนี้จิตวิญญาณของผู้ป่วยเอดส์จะรับการเยียวยาอย่างสมบูรณ์ นี่คือเหตุผลว่า ทำไมผู้ป่วยเอดส์ควรได้รับการรักษาทางธรรมมากกว่าการรักษาทางการแพทย์

โดยแท้จริงแล้ววิถีทางการแพทย์ไม่สามารถรักษาได้ทุกอย่าง มันเพียงแต่ช่วยยืดอายุร่างกายออกไป และยังผลให้ผู้ป่วยอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานและได้รับความกดดันนานขึ้นไปอีก อันรังแต่จะก่อให้เกิดความวิตกกังวลโดยที่ระดับจิตวิญญาณผู้ป่วยไม่สูงขึ้นเลย แท้จริงมันไม่ได้เป็น **“การรักษา”** ด้วยซ้ำไป เพราะผู้ป่วยต้องทนทุกข์ทรมานเป็นระยะเวลานานโดยไม่มีสิ่งใดดีขึ้น

ประการสุดท้าย สำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของผู้ที่ไม่ได้รับเชื้อเอดส์กับผู้ป่วยเอดส์ โดยพื้นฐานที่สุดต้องมีการ**เจริญเมตตาธรรม** หรือความรักและความเห็นอกเห็นใจ และความปรารถนาดี ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานสำหรับทุกคน แนวความคิดนี้ควรควบคู่ไปกับ**กรุณา** หรือความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เพื่อจะเข้าใจแนวคิด ๒ ประการนี้ชัดเจนขึ้นผู้ป่วยต้องเข้าใจธรรมะขั้นสูงขึ้นไปอย่าง**ปฏิจจนสมุปบาท**หรือห่วงโซ่แห่งปัจจุอาการ

ผู้ที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ต้องมีความเข้าใจว่า โรคเอดส์ส่งผลกระทบต่อ

กระเทือนต่อผู้ป่วยอย่างไรบ้าง มันไม่ใช่ ความผิดของผู้ป่วยโดยลำพัง หลักธรรม เรื่อง **วิชา, ปัญญา และสติ** หรือข่าวสารข้อมูล, ความรู้, ปัญญาญาณ และความสามารถในการวิเคราะห์และความรู้ทั่วตัวพร้อม จะช่วยให้ผู้ที่ไม่ติดเชื่อเอ็ดส์อยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอ็ดส์ได้อย่างสงบสุข และให้ความเมตตาและกรุณาต่อผู้ป่วยด้วย

หลักธรรมที่กล่าวถึงข้างต้นสามารถปรับใช้ในการแก้ปัญหาโรคเอ็ดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล นำเสียดายที่ยังไม่มีความเข้าใจอย่างถูกต้องในเรื่องนี้ในกลุ่มแพทย์ และรวมทั้งพระสงฆ์เอง ประเด็นทางจริยธรรมและหลักพุทธธรรมเหล่านี้ ควรได้รับความสนใจและเผยแพร่ให้กว้างขวางขึ้น ความท้าทายในการปฏิบัติอยู่ตรงที่วิธีการให้การศึกษแก่พระสงฆ์ส่วนใหญ่ในประเทศไทย เพื่อให้พระคุณเจ้าได้เข้าใจทุกแง่มุมของทัศนคติทางการแพทย์และพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับเอ็ดส์ประกอบหลักธรรมเพื่อจะสามารถต่อสู้กับปัญหาโรคเอ็ดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นต่อไป คือทำอย่างไรที่จะขยายความรู้ นั้นในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ทั้งในเมืองและในชนบท ผู้ซึ่งจะเป็น

เหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ขยายของโรคเอ็ดส์มากที่สุดต่อไป

อ้างอิง

ข้อมูลที่ใช้ในการเตรียมรายงานฉบับนี้ได้จากกระทรวงสาธารณสุข

บันลือ ศิริพาณิชย์ และประยูร คุณาสน, **เอ็ดส์คุกคามโลก**, สำนักพิมพ์ คบไฟ, (กรุงเทพฯ, ๒๕๓๓)

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) **พจนานุกรมพุทธศาสน์**, พิมพ์ครั้งที่ ๖ สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (กรุงเทพฯ, ๒๕๓๓) ภาษาอังกฤษและภาษาไทย

รายงานจากการประชุมประเด็นทางศาสนาและจริยธรรมเกี่ยวกับเอ็ดส์ **ในเอเชียและแปซิฟิก** จัดโดยองค์การอนามัยโลกและฝ่ายบริการชุมชน และสาธารณสุขในเครือจักรภพขององค์การประเทศออสเตรเลีย, สิงหาคม ๒๕๓๓

ละมัย ชุตติระกะ แปลและเรียบเรียง จาก **“Ethical Issues and the Buddhist Dhamma in Dealing with AIDS” Seeds of Peace. Vol. 7 No. 1.**

“กรีนเฮาส์เอฟเฟกต์

อันตรายขึ้นทุกวัน”

ผู้จัดการ ๑๑ ส.ค. ๓๖ น.๓

**“เด็ยวนี้กรมอดุณยมวิทยา
ไม่สามารถพยากรณ์ภูมิอากาศได้
ตรงตามข้อมูลทางสถิติ”**

ปัญหาดังกล่าวเกิดจากปรากฏการณ์ที่นักวิทยาศาสตร์เรียกว่า **“ปรากฏการณ์เรือนกระจก หรือ Green House Effect”** ที่รังสีความร้อนในโลกได้ถูกเก็บไว้ไม่ให้แผ่กระจายไปในอวกาศ โดยก๊าซเรือนกระจกที่หุ้มห่อโลกอยู่

การมีก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่เหมาะสม จะเป็นตัวควบคุมให้อากาศมีความอบอุ่น เหมาะกับการดำรงชีวิตอยู่ของสิ่งมีชีวิตบนโลก หากขาดก๊าซเรือนกระจกแล้วโลกจะอยู่ในความหนาวเย็นจนไม่มีสิ่งมีชีวิตใดๆ อาศัยอยู่ได้

แต่เกือบร้อยปีมาแล้วที่ก๊าซเรือนกระจกมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมาก จนทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกจะสูงขึ้น ๑.๕-๔.๕ องศาเซลเซียส ทั้งนี้เนื่องมาจากสองสาเหตุหลัก คือ การใช้เชื้อเพลิงประเภทน้ำมัน ถ่านหิน และก๊าซธรรมชาติ เพื่อผลิตพลังงาน ซึ่งเป็นการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ถึงร้อยละ ๕๐ ของก๊าซที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก

อีกสาเหตุหนึ่งคือ การตัดไม้ทำลายป่า ป่าเป็นตัวดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์กับก๊าซอื่นๆ เช่น ก๊าซไนตรัสออกไซด์ ซึ่งเกิดจากการ

เผาไหม้ของเครื่องยนต์ และก๊าซคลอโรฟลูออโรคาร์บอนที่เกิดจากกระบวนการผลิตพลาสติก โฟม และสารทำความเย็น การทำลายป่า จึงเป็นเหตุให้มีปริมาณของก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศเพิ่มมากขึ้น

“สถานการณ์ข้างไทย”

ผู้จัดการ ๑๑ ส.ค. ๓๖ น.๓

วันที่ ๘ สิงหาคมปีนี้ มีการระลึกถึงช่างป่าที่เคราะห์ร้ายตกเขาน้ำตกเหวนรกตาย และในวันนี้มีช่างไทยเหลืออยู่ระดับป่าสักเท่าไร

จำนวนช่างป่าที่เหลือในประเทศไทยคาดว่าประมาณ ๑,๓๐๐-๒,๐๐๐ เชือก ซึ่งมีอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เช่น ภูเขี้ยว เขาบรทัด โตนงาช้าง ฯลฯ ประมาณ ๗๕๐-๑,๐๔๕ เชือก และอยู่ในอุทยานแห่งชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำหนาว แก่งกระจาน ฯลฯ ประมาณ ๕๕๗-๖๖๕ เชือก

ตัวเลขที่เกิดจากการคาดเดาอย่างคร่าวๆ เกี่ยวกับประชากรช่างนับว่าน่าวิตกอยู่มาก และโครงการขยายพันธุ์ช่างก็ใช่จะเป็นทางออกที่ดี ถึงแม้ว่าเราจะสามารถยืดระยะเวลาการสูญพันธุ์ของช่างออกไปได้สักระยะหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะมีช่างที่สมบูรณ์เพื่อทำหน้าที่ดำรงเผ่าพันธุ์ตามธรรมชาติไว้ได้ต่อไป เนื่องจากขาดสัญญาอนุญาตที่ได้รับบริการถ่ายทอดทางพันธุกรรม ทางเดียวที่จะรักษาช่างธรรมชาติไว้ได้คือการหยุดเช่นฆ่าทำลายช่างเท่านั้น

“เชียงใหม่แชมป์ฆ่าตัวตาย
ชีวิตคนไทยใช้วิธีรุนแรงมากขึ้น”

มติชน ๒๐ ก.ค. ๓๕ น.๑๒

แพทย์หญิงสุดสบาย จุลทัตพะภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล เปิดเผยว่าสถิติการฆ่าตัวตายของคนไทยในช่วงปี ๒๕๓๕ ที่ผ่านมามีจำนวนถึง ๓,๓๒๓ ราย คิดเป็นอัตรา ๕.๙ คนต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน เทียบเท่ากับร้อยละ ๑.๔ ของการตายทั้งหมดทั่วประเทศ โดยผู้ชายนิยมฆ่าตัวตายมากกว่าผู้หญิง ๑ : ๘ เท่า ช่วงอายุที่มีการฆ่าตัวตายมากที่สุดอยู่ระหว่าง ๑๕-๒๕ ปี ทั้งนี้คนโสดจะฆ่าตัวตายมากกว่าคนที่แต่งงานแล้ว และคิดว่าอาชีพที่มีการฆ่าตัวตายสูงสุดคือ อาชีพทำนา และรับจ้าง ตามลำดับ ข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทยระบุว่า จังหวัดที่มีการฆ่าตัวตายสูงสุดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาคือลำพูน สิงห์บุรี เชียงราย ระยอง และจันทบุรี ตามลำดับ โดยจะเกิดขึ้นในช่วงเดือนมกราคม มีนาคม และเมษายน เป็นส่วนมาก ซึ่งวิธีการที่ใช้ฆ่าตัวตายได้แก่ ผูกคอตาย กินยาตาย และยิงตัวตายตามลำดับ

"กลุ่มอนุรักษ์อินเดียนกราว"

"ฆ่าตัวประท้วงสร้างเขื่อน"

มติชน ๑๕ ส.ค. ๓๖ น.๒๙

กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของอินเดียนำโดยนางเมธา พาดการ์ ได้ฆ่าตัวตายหมู่เพื่อประท้วงแผนการสร้างเขื่อนยักษ์ในเมืองนาร์มาดาที่สร้างโดยรัฐบาล เขื่อนดังกล่าวมีมูลค่า ๓,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ และจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนต้องโยกย้ายที่อยู่อาศัยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน

รายงานข่าวแจ้งต่อว่า เขื่อนดังกล่าวจะเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในโลกอีกแห่งหนึ่ง เป็นการสืบต่อการสร้างเขื่อนที่มีมาเป็นระยะๆ ในอินเดีย ซึ่งปัจจุบันมีเขื่อนขนาดใหญ่แล้วทั้งสิ้น ๓๐ แห่ง และขนาดเล็กอีก ๓,๐๐๐ แห่งในเมืองนาร์มาดา ซึ่งจะปล่อยน้ำสู่รัฐมหาราษฏรา กุจราต และมีชัย-ประเทศ ทางกรอินเดียนะบูว่า โครงการดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับการทดน้ำให้พื้นที่กึ่งทะเลทราย ช่วยควบคุมน้ำท่วม สนองน้ำดื่มให้แก่ประชาชนประมาณ ๓๐ ล้านคน ตลอดจนผลิตกระแสไฟฟ้าราคาถูก ซึ่งจะมีปริมาณมากพอสำหรับประชาชนทั่วภูมิภาคนี้

อย่างไรก็ตาม นางเมธากล่าวว่า ตนและเพื่อนในกลุ่มอีกหลายคนจะกระโดดน้ำตายในเขื่อนใดเขื่อนหนึ่ง หากรัฐบาลไม่ทบทวนโครงการนี้ เมธาขู่ว่าจะฆ่าตัวตายหมู่ครั้งแรกเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว แต่ถูกตำรวจจับกุม ขณะเดินทางถึงเขื่อนแห่งหนึ่ง

นางเมธาระงับการประท้วงไว้ชั่วคราว หลังจากรัฐบาลรับประกันว่าจะทบทวนประเด็นหลักบางประเด็นในโครงการดังกล่าว แต่ยังมีนกรานปฏิบัติการเลิกล้มโครงการ

"หมอห่วงปัญหาเด็กไทยปัญญาอ่อน"

"เร่งตรวจภาวะขาดไทรอยด์ฮอร์โมน"

ผู้จัดการ ๑๑ ส.ค. ๓๖ น.๑๒

นพ.รัชตะ รัชตะนาวิน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีเปิดเผยว่าปัญหาเด็กปัญญาอ่อน มีสาเหตุจากภาวะขาดไทรอยด์ฮอร์โมน ซึ่งเป็นสิ่งป้องกันได้โดยการตรวจหาภาวะขาดไทรอยด์ฮอร์โมนตั้งแต่เกิด หากพบว่าเด็กมีภาวะดังกล่าว แพทย์จะให้ไทรอยด์ฮอร์โมนเสริมภายใน ๓ สัปดาห์ จากการตรวจเลือดทารกแรกคลอด ๗,๖๘๖ ราย เดือนสิงหาคม ๒๕๓๓-๒๕๓๕ พบมีอุบัติเหตุขาดไทรอยด์ฮอร์โมนระหว่าง ๑/๒,๕๐๐ -๑/๓,๘๐๐ ซึ่งหมายความว่าในแม่ผู้ตั้งครรภ์ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ ราย จะได้ลูกปัญญาอ่อน ๑ ราย

นพ.รัชตะกล่าวว่า การป้องกันโรคดังกล่าวจะสามารถลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมลงได้มาก เพราะภาวะขาดไทรอยด์ฮอร์โมนมีผลจากการขาดสารไอโอดีน โดยเฉพาะในจังหวัดภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ มีประชากรอยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการขาดสารไอโอดีนถึง ๑๕.๓ ล้านคน

นพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์กล่าวว่า ต้นทุนการตรวจภาวะขาดไทรอยด์ฮอร์โมนในเด็กแต่ละรายตกประมาณ

๔๑ บาท ซึ่งทางโรงพยาบาลจะตรวจให้ฟรี ในปีหนึ่งโรงพยาบาลจะจ่ายเงินเพื่อการนี้ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท แต่ถ้าเทียบกับการช่วยไม่ให้เด็กเป็นปัญญาอ่อนเป็นภาระสังคมแล้ว ถือว่าคุ้มค่ามาก

"เรือนแตก ทำเงินพินาศ"

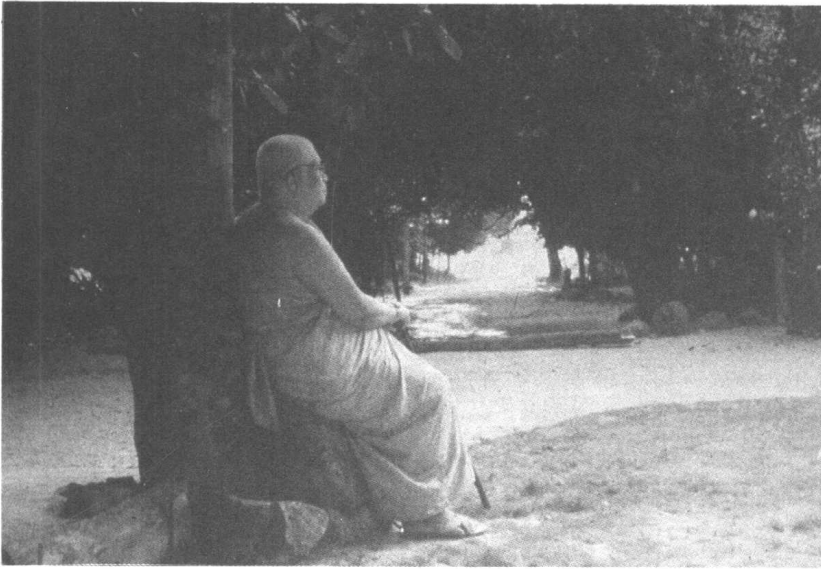
"กลืนคนร่วมชาติครึ่งพัน"

มติชน ๓๑ ส.ค. ๓๖ น.๒๗

เหตุการณ์เขื่อนกู่เห่าในจังหวัดชิงไห่แตก ทำให้น้ำจากเขื่อนเก็บน้ำซึ่งมีปริมาณ ๕๒ ล้านคิวบิกฟุตไหลท่วมบ้านเรือนประชาชน ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า ๔๐๐ คน ขณะที่โฆษกของสำนักงานป้องกันน้ำท่วมกล่าวยืนยันยอดผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น ๒๒๓ คน และอาจมีจำนวนเพิ่มขึ้นอีกขณะที่หน่วยกู้ภัยกำลังค้นหาผู้เคราะห์ร้ายซึ่งจมอยู่ใต้น้ำในเขตก่งเหอ รวมทั้งได้มีการคาดประมาณความเสียหายเป็นมูลค่ามากกว่า ๔๓๓ ล้านบาท

โฆษกรัฐบาลปักกิ่งกล่าวอีกว่า บ้านเรือนของประชาชนกว่า ๑,๐๐๐ หลังได้ถูกน้ำท่วม รวมทั้งโรงงานและตึกของรัฐวิสาหกิจก็ได้รับผลกระทบจากเขื่อนด้วย

ธรรมมาตา : มารดาแห่งธรรม

ปัทมาดา ยรรยงยุทธ

“ท่านได้ตั้งธรรมมาตา แปลว่ามารดาแห่งธรรม ท่านปรารถนาว่า
ต้องส่งเสริมให้ผู้หญิงมีโอกาสปฏิบัติธรรม
และเป็นครูอาจารย์สอนธรรมะ”

สืบเนื่องจากท่านอาจารย์ พุทธทาสได้เคยปรารถนาว่าการที่ท่านได้มีโอกาสบวชประพฤติพรหมจรรย์นี้เป็นเพราะมารดาของท่าน ท่านจึงต้องการตอบแทนคุณมารดาโดยคิดสร้าง “ธรรมมาตา” ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องรำลึกถึงมารดา และเป็นการเอื้อแก่สตรีเพศผู้ต้องการศึกษาปฏิบัติอย่างจริงจัง จะได้มีสัจปะายะสำหรับการดำรงชีวิตพรหมจรรย์ ด้วยน้ำใจของท่านที่มีเมตตากรุณาเผื่อแผ่มายังมวลหมู่

สตรี ดังครั้งหนึ่งท่านได้พูดกับคณะทำงานโครงการอบรมอานาปานสติภาวนาที่เป็นกลุ่มสตรีว่า “ช่วยกันทำให้เพศแม่รู้ธรรม”

บ่ายวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๖ ข้าพเจ้าและคุณนุชรี ศรีวิโรจน์ ได้มีโอกาสสัมภาษณ์พระคุณเจ้า เมธงกุโร จากวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี เกี่ยวกับเรื่องราวและการดำเนินงานของธรรมมาตาดังนี้

ปัทมาดา : ดิฉันอยากทราบที่มา

ของโครงการ “ธรรมมาตา” ค่ะ พระคุณเจ้า: ในสวนโมกขนั้นแต่ก่อนมีผู้หญิงมาขออยู่แต่ท่านอาจารย์ท่านไม่ให้ เพราะท่านคิดว่ามันไม่สะดวก แต่มีบางคนที่เขาตั้งใจปฏิบัติจริงจัง ท่านจึงให้มีเขตอุปาสิกาที่แยกต่างหาก คือ ท่านคิดว่าท่านอยากให้ผู้หญิงมีวัดของตัวเอง อย่างเช่นเขาสวนหลวง คืออยากให้ผู้หญิงไปอยู่ด้วยตัวเอง ภายหลังจึงอนุโลมให้มีเขตอุปาสิกาที่ชัดเจนแยกจากเขตพระ แต่เขตอุปาสิกานี้ ผู้หญิงจะไปอยู่กันแน่น

ทุกบ้าน ไม่มีที่จะเดินจงกรม นั่งสมาธิ เหมือนกับพระ เพราะผู้หญิงไปอยู่ป่า ก็ไม่ได้ มันไม่ปลอดภัย ต่อมาเมื่อเรามีสวนโมกข์นานาชาติเป็นที่ฝึกอบรม ผู้หญิงและผู้ชาย เป็นห้องเดี่ยว แล้ว ท่านอาจารย์จึงคิดว่า เราน่าจะมีโครงการที่เรียกว่า “ธรรมมาตา” เราจึงจัดโครงการเพิ่มขึ้นอีก ๒ โครงการ

โครงการหนึ่งเป็นการอบรมประชาชนทั่วไป และอีกโครงการหนึ่งอบรมชาวต่างประเทศ หรือพระที่จะไปเผยแผ่ในต่างประเทศ โดยมีหลักการว่า ให้ฝรั่งเขาสอนกันเอง แต่เราอาจจะสอนคนที่จะไปสอนฝรั่ง แล้วให้ฝรั่งสอนกันเองต่อไป

ส่วนของผู้หญิงท่านได้ตั้ง “ธรรมมาตา” แปลว่า “มารดาแห่งธรรม” ท่านปรารถนาว่าต้องส่งเสริมให้ผู้หญิงมีโอกาสปฏิบัติธรรม และเป็นครูอาจารย์สอนธรรม เพราะผู้หญิงสามารถจะสอนได้ แต่ต้องมีการฝึกอบรมปริยัติ ปฏิบัติ และการถ่ายทอดอีก ท่านจึงขอที่สวนโมกข์นานาชาติประมาณ ๕๐ ไร่ ขณะนี้สร้างศาลาแล้ว และสร้างกุฏิ กุฏิก็จะเป็นที่อยู่เพื่อภาวนาโดยเฉพาะ ท่านคิดว่าจะให้อยู่ระยะยาวแบบชั้มีด คือถ้าเข้าไปอยู่ในนั้นแล้ว ไม่ต้องมีใครมายุ่ง อยู่สัก ๑๐ ปี ๒๐ ปี ต้องอุทิศชีวิตให้กับพระศาสนา และไม่รับพวกคนแก่ไปรอตาย คนแก่ที่ไปอยู่วัดเฉยๆ ท่านก็ไม่เอา ท่านให้ไปอยู่เขตอุปาสิกา แต่เขตธรรมมาตานั้นจะต้องเป็นที่สำหรับคนที่จะไปเป็นครูในอนาคต จะบวชเป็นชีหรือไม่บวชก็ได้

จะนั่งผ้าด้ายอย่างอาจารย์คุณรัญจวนก็ได้ หรือจะเป็นชีก็ได้ คือไม่ได้ติดรูปแบบ แต่ต้องให้เวลาส่วนใหญ่หรือมีวัตรปฏิบัติในเรื่องปฏิบัติภาวนาเป็นเวลา ๑๐-๒๐ ปี จนกระทั่งพร้อมจะมาสอนคนอื่นได้

ปัทมิตา : ท่านอาจารย์ท่านคิดเรื่องนี้มานานหรือยังคะ

พระคุณฐิติ : คิดมานานแล้ว คือท่านเคยคิดว่าแม่ของท่านเป็นคนที่ไม่ได้มีโอกาสบวช ท่านจึงคิดว่า เราต้องให้ผู้หญิงรู้ธรรมะเท่ากับพระโดยไม่ต้องบวช

“ธรรมมาตาจะเป็น
ผู้ที่ศึกษาปฏิบัติอย่างเดี่ยว
ดูแลตัวเอง
ไม่ต้องคอยบริการผู้อื่น
และอาจจะมีความรู้ดีกว่า
แม่ชีทั่วๆ ไป”

นุชรี : ด้านปริยัติธรรม ศึกษาในแง่ใดบ้างคะ

พระคุณฐิติ : ด้านปริยัติก็อาจจะเอาความรู้ที่ท่านพุทธทาสบรรยาย อาจศึกษาพระไตรปิฎกโดยตรง อาจจะศึกษาธรรมโฆษณ์ แม้แต่หลักสูตรนักธรรมก็อาจจะเอามาเป็นหลักสูตรส่วนหนึ่งด้วย

ปัทมิตา : ที่ว่าที่ ๕๐ ไร่นั้นอยู่ในบริเวณสวนโมกข์นานาชาติที่มี ๕๐๐ ไร่หรือคะ

พระคุณฐิติ : อยู่ทางด้านริมขวามือของสวนโมกข์นานาชาติ เรียกว่ายัง

อยู่ในเขตของสวนโมกข์ ติดเป็นผืนเดียวกัน แล้วจะมีการล้อมรั้วสร้างกำแพงให้ปลอดภัย จะมีผู้หญิงปกครองกันเอง

ปัทมิตา : ขณะนี้ดำเนินการไปได้เท่าไรแล้วคะ

พระคุณฐิติ : ขณะนี้สร้างศาลาเสร็จแล้ว กำลังสร้างกุฏิเพิ่ม ปีหน้ากุฏิคงจะเห็นเป็นรูปเป็นร่าง คิดว่าจะรับคนได้ประมาณ ๒๐-๒๕ คน ขณะนี้มีหลายคนสนใจ แต่ยังไม่รับเพราะยังไม่ลงตัว ที่พักก็ยังไม่ มีกฎระเบียบก็ยังไม่ได้วาง แต่เท่าที่ท่านอาจารย์โพธิ์ท่านวางไว้ เท่าที่คิดตอนนี้คร่าวๆ คงจะมีโรงครัว คนที่มากช่วยงานการกินอยู่ทางวัดอุดหนุนทุกอย่างทางวัดจะมีทุนสำหรับเป็นหลักประกันชีวิต เพราะจริงๆ แล้วคงจะมีคนสนับสนุนมาก ถ้ามีโครงการผู้หญิงปฏิบัติธรรม คนจะยินดีบริจาค

ปัทมิตา : โครงการแรกจะสร้างกุฏิสักกี่หลังคะ

พระคุณฐิติ : อาจจะทำสัก ๕ หลัง ในตอนเริ่มต้นจะสร้างเป็นกุฏิ ๑ หลัง มีห้อง ๒ ห้อง เพื่อให้เป็นเพื่อนกัน แต่ต่อไปอาจให้เป็นกุฏิเดี่ยว หรือให้อยู่คนเดียว ท่านอาจารย์โพธิ์ท่านคิดเมื่อไว้ใน ๒ แ่ง คือ ๑. เพื่อความปลอดภัย ๒. เพื่อว่ามีกรรมรอบรมระยะสั้น เช่น ลูกมากับแม่ก็จะได้อยู่ด้วยกัน จะได้ดูแลกันแก่ได้ มีห้องนั่งตรงกลาง แล้วมีห้องแยกคนละข้าง

นุชรี : เงินทุนเป็นของสวนโมกข์หรือคะ

พระคุณฐิติ : มีคนบริจาคไว้ให้โครงการธรรมมาตา แล้วถ้าขาดเหลือ

จริง ๆ หลวงพ่อปัญญาฯ คงหาให้ได้

ปณิตตา : ผู้รับผิดชอบโครงการนี้เป็นใครคะ

พระครูชัย : นอกจากท่านอาจารย์พุทธทาสแล้ว ก็มีหลวงพ่อปัญญาฯ เป็นประธาน เป็นหลักในการหาทุน และท่านอาจารย์โพธิ์เป็นผู้ดูแลการก่อสร้าง แต่ใครจะเป็นผู้ดูแลในฝ่ายหญิงเรายังไม่ทราบ เพราะท่านยังไม่ได้ตั้งใคร เพราะหลักสูตรกับรูปแบบชีวิตยังไม่ได้ตกลงกัน เดิมคิดว่าจะมีผู้หญิงไปพัก ๒ รูปแบบ รูปแบบที่หนึ่งเป็นระยะสั้นที่คิดจะไปอยู่วัดสัก ๓-๖ เดือน ก็ไปอยู่ได้ หรืออาจจะเป็นการอบรมผู้ที่จะเป็นแม่ คือนำผู้หญิงไปอบรมระยะสั้นประมาณ ๑ เดือน เพื่อเตรียมตัวที่จะมาใช้ชีวิตในโลก และอีกรูปแบบหนึ่งเป็นพวกสละโลก คือไม่ทำงาน ไม่รับเงินเดือน ไม่เอาอะไรแล้ว ก็ไปอยู่ในวัดเพื่อที่จะช่วยงานพระศาสนาโดยตรง แต่รู้สึกว่าจะเห็นกลุ่มหลัง ไม่เห็นกลุ่มที่ไปชั่วคราว หรือไปอบรมพิเศษระยะสั้น

นุชรี : มีการกำหนดคุณสมบัติอย่างไรบ้างคะ

พระครูชัย : ยังไม่ชัดเจน แต่ที่ท่านคิดไว้คือ จะต้องเป็นคนที่สามารถทำงานในอนาคตได้ และคงจะมุ่งรับคุณภาพ ไม่รับจำนวนมาก ถ้าดีจริงๆ ได้สัก ๑๐-๒๐ คนก็พอแล้ว และธรรมมาตาเหล่านี้จะไปสอนคนอื่นต่อไป ดังนั้นการอบรมสมาธิขณะนี้เรามีแต่พระสอน แต่ต่อไป อาจจะให้ธรรมมาตานั้นมาสอนก็ได้ ให้มาช่วยบรรยายธรรม ตอบปัญหา หรืออื่นๆ แต่จริงๆ แล้วโครงการยังไม่ถึง

๒๕% เลย มีแต่อาคารอยู่หลังเดียว มีเนื้อที่ มีอาคารที่พักตัวบุคคล หรือกฎระเบียบยังไม่ได้วาง ท่านอาจารย์โพธิ์ท่านคงมุ่งให้เป็นรูปร่างทางวัตถุขึ้นมาก่อน อย่างน้อยต้องใช้เวลามาก ๓-๕ ปี กว่าจะมีคนเข้าไปอยู่จริง

ปณิตตา : ธรรมมาตาต้องมีวินัยเช่นกันหรือคะ

พระครูชัย : มี แต่ยังไม่ได้ร่าง กรอบใหญ่ๆ คือ ส่งเสริมให้ผู้หญิงได้ปฏิบัติ

ดูแลตัวเอง ไม่ต้องคอยบริการผู้อื่น และอาจจะมีความรู้ดีกว่าแม่ชีทั่วไป

ปณิตตา : คือจะมุ่งให้การศึกษาเป็นหลักหรือคะ

พระครูชัย : อาจจะคัดเลือกคนแบบนั้นเข้าไปอบรม ชื่อ “ธรรมมาตา” นี้ ท่านอาจารย์พุทธทาสตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ แต่ก็มีคนหยิบไปใช้แบบธรรมตามาก คือไม่ต่างอะไรกับธรรมจารีนี้ทั่วไป ผู้ที่นำไปใช้คง

เต็มที่และระยะยาวพอสมควร เพื่อจะได้เป็นครูสอนธรรมะ สอนวิปัสสนาต่อไป

ปณิตตา : ที่อาจารย์สุลักษณ์เขียนว่าธรรมมาตาจะสูงส่งกว่าอุบาสิกาบริษัท พระคุณเจ้ามีความเห็นอย่างไร

พระครูชัย : ธรรมมาตาจะสูงส่งกว่าแม่ชีธรรมมาตาเพราะไม่ต้องทำงานวัด คือไม่ต้องมานั่งหุงข้าว ถ้าจะหุงก็หุงเพื่อเลี้ยงผู้ปฏิบัติกันเอง แต่ไม่ต้องมารับใช้พระ ไม่ต้องมากวาดขยะ ไม่ต้องทำอะไรซึ่งแม่ชีต้องทำ ธรรมมาตาจะเป็นผู้ที่ศึกษาปฏิบัติอย่างเดียว

เข้าใจว่า “แม่แห่งธรรม” ผู้หญิงปฏิบัติธรรมก็น่าจะใช้ได้ ตอนนั้นก็ยังมีผู้ใช้ชื่อการอบรมธรรมมาตาอยู่ แต่ไม่ได้เอาความคิดท่านอาจารย์ไป ทำไปด้วยความคิดของตนเองโดยใช้ชื่อนี้ เพราะฉะนั้นชื่อธรรมมาตาต่อไปจะสามารถสื่อแสดงความหมายเดิมที่ท่านอาจารย์ต้องการหรือเปล่าก็ไม่ทราบ ที่จริงสันตโศกเขาก็มี เรียกว่า “สิกขมาตา” หรือ “สิกขมาต” มาจากสิกขะและมาตา คือผู้หญิงผู้ศึกษาปฏิบัติ

ปณิตตา : นอกจากบทบาทในการถ่ายทอดหรือสอนธรรม อายาก

ทราบว่ธรรมมาตาจะมีบทบาทด้าน
สังคมสงเคราะห์ด้วยหรือไม่คะ

พระคุณฐิ : คิดว่าคงไม่ทำ ไม่ใช่
เรื่องที่ต้องทำ คงตัดออกไป
จะเน้นการฝึกอานาปานสติ การศึกษา
อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุบาท เป็นผู้นำ
ทางปัญญา เป็นผู้นำทางด้านจิตใจ
ไม่ไปทำงานด้านพัฒนา เพราะท่าน
อาจารย์พุทธทาสเห็นว่างานอย่าง
นั้นฆราวาสทำเองก็ได้ ไม่ต้องเอา
นักบวชมาทำ

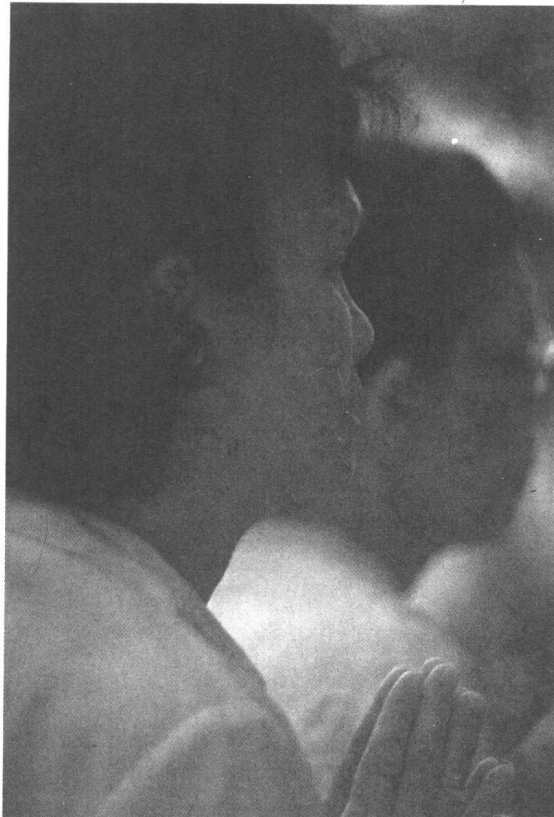
ปัทมิตา : แต่ฆราวาสทำได้ไม่ดี
เท่านักบวช

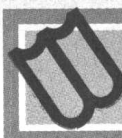
พระคุณฐิ : ถูกแล้ว แต่ถ้าเป็นนักบวช
ทำงานอย่างนี้ นักบวชจะไม่สามารถ

ทำงานที่ดีกว่านี้ได้ เหมือนกับเขา
บอกว่า เอน้ำกลั่นมาล้างมือ มันก็
ย่อมจะดีกว่าเอน้ำประปามาล้างมือ
แต่แทนที่จะเก็บน้ำกลั่นไว้ทำอะไร
บางอย่าง เพราะมันหายาก ราคาแพง
เช่นเดียวกับการที่เราอุปถัมภ์คนที่
บวช น้อยคนจะบวชได้ ดังนั้นก็ต้อง
ใช้คนที่บวชเพื่อสิ่งที่ไม่ได้ใครทำได้
แต่ถ้าเราเอาสิ่งที่ใครก็ทำได้มาให้คน
เหล่านี้ทำ พอถึงเวลาที่เราจะเอาคน
เหล่านี้มาทำงานตรงอื่นเราจะทำไม่ได้
เพราะว่าเอาไปทำตรงอื่นหมดแล้ว

อย่างตอนนี้มีคนสนใจเยอะ
คือเขาพร้อมจะลาออกจากงานประจำ
ออกจากราชการ หรือที่บ้านค้าขาย

ไม่มีปัญหาอะไร ก็พร้อมที่จะออก
จากบ้านมาอยู่ได้เลย แต่ที่นี้ท่าน
อาจารย์โพธิ์ท่านบอกว่า จริงๆ แล้ว
คนโดยมากที่ออกจากบ้านมาอยู่วัด
คิดว่าวัดจะดี แต่พอมาอยู่จริงๆ วัด
ก็มีปัญหาเยอะ คนนินทาอีก ไม่ชอบ
กัน สุดท้ายก็อดใจ อยู่บ้านยังสบาย
ใจกว่า จริงๆ แล้วควรจะมาลงอยู่สัก
๓ เดือน จะรู้ว่าวัดก็ได้บริสุทธิ์หรือ
ปลอดโปร่งอะไร ในวัดยังมีคนที่ไม่
ปฏิบัติธรรมอยู่ส่วนหนึ่งเหมือนกัน
แต่ถ้าเขาตั้งใจจะฝึกฝนจริงจัง ก็ต้อง
ให้โอกาสเขาเป็นพิเศษ

หลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับการใช้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรม

๑. หากพระคุณเจ้ามีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอมาได้ครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

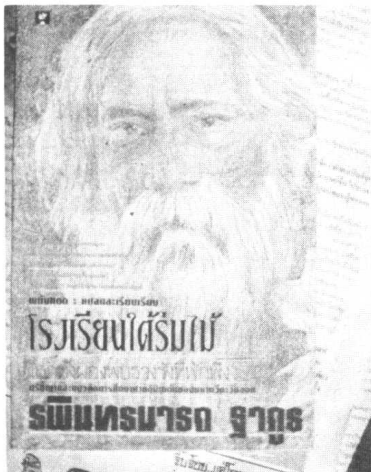
๒. การให้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรมนี้เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของภิกษุสามเณรเป็นหลักตั้งนั้นภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากพระคุณเจ้ามีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบและเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่

ตู้หนังสือเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ

ถนนสมเด็จพระยา คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐

รณานิติสงฆ์ นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ ปณ.คลองสาน

โรงเรียนได้ร่วมไม้ : โลกทั้งผองพบรางวัล ที่พิศพิง

ปรัชญาและแนวความคิดการศึกษา
ศานตินิเกตัน

โดย รพินทรนาถ ฐากูร

พยับแดด : แปลและเรียบเรียง

สำนักพิมพ์คำหอม

ความหนา ๑๑๙ หน้า ราคา ๕๐ บาท

รพินทรนาถ ฐากูร นักปรัชญาเมธีผู้สรรค์สร้างแนวทางการศึกษาให้เป็นเช่นสะพานเชื่อมมนุษย์เข้าสู่ความรู้แจ้งในสังขารม เพื่อมนุษย์จักได้ดำเนินชีวิตสอดประสานกลมกลืนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่อยู่รายรอบตัว และเปิดโอกาสให้ชีวิตได้ซึมซับบิสรภาพ อันจะทำให้ดวงวิญญาณของมนุษย์นั้นเต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก ความปรารถนาดี ทั้งต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองและต่อธรรมชาติ หากไม่เช่นนั้นแล้วจิตวิญญาณวิญญานของมนุษย์จักถูกล่อลวงโดยความอยากได้อยากมีทรัพย์สินเงินทอง จนล้นเกินความพอดีอย่างไม่รู้จักจบสิ้น

ศานตินิเกตัน หรือมหาวิทยาลัยวิศวารัตติ เป็นโรงเรียนที่ก่อตั้งจากความคิดของท่านรพินทรนาถ ฐากูร ด้วยท่านปรารถนาให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้เข้าถึงแก่นแท้แห่งสังขารม และเพื่อต่อต้าน

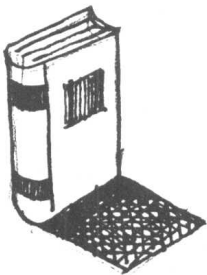
ระบบการศึกษาที่นำเข้ามาโดยรัฐบาลอังกฤษในสมัยนั้น ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า **“โรงเรียน และมหาวิทยาลัยเหล่านั้นผลิตออกมาจากเครื่องจักรไม่สอดคล้อง เป็นปฏิปักษ์กับขนบธรรมเนียมประเพณีของอินเดีย และเป็นอันตรายต่อจิตวิญญาณของมนุษย์ด้วย”**

หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอแนวความคิด กิจกรรม และความพยายามทางด้านการศึกษาของท่านรพินทรนาถ ฐากูร โดยแบ่งเป็น ๒ ภาค ภาคแรกเล่าถึงประวัติความเป็นมา ความสำเร็จและความล้มเหลวของศานตินิเกตัน (หรือมหาวิทยาลัยวิศวารัตติ) และศรินิเกตัน (ศูนย์ฟื้นฟูหมู่บ้าน) ภาคสองนั้น เล่าถึงอุดมคติทางการศึกษา โรงเรียนของกวี และมิชชันทางการศึกษาที่ศานตินิเกตัน ด้วยสำนวนการแปลและเรียบเรียงโดย **“พยับแดด”**

“โรงเรียนได้ร่วมไม้” จะเป็น

ทางเลือกหนึ่ง ที่พอจะทอประกายแสงแห่งความหวังในการเรียกวิญญานมนุษย์ให้กลับมาแนบชิดแอบอิงกับธรรมชาติทั้งจากภายในและภายนอกตัวเขา นับตั้งแต่ที่มนุษย์ได้คลุกเคล้า (แทบจะไม่กลับ) อยู่กับการศึกษาที่เป็นเหมือนเครื่องจักรผลิตคนให้เป็นเช่นผลิตภัณฑฺ์สำเร็จรูปอันไร้ซึ่งชีวิตวิญญาน จะหลงเหลืออยู่ก็แต่เพียงร่างกายและความรู้ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อความมั่นคง มั่งคั่งทางทรัพย์สินเงินทองได้ต่อไป โดยละเลยต่อการให้ความสำคัญทางจิตวิญญานของมนุษย์อย่างที่เราจะเป็นและควรจะมี

การศึกษาตามแนวทางของ ท่านรพินทรนาถนี่ เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งเท่านั้น ปัญหาจึงมีอยู่ว่า “จะจัดการศึกษาอย่างไรให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น” และเหนือสิ่งอื่นใดก็คือ “จะอย่างไรให้มนุษย์ได้เข้าถึงและเป็นหนึ่งเดียวกับสัจธรรม ซึ่งมีใช่เพียงการรับรู้แต่จำต้องซึมซับด้วยวิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่เลยทีเดียว” เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาขบคิดหาหนทางกันต่อไป

การพัฒนาที่ยั่งยืน ทัศนะจากเฟมินิสต์

กมลภา ภาสิน เขียน
สัญญา หาญตระกูล แปล
สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส

ความหนา ๔๘ หน้า ราคา ๒๐ บาท
กมลภา ภาสิน เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีชาวอินเดีย ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในระดับนานาชาติผู้หนึ่ง หนังสือเล่มนี้เป็นการถอดเทปคำปราศรัยของเธอในการประชุมนานาชาติที่ประเทศออสเตรเลียนั่นเอง

เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน

ส่วนที่ ๑ เธอได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของแนวคิดที่เป็นกระแสหลักของการพัฒนาในปัจจุบัน ซึ่งมองธรรมชาติเป็นเพียงวัตถุที่ไม่มีชีวิตจิตใจ การวัดความเจริญด้วยการผลิตสินค้าและการทำกำไร มากกว่าจะคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ จากสิ่งที่เรียกว่า “การค้าเสรี”

ซึ่งในระบบดังกล่าวผู้ที่อ่อนแอย่อมพ่ายแพ้ผู้แข็งแรงกว่าเสมอ ส่งผลให้เกิดการรวมศูนย์อำนาจในการผลิตและการใช้ทรัพยากรไปอยู่ในมือของคนเพียงไม่กี่คน โดยใช้ความรุนแรงเข้าควบคุม และสตรีถูกทำให้สูญเสียความสามารถ ซึ่งเธอเห็นว่าเป็นการพัฒนาที่ “ไม่ยั่งยืน”

ส่วนที่ ๒ เธอได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวซึ่งเธอเห็นว่าจะต้องกลับไปหาวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคารพและปฏิบัติต่อธรรมชาติอย่างมีชีวิตจิตใจอีกครั้ง การพัฒนาจะต้องเป็นไปเพื่อประชาชนโดยการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ประชาชนด้วยสันติวิธี ซึ่งเธอมีความเห็นว่าสตรีย่อมสามารถมีบทบาทที่สำคัญในแนวทางดังกล่าวได้

ส่วนที่ ๓ เธอได้เสนอให้นักพัฒนาทุกคนเริ่มต้นจากการดำเนินชีวิตและการทำงานให้เปี่ยมสุข ดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจให้เปี่ยมไปด้วยพลังอันสดชื่น (shakti) และเพื่อแผ่ออกไปให้คนรอบข้าง พยายามพึ่งตนเองในทุกด้านให้มากที่สุด สร้างความภูมิใจในคุณค่าของตนเอง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายที่ดีให้บังเกิดขึ้น

ในตอนท้าย เธอได้อ่านบทกวีที่เธอเขียนขึ้นเพื่อเป็นกำลังใจให้กับผู้ที่ร่วมเดินในแนวทางสายเดียวกัน

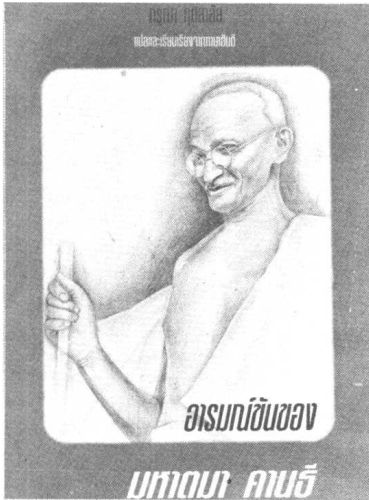
“หน้าที่ของท่านคือการสร้างสรรคโลกให้ดีขึ้น”

ข้าพเจ้าถามว่า “ด้วยวิธีใดละ..”

“โลกทุกวันนี้ช่างไพศาล

ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน เสียเหลือเกิน...”

“และข้าพเจ้าเองก็ตัวกระจัดกระจอยร่อย จะไปทำอะไรได้เล่า”
“ก็ทำตัวของเจ้าให้ดีขึ้นสิ”

อรหันต์ชั้นของ มหาตมา คานธี

แปลและเรียบเรียงจากภาษาฮินดี
“คานธีจี กา หาสย-วิโนท”
โดย กรรณา กุศลาลัย
สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง
ความหนา ๘๓ หน้า ราคา ๔๕ บาท

“หากไม่มีอรหันต์ชั้นผมคง
จะฆ่าตัวตายไปเสียนานแล้ว”

มีผู้ใดบ้างที่สามารถงดเว้น
การขี้มหัวและการมีอรหันต์ชั้น
พังธงลงไปเลยว่า “ไม่มี”

อรหันต์ชั้นของแต่ละชาติ
แต่ละชนชั้นไม่เหมือนกันทุกกรณีไป
ทั้งนี้เพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรม
อันได้แก่ สภาพแวดล้อม ขนบประเพณี
ความเชื่อถือ ฯลฯ นั่นเอง

อรหันต์ชั้นนั้นมีหลายแบบ ที่
เคยได้ยินกันน้อยมากอย่าง “จยังัมสู

ความทุกข์”, “มีอรหันต์ชั้นอย่าง
ร้ายกาจทีเดียว”, “หัวเราะวันละนิด
จิตแจ่มใส” ฯลฯ เหล่านี้ล้วนบอกให้
รู้ว่า อรหันต์ชั้นนั้นไม่สามารถแยก
ออกจากชีวิตและสังคมได้เลย “มนุษย์
ล้วนดำรงอยู่ด้วยอรหันต์ชั้น” คงไม่
ผิดนักหากจะกล่าวเช่นนี้

“อรหันต์ชั้นของมหาตมา
คานธี” เล่มนี้ กรรณา กุศลาลัย ได้
แปลและเรียบเรียงจากหนังสือภาษา
ฮินดีชื่อ “คานธีจี กา หาสย-วิโนท”
โดยหวังว่าผู้อ่าน (ไทย) จะได้รับรส
“หาสยะ” ไปบ้างไม่มากก็น้อย หาก
ไม่เกิด “อรหันต์ทรรษา” ร่วมกับ
มหาตมา คานธีแล้ว ทางผู้แปลก็ขอ
น้อมรับความผิดพลาดไว้แต่เพียง
ผู้เดียว

คราวที่คานธีถูกคุมขังอยู่ และ
ได้เริ่มอดข้าวเพื่อประท้วง ระหว่าง
นั้นท่านได้สนทนากับมิตรคนหนึ่ง

“หากบาป (คานธี) ตายใน
คุก จะเป็นการตายที่มีเกียรติอย่าง
ที่สุด” มิตรผู้นั้นออกความเห็น

“ไม่จริงจ้จ ตายในคุกจะได้
เกียรติอะไรกัน? คุณทราบไหมว่า
ดวงของผมนั้น ไทรพยากรณ์ไว้ว่า
ผมจะจบชีวิตลงอย่างคู่ควรกับ
วีรบุรุษ” คานธีตอบ

“การตายด้วยการอดข้าวก็
เป็นการตายที่คู่ควรกับวีรบุรุษ
เหมือนกันไม่ใช่หรือครับ เพราะ
เป็นการตายที่ต้องใช้กำลังใจ
อย่างยอดเยี่ยม?” มิตรแย้ง

“ไม่! ผมไม่คิดอย่างนั้นหรอก
ผมคิดว่าผมควรจะตายด้วยการ
ถูกแขวนคอ หรือตายด้วยลูกกระสุน

ปืน ตายอย่างนี้จึงจะตายอย่าง
วีรบุรุษ นอนตายในเตียงจะเป็น
วีรบุรุษได้อย่างไร?” คานธี
ตอบพร้อมกับหัวร่อ

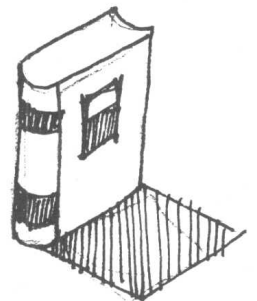
หรือตอนที่คานธีถูกจำคุก
(หลายครั้ง) เพราะการต่อสู้เพื่อให้ได้
มาซึ่งเอกราช ครั้งหนึ่ง เมื่อคานธีได้
รับการปลดปล่อยจากที่คุมขังแล้ว มี
หญิงชราคนหนึ่งเข้าไปถามคานธีว่า

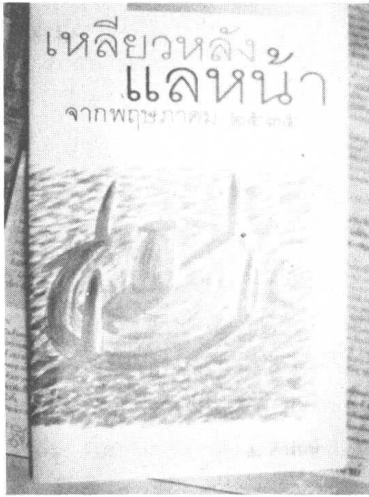
“บาปูจี! บาปูออกจากคุกแล้ว
ลูกของฉันทละคะ เมื่อไหร่จะได้ออก?”

“ป้าจ๋า! ฉันทมีหน้าที่ส่งคน
เข้าคุกนะจ๊ะ! ไม่ใช่ปล่อยคนออก
จากคุกหรอกจ๊ะ” คานธีตอบพลาง
หัวร่อ

เหล่านี้เป็นบทสนทนาหนึ่งใน
หลายบทที่สะท้อนอรหันต์ชั้นของ
มหาตมา คานธี ก็เป็นที่น่าแปลกใจว่า
“ในสถานการณ์เช่นนั้น แทนที่
ท่านจะสะทกสะท้านหรือหวาดกลัว
ตรงข้าม ท่านกลับเห็นเป็นเรื่อง
ขบขันเสียอีก”

ใคร่ขอเชิญหนอ... ทั้งหลาย
เสาะหามาครอบครองได้ตามอัธยาศัย
ส่วนจะขำหรือไม่นั้น ก็อยู่ที่ตัวคุณ

เหลือवलหลัง แลหน้า จากพฤษภาคม ๒๕๓๕

ส.ศิวรักษ์ : เขียน

สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง

ความหนา ๘๐ หนา ราคา ๓๕ บาท

พฤษภาทารุณ, พฤษภา มหาโหด, พฤษภากาลิ, พฤษภามิมิฟ (ชื่อที่ส.ศิวรักษ์ไม่ชอบ เพราะทมิฬ เป็นที่มาของคำว่า“ทมิฬพินชาติ” ซึ่ง ถือว่าเป็นการดูถูกชาวทมิฬ) ไม่ว่าจะเรียกขานอย่างไร ความโหดร้าย ทารุณของเผด็จการจากเหตุการณ์ ครั้งนั้น ได้สร้างแผลเป็นขึ้นในใจ อันยากจะลบเลือน

ก่อนเกิดเหตุการณ์พฤษภา มหาโหด ส.ศิวรักษ์ ได้วิพากษ์วิจารณ์ คณะรสช. ที่ทำการยึดอำนาจมา ด้วยการทำรัฐประหารว่า เป็นการได้อำนาจมาโดยขาดความชอบธรรม และนำบ้านเมืองถอยกลับไปสู่ระบบ เผด็จการอีกครั้งหนึ่ง และการที่หมู่ มหาชนไม่ได้ออกมาคัดค้าน อาจเป็น เพราะไม่พอใจระบบรัฐสภาภายใต้

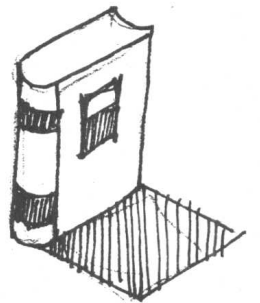
รัฐบาลพลเอกชาติชายที่มีช้อกล่าว หว่าทุจริตมาก ถึงแม้จะมีคนต้อง การต่อต้านสภารสช. แต่ก็ปราศจาก การจัดตั้งเพราะ “เผด็จการฝ่าย ซ้าย”เช่นพคท.ก็เสื่อมสลายไปแล้ว ส่วน“เผด็จการฝ่ายขวา” ก็ไม่มีที่ท่า เลวร้ายอันใดนัก ดังนั้นจึงไม่มีสิ่ง เร้าใจให้ต่อต้าน ยิ่งมีการตั้งรัฐบาล อานันท์ บันยารชุน ขึ้นด้วยแล้ว ภาพลักษณ์ของสภารสช.ก็ยิ่งดีขึ้น กว่าเดิมเสียอีก

“การประท้วงในเดือน พฤษภาคมอย่างสันติวิธีมีความ สำคัญยิ่ง ตรงที่สามารถรวมชุมชน ได้แทบทุกชนชั้น ไม่จำเพาะใน ราชธานี แม้จนบ้านเล็กเมืองน้อย นับเป็นพลังที่แพร่ขยายออกไป อย่างสำคัญยิ่งในรอบ ๖๐ ปีนี้” ถึง แม้ว่าจะมีผู้บาดเจ็บสูญหายและล้ม ตายจากเหตุการณ์ครั้งนั้นอยู่ไม่น้อย ก็ไม่ได้หมายความว่า การต่อสู้ด้วย สันติวิธีจะพ่ายแพ้อย่างสิ้นเชิง กลับ เป็นที่น่ายินดีที่พิชพันธุ์แห่งสันติได้ ถูกหว่านเพาะลงบนแผ่นดินสยาม เพียงรอวันเติบโตกล้าเท่านั้น

“เหลือवलหลังแลหน้า จาก พฤษภาคม ๒๕๓๕” เล่มนี้ ยังได้ รวบรวมข้อเขียน บทสัมภาษณ์ ส.ศิวรักษ์ต่อสลิปปีแห่งการจากไปของ นายปรีดี พนมยงค์ (สัมภาษณ์โดย คุณดุซงกี บุญทัศน์กุล พนมยงค์) และ ข้อเขียนโดย นवल วิชชุประกาย และ ดร.กมล สมวิเชียร (ถึงส.ศิวรักษ์) มาบรรจุไว้ในเล่มเดียวกัน ผู้ใดสนใจ ก็หามาอ่านกันได้ หนังสือดี ราคาไม่ แพงอย่างนี้หากพลาดไปก็น่าเสียดาย

เป็นอย่างนัก

เหนือสิ่งอื่นใด “เหลือवलหลัง แลหน้า จากพฤษภาคม ๒๕๓๕” ได้ให้ความสว่างทางปัญญาและ บทเรียนที่ควรเก็บเกี่ยว เพื่อถากถาง หนทางที่ดิ่งงามไว้วันข้างหน้า และ เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้เราระลึกอยู่ เสมอว่า “หากเกิดเหตุการณ์ ซ้ำรอยเดิมอย่างพฤษภามหาโหด ตุลาคม ๑๖ และ ตุลาคม ๑๙ เรา (ประชาชน) จะไม่มีวันยอมให้อีกแล้ว เพราะอำนาจอธรรมใดๆ ก็ตามไม่ อาจเป็นที่ยอมรับได้อีกต่อไป”และ ถึงแม้ว่า “ฆาตกร” จะยังคงลอยนวล อยู่ และคนชั้นกลางก็มีที่ท่าว่าจะลืมหุดเหตุการณ์ร้ายแรงครั้งนั้นไป ก็ไม่ได้ หมายความว่า จะหมดหนทาง อย่าง น้อยผู้ที่รักความเป็นธรรมอย่าง ส.ศิวรักษ์ และท่านอื่นๆ ก็ยังคงทำ หน้าที่ตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ และ สร้างหนทางสว่างให้กับเมืองไทยอยู่ เนื่องนิตย “คุณูปการที่ คนดี ได้สร้างไว้แก่เมืองไทยนั้น ไม่มีวัน หดหายไปอย่างแน่นอน” ถึงแม้ “บ้านนี้เมืองนี้ คนดีจะอยู่ยาก” ก็ ตามที่

ชีวิต, แนวคิด และ การต่อสู้ของ “นรินทร์กสิง” หรือ -นรินทร์ ภาษิต คนขวางโลก

ศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ ออยุธยา : แต่ง
สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม

ความหนา ๒๒๔ หน้า ราคา ๑๐๐ บาท
แม้แต่เป่าปุ้นจิ้นหรือผู้พิพากษา
ที่เที่ยงธรรมที่สุดก็อาจตัดสินได้ว่า
“นายนรินทร์ ภาษิต” เป็นคนดีหรือ
คนบ้ากันแน่

เพราะอะไรหรือ ?

- เพราะความยุติธรรมหามีใน
โลกนี้ไม่! ความยุติธรรมที่เราพูดๆ กัน
ล้วนแต่เกี่ยวพันเชื่อมโยง เจือปนไป
ด้วยความคิดเห็น, มุมมอง, ทรรศนะ,
ข้อมูล (เท่าที่จะหาได้), กฎเกณฑ์
ของสังคม หรือแม้แต่อำนาจเงิน, บารมี,
ภาพพจน์ของคน แล้วความยุติธรรม
อย่างที่สุดของที่สุดจะหาได้อย่างไรกัน?
เพราะความยุติธรรมนั้นขึ้นอยู่กับว่า
ใครเป็นผู้ตัดสินให้คำจำกัดความ,

ใคร เป็นผู้ถูกพิพากษา, แล้วตัดสินกัน
ที่แห่งไหน

- อะไรคือดี? อะไรคือบ้า?
เราบอกได้ชัดแจ่มละหรือ เราจะรู้ได้
อย่างไรว่า คนที่อยู่โรงพยาบาลบ้าน
บ้า ส่วนคนที่อยู่ข้างนอกไม่บ้าแต่ดี
หมดทุกคน วีรบุรุษที่ใครต่อใคร
พากันยกย่อง แน่ใจไหมว่า เธอจะ
ประเสริฐเลิศเลอตั้งเราเน็ (กรณีไมเคิล
แจ็กสัน วีรบุรุษของคนรุ่นใหม่เป็น
ตัวอย่าง ใครจะล่วงรู้ว่าเขาเคยทำผิด
ทางเพศกับเด็กหรือเปลาฯ ขณะที่เขา
ได้ปันเงินบางเสี้ยวตั้งมูลนิธิช่วยเหลือ
เด็กด้อยโอกาสทั่วโลก เขาอาจเคย
ทำร้ายเด็กหรือไม่เคยก็แล้วแต่ หาก
ใครเล่าจะรู้ จะเชื่อว่าเขาทำผิดจริงๆ
ไม่ล้อเล่น มันก็แล้วแต่ใครคนไหน
จะมอง)

- นายนรินทร์ ภาษิต เคย
ถูกกล่าวหาว่า “บ้า” เพราะเขามักทำ
อะไรแผลงแผลง เช่น โจนีรีระเซ, คิว
และหนดครึ่งซีก ให้ลูกสาวและหญิง
อื่นบวชเป็นสามเณรี ภิกษุณี ทว่า
สังคมไทยไม่ยอม ไม่อนุญาตให้ทำ
อย่างนั้น เขาโจมตี ตำว่า ตำหนิ
ดักเตือน คัดค้าน ขับเคี้ยว ชลช กับ
ข้าราชการ ชนชั้นสูง ผู้มีอำนาจ
บาตรใหญ่ ฝรั่งมั่งคั่ง พระสงฆ์ แม้
แต่กษัตริย์ จนบางคนทนไม่ได้และ
ทูปโตะลงไประว่า “นายนรินทร์บ้า” แต่
อีกด้านหนึ่งของนายนรินทร์ เขาไม่
กัมหัวสยบยอมให้อำนาจอันมิชอบ
ธรรม (ตามความเห็นของเขา) กล้า
ทำกล้าแสดงออกโดยไม่อายใคร มุ่ง
เสนอความคิดของตนให้ปรากฏ
อยากปฏิวัติเปลี่ยนแปลงสังคม ขวาง
ผู้กระทำผิดคิดมิชอบ (ตามที่เขา
เห็นว่าผิด) เขาเคยเข้าคุก อดข้าว

ล้มละลาย ยากจน ตกต่ำ แต่ก็
อาจบอกได้ว่าชีวิตของเขาส่วนใหญ่
ทุ่มเทให้กับการต่อสู้เพื่อสิ่งที่เขา
เห็นว่าถูกต้อง トラบจนลมหายใจ
สุดท้ายของชีวิต

หนังสือชื่อ *ชีวิต, แนวคิดและ
การต่อสู้ของ “นรินทร์กสิง” หรือ
-นรินทร์ ภาษิตคนขวางโลก* ได้ฉาย
ภาพสำแดงชีวิตของชายชื่อนรินทร์
ไว้อย่างน่าติดตาม *ศักดิ์นา ฉัตรกุล
ณ ออยุธยา* ได้ทำการบ้านศึกษา ค้นคว้า
ติดตาม เจาะลึก สัมภาษณ์ อย่าง
เป็นระบบ แต่ก็ถ่ายทอดออกมา
อย่างง่ายง่ายมีเสน่ห์ หนังสือเล่มนี้
น่าจะเป็น “ประวัติศาสตร์สามัญ-
ชนนอกตำรานาน” เล่มสำคัญ ที่ทำให้
ผู้คนเริ่มรู้จัก, เรียนรู้ และเข้าถึง
คนธรรมดาในอดีตที่ไม่สลักสำคัญ
นอกกรอบประวัติศาสตร์แบบแผน
มากขึ้น

ทราบมาบ้างว่า หนังสือเล่มนี้
จำหน่ายเกือบหมดในประเทศไทยใน
เวลาอันรวดเร็ว จึงนับได้ว่าเป็น
หนังสือที่มีคนสนใจมาก ทั้งนี้ส่วน
หนึ่งคงเพราะความดี ความบ้าอัน
คลุมเครือและมีชีวิตของนายนรินทร์
และยังได้ข่าวว่าจะมีการพิมพ์ครั้งที่ ๒
เร็ว ๆ นี้ด้วย

นายนรินทร์ ภาษิต เสียชีวิต
เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๙๓

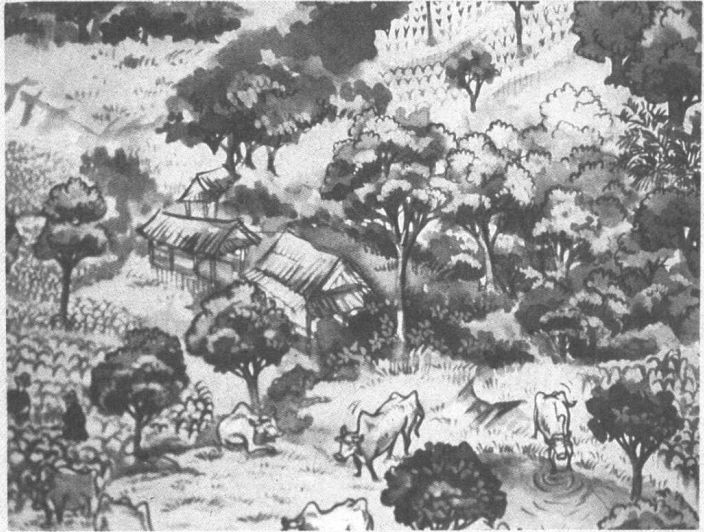
กรุงรัตนโกสินทร์มีอายุ ๒๑๑
ปีในปีพ.ศ. ๒๕๓๖

พุทธศาสนามีอายุเลยกึ่ง
ศตวรรษมาแล้วเล็กน้อย

จนถึงบัดนี้ เราสามารถให้
คำตอบว่า “นายนรินทร์บ้าจริงหรือ
-ดีจริงหรือ” ได้หรือยัง

คือ สังขตะ

ธรรมชาติย่อมบรรสานสอดคล้อง
ทุกสิ่งต้องพึ่งพาอาศัยกัน
แสงแดด ป่าไม้ สายลม ลำธาร
คือสังขารเกื้อกูลกันไป
จากทะเลเป็นไอน้ำสู่ท้องฟ้า
รวมตัวเป็นเมฆาก่อนใหญ่
พื้นปฐพีมีพฤกษพงไพร
พลันก็กลายเป็นผืนหล่นชะโลม
ฉัญพีชกิ่งอกเงยเกยดิน
มิสูญสิ้นเพราะดินดีสม
ทั้งแสงแดดป่าไม้และสายลม
ต่างสมดุลซึ่งกันและกัน
สังขตะ ประจักษ์เปลี่ยนแปลงไป
เพราะมีเหตุปัจจัยเป็นเช่นนั้น
สรรพสิ่งล้วนต้องอิงอาศัยกัน
ดอกบัวบานเมื่อมีแสงสุริยา

ธรรมชาติทั้งหลายย่อมอาศัยกันก่อเกิด
ตั้งลำนำน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า
เราทั้งหลายอาศัยข้าวจากชาวนา
เหมือนฝูงปลาอาศัยน้ำไม่คร้ามครัน
ความชุ่มฉ่ำนำมาซึ่งสิ่งใหม่
ก่อให้เกิดชีวิตน้อยใหญ่สืบสาน
วัฏจักรวนเวียนตลอดกาล
มวลหมู่มสัตว์สืบลูกหลานเผ่าพันธุ์
มนุษย์นั้นมีปัญญากว่าสัตว์ใด
มันสมองคิดได้กว่าเดรัจฉาน
มีศิลปวัฒนธรรมแต่โบราณ
ได้พัฒนาการมาถึงปัจจุบัน

สังขตะ ย่อมประจักษ์ธรรมชาติ
เพราะกฎของอนิจจาเป็นอย่างนั้น
ความเปลี่ยนแปลงหากแต่เรารู้เท่าทัน
ด้วยปัญญาที่สร้างสรรค์ปล้นสุขเอย

รัตนภิกขุ

ความ

งด

งาม

แห่ง

ป่า

พระพุทธเจ้าตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า

“ป่านี้ไซ่งามเพียงเพราะเป็นสถานที่สงบสงัดวิเวก
เหมาะแก่การเจริญสมณธรรมเท่านั้น
ป่านี้ไซ่งามเพียงเพราะว่าเป็นสถานที่ร่มรื่นแก่สัตว์ทั้งหลาย
ป่านี้ไซ่งามเพียงเพราะว่าเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้ไกลจากกิเลส
เป็นผู้ถึงแล้วซึ่งอมตธรรมได้เข้าไปอาศัยอยู่ก็หาไม่
ป่านี้ทั้งดงามก็เพราะมี “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ผู้ยังไม่เสร็จกิจแห่งตน
ได้เข้าไปประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญเพียรอยู่เนื่องนิตย์
ดังนี้แลจึงตรัสว่า
เป็นความงามที่สมบูรณ์ ทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด...”
“ป่านี้จึงเป็นเหมือนมหาวิทยาลัยของพระอริยเจ้าทั้งหลาย”

ธรรมทั้งปวงคือตำรา
ดูๆเหมือนเป็นดั่งเช่น “มหา’ลัย”
องค์พุทธะอุบัติขึ้น ณ ที่ใด
ทรงตรัสว่าป่านี้ทั้งดงาม

แหล่งอุปติพระสัมมาได้โคนไม้
ฟังดูแล้วท่านทั้งหลายไม่รู้ความ
แต่แล้วคนทั้งหลายเขามองข้าม
เพราะสัจธรรมค้นหาได้ในป่าเอย

รตโนภิกขุ

“ ดั่งดินแดนแห่งพระนิพพาน ”

พระชน'สิปโป

“สงบเย็น”

ที่นี้สงบเงียบและเยือกเย็นอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้ารู้สึกเช่นนี้เมื่อแรกมาถึงและสัมผัสกับบรรยากาศของอารามแห่งนี้ แล้วในใจก็พิมพ์คำว่า “ดั่งดินแดนแห่งพระนิพพาน” ออกมา...

ฤดูกาลแถบหมู่เกาะมหาสมุทรแปซิฟิกได้ อากาศจะหนาวเย็นในช่วงกลางปี ข้าพเจ้าเดินทางมาถึงที่นี่ปลายเดือนกรกฎาคม อากาศก็เริ่มหนาวเย็นลงแล้ว บางวันลมหนาวพัดโชยทั้งกลางวันและกลางคืน ละอองหมอกยามเช้าคลุ้มขุ่นภูสลับซับซ้อนเบื้องล่างโน้น

โพธิญาณรามอันโดดเด่นตั้งอยู่บนเชิงเขาของบริเวณที่เรียกว่า “หุบเขาสไตค์” มีธารน้ำสายน้อยไหลผ่านจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง บริเวณรายรอบ ๓ ด้านเป็นกำแพงภูเขาธรรมชาติ ประดับประดาด้วยหมู่สนสูงใหญ่ที่ขึ้นตรงแนว และต้นเฟิร์นโบราณที่ดูเก่าชลัง สูงส่งเติบโตจากหน่อเฟิร์นเล็กๆ ผ่านกาลเวลาหลายสิบปี จึงสูงชันขึ้นทำทลายพายุฝนซึ่งมักเกิดขึ้นอย่างฉับพลันเสมอเนื่องเพราะทุกๆ ด้านของแผ่นดินที่นี่มีน้ำล้อมรอบ

เมื่อ ๑๒ ปีก่อนโน้น ท่านอาจารย์เพิ่งจะบวชได้ ๗ พรรษาเท่านั้น ข้าพเจ้าเองยังเป็นคนหนุ่มนักแสวงหาเราพบกันในช่วงฤดูร้อนที่สวีตเซอร์แลนด์ อาจารย์มาสอนกรรมฐานในเวลาดังกล่าว ข้าพเจ้าอาสาเป็นพ่อครัวประจำหลักสูตรจำศีลภาวนา ๒๐ วัน... เจอกันอีกครั้งเมื่อต้นปีใหม่ที่ประเทศไทย ข้าพเจ้ากลายเป็นพระภิกษุไปแล้ว ในวัดซึ่งครั้งหนึ่งท่านเคยได้รับการฝึกฝนในฐานะพระนวกะ บัดนี้ข้าพเจ้าได้เดินทางมาตามคำนิมนต์ มาอยู่ร่วมกับคณะสงฆ์ในวัดที่ท่านเป็นเจ้าของอวาส ผู้บุกเบิกองค์แรก สืบทอดพุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นแห่งแรกในประเทศไทยก็วันนี้

“ดังนั้น เราควรเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนของจิตเสมอ จิตนี้มักปรุงแต่งไปตามใจกิเลส ความอยาก ความเคยชิน เรามาฝึกจิตไม่ให้วิ่งไปตามอาการขึ้นลงอันแปรปรวนของจิต ด้วยการเฝ้าดูลมหายใจเข้าออก...แล้วปล่อยวางสิ่งปรุงแต่งทั้งหลายเสีย ด้วยการพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าทัน...”

ท่านอาจารย์สอนภาวนาขณะนั่งกรรมฐานร่วมกัน ในศาลาไม้หลังงาม ท่ามกลางเปลวเทียนบัวอมแวมและกลิ่นธูปขริ่มขลัง มีชาวพุทธเอเชียและกีวีชนนั่งสมาธิอยู่ด้วย วันธรรมดาราวัน ๔-๕ คน วันอาทิตย์มากที่สุดราว ๓๐ คน แต่ละคืน พุทธบริษัทมาร่วมทำวัตร สวดมนต์บาลีแปลอังกฤษ นั่งสมาธิภาวนา และฟังธรรมด้วยเสมอ... ดั่งสายธารแห่งธรรมที่ไหลหลั่งมาไม่ขาดสายนับสองพันปีมาแล้ว...

บัดนี้ ท่านอาจารย์บวชมา ๒๐ พรรษาแล้ว ยังคงมั่นคงในสมณธรรม แม้จะมีอายุทางโลกย่าง ๔๖ ปีเท่านั้น

“ทุกครั้งที่เกิดความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยและเบื่อหน่ายในภารกิจการบริหารงานในวัด การเทศนา สอนญาติโยม เพียงนึกถึงแม่ซีเทเรซ่าผู้เสียสละอย่างใหญ่หลวงให้แก่ชาวอินเดียน ความเหนื่อยหน่ายที่ว่าพลันหายเป็นปลิดทิ้ง เพราะสิ่งที่ท่านทำนั้นมากมายมหาศาลยิ่งกว่าอย่างเทียบกันไม่ได้เลย...”

เมื่อปีกลาย เพื่อนนักบวชรุ่นเดียวกับอาจารย์ สีกลาเพศไปแต่งงานกับสุภาพสตรีข้างวัดผู้เป็นจิตแพทย์ บำบัด แต่มาในปีนี้ เราได้ทราบข่าวว่า ท่านกำลังป่วยหนักนอนรอการจากไปด้วยโรคมะเร็งในสมอง...การทำตามใจกิเลสกับการทรมานกิเลสนั้น ส่งผลกระทบต่างกันอย่างแน่นอน ท่านหมดบุญในผ้าเหลืองเพียงเท่านี้ เราได้แต่แผ่จิตภาวนาขอให้บุญกุศลที่ท่านเคยกระทำ ได้หนุนช่วย

ให้ท่านได้อยู่ในสันติภาพด้วยเถิด...

แต่ชีวิตก็เป็นอนิจจังเช่นนี้แหละ มีวชมีสิก ที่
สึกไปกลับมาวชอีกก็มี

สายน้ำอันเยือกเย็นใสสะอาดจนดื่มได้ ข้าพเจ้ามักจะ
มาเดินจงกรมบนสะพานทอดผ่านเหนือสายน้ำสายนี้
ฟังเสียงน้ำไหลรินเป็นทำนองเสนาะโสต

ข้าพเจ้าแว่วเสียงน้ำจากรรจา เสียงนกระซัง
ขับขานจากดงสนด้วยเสียงร้องสามจังหวัดเป็นบทเพลง
ซ้าซากเหมือนคนร้องเพลงไม่เป็น แต่เสียงของมันก็ได้
กลายเป็นสัญลักษณ์ของหุบเขาแถบนี้ไปแล้ว

รอบๆ ด้านหน้าวัด อันเป็นทางออกไปสู่หมู่บ้าน
สโติควัลลีย์ มีชาวพุทธกวีและเอเชียมาปลูกและซื้อบ้านอยู่
ใกล้วัด คอยอุปัฏฐากพระสงฆ์และช่วยในกิจการต่างๆ ของ
วัด บางวันที่อากาศดี ประมาณสัปดาห์ละ ๓ วัน เราจะ
ออกเดินบิณฑบาตไปในหมู่บ้านเหมือนกับเป็นการไปเดิน
ออกกำลังกายยามเช้าเพราะไม่ค่อยมีใครใส่บาตร แต่เรา
มีบ้านประจำที่แวะไป เป็นบ้านชาวพม่าและชาวลาวที่ลี้ภัย
การเมืองมาอยู่ที่นั่นนับปีแล้ว พวกเขาคอยใส่บาตรเป็น
ประจำ ผลัดเปลี่ยนเวียนไป บ้านละวัน...

เช้าวันหนึ่ง เด็กนักเรียน ๓ พี่น้องที่หน้าตาเหมือนกัน
ผิวพรรณหน้าตาบอกว่า เป็นเด็กชายชาวเมารีเผ่าพันธุ์
ดั้งเดิมของเกาะนี้กำลังเดินไปโรงเรียน ขณะที่เดินเคียงคู่
ผ่านไป เด็กคนหนึ่งหันมาถามสามเณรชาวโครเอเชียว่า

“คุณยากจนหรือ” เมื่อเห็นพระและเณรสะพาย
บาตรเดินมา...

“ใช่ เราจนแต่เราก็มีความสุข” เณรตอบ

“ได้อะไรบ้าง ไหนขอดูหน่อยซิ” เณรเอียงบาตร
ให้ดู เราเดินโดยไม่ใช้ฝ่าบาตรเพื่อให้ชาวบ้านเห็นว่าเรามี
อะไรอยู่ในบาตรบ้าง

“โอ้โฮ แอปเปิ้ลกับขนมเค้ก ที่บ้านเราก็มีแบบนี้
เยอะแยะเลย”

เด็กๆ ส่งภาษาแล้วเดินจ้ำจกไป บางวันมีเด็ก
นักเรียนบางคนใส่แท่งช็อกโกแลตในบาตรอย่างมีความสุข
ข้าพเจ้านึกถึงคำสอนของหลวงพ่อก็คือว่า “เราบิณฑบาต
เอาคนก่อน” อยู่เสมอ

นี่เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งธรรมะสดใหม่ที่รอวันเติบโต

และเรียนรู้ความหมายของชีวิตต่อไป

ข้าพเจ้าระบายนลมหายใจเป็นละอองไอเย็นเป็น
กลุ่มควัน มองไปตามถนนหนทางอันสะอาดสะอาดอันและ
บ้านเรือนเป็นระเบียบอันสงบเงียบ ละอองหมอกและ
ลมหนาวยังพัดโชยอยู่เรื่อย...ที่นี่ไม่มียุ่งสาย แมงป่อง
ตะขาบ งูพิษ มด แมลงวัน และแมลงสาป ช่างแตกต่าง
กับวัดป่ากรรมฐานที่เคยอยู่ยั้งยั้ง ที่เหมือนกันคือ ต่างก็
ยังมีความทุกข์...เฉกเช่นเดียวกัน

เมื่อเดินขึ้นสู่เนินเขาขึ้นไปสู่บริเวณวัด ข้าพเจ้ารู้สึก
อยู่เสมอว่า กำลังเดินเข้าสู่แผ่นดินแห่งพระนิพพาน ที่ซึ่ง
สงบเงียบและเยือกเย็นจากบรรยากาศเบื้องนอกภายนอก

แต่เมื่อฤดูร้อนมาถึงในตอนปลายปี ข้าพเจ้ายังไม่
รู้ว่าแผ่นดินแห่งพระนิพพานนี้จะเป็นดินใด

“ที่นี่ไม่มีอากาศร้อนหรือ มันไม่เคยร้อนจริงๆ
สักที” เพื่อนสหธรรมิกบอกเมื่อข้าพเจ้ามาถึงใหม่ ๆ

แต่ช่วงนั้นจะเป็นช่วงแห่งความมีชีวิตชีวา ดอกไม้
ผลิบาน หมู่ภุมรอกโบยบิน เราเดินบิณฑบาตโดยไม่
ต้องสวมถุงเท้ารองเท้าเหมือนสมัยพุทธกาล

เมื่อไม่กี่วันก่อน ข้าพเจ้าได้สัมผัสกับอาการสันไสว
โยกเยกโคลงเคลง เนื่องจากปรากฏการณ์ของแผ่นดินไหว
นั้นย่อมมิใช่ภาวะนิพพานที่ใครจะเปลือเคลิบเคลิ้มไปได้
มันเกิดขึ้นและผ่านไปอย่างรวดเร็ว

“แถบนี้เป็นบริเวณแนวเขตของพื้นที่แผ่นดิน
ไหวด้วย ดังนั้น หากเกิดแผ่นดินไหวขึ้น อย่าตกใจ ฟัง
ปลงอนิจจังเสีย” เพื่อนสมณะคนเดิมให้สติ

ข้าพเจ้าได้แต่ภาวนาว่า การตั้งใจปฏิบัติธรรมอย่าง
จริงจัง การครองตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม จะรักษาตัว
และศิษย์ตถาคตให้รอดพ้นจากทุกข์ภัยของธรรมชาติ ดัง
ปรากฏการณ์มหัศจรรย์ซึ่งเคยมีมาแล้วแต่โบราณกาล อัน
เป็นที่มาของความขลังและศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง

แผ่นดินแห่งพระนิพพาน ถึงยังใงอารามแห่ง
โพธิญาณนี้ สำหรับข้าพเจ้าผู้มาใหม่ก็ยังมีความรู้สึก
คล้ายตั้งอยู่ในแดนดินแห่งพระนิพพานอยู่นั่นเอง

“คนหนุ่ม คนแก่ คนโง่ คนฉลาด
 ย่อมไปสู่อำนาจแห่งความตาย มีความตายเป็นเบื้องหน้าด้วยกันทั้งนั้น”
 (จาก ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต “ความตาย” โดย “เสฐียรโกเศศ” น.๑๗)
 เมื่อมีเกิด ก็มีตาย เมื่อมีตาย ก็หนีไม่พ้นการทำศพหรือจัดพิธีศพ
 พิธีทำศพในปัจจุบันนั้นสร้างปัญหาขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหา
 สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง
 ความเปลี่ยนแปลงและผลเสียอื่นๆ จากงานศพ เป็นเรื่องสมควรที่จะ
 ต้องมีการสังคายนากันใหม่

สังคายนาพิธีทำศพ ฝันที่เป็นจริง?

“ไม้ซีก”

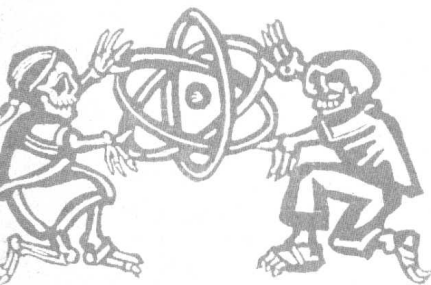
อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ นัก
 คิดคนสำคัญแห่งแดนสยามบอกว่า
 การนำศพเข้ามาเผาในวัดนั้น เริ่มต้น
 เมื่อไม่นานมานี้เอง แต่ก่อนนั้นเผา
 หรือฝังกันที่ป่าช้า จุดประสงค์ดั้งเดิม
 ก็เพื่ออุทิศบุญพระให้มีโอกาสปลง
 กรรมฐาน ให้เบ็อบหน้ายในราคะจริต
 และยังบำรุงวัดให้มีรายได้อีกด้วย อา-
 จารย์บอกไว้ว่า **“มีพระราชดำรัสใน
 รัชกาลที่ ๔ ชัดเจน เช่น พระ
 บรมศพผ่านมาที่วัดพระเชตุพนนั้น
 (ให้) หยุตเปลี่ยนราชรถ เพื่อพระวัด
 พระเชตุพนจะได้มาบังสุกุล และจะ
 ได้มีผ้าไปใช้”**

สมัยก่อนวัดที่อยู่ในกำแพง
 พระนครไม่ได้มีไว้เผาศพ เหตุที่ต้อง
 เผาในวัดที่อยู่นอกกำแพงพระนคร
 นั้น เพราะการเผาศพได้ก่อให้เกิด
 กลิ่นเหม็น **“วัดแก้วฟ้า” เผา
 ศพจนกระทั่งฝรั่งมาตั้งชุมชนอยู่ที่**

**ริมคลองผดุงกรุงเกษมมาก ฝรั่งทำ
 ฎีการ้องในรัชกาลที่ ๕ (พระองค์)
 ได้โปรดให้ผาดิกรรรมวัดแก้วฟ้าย้าย
 จากริมแม่น้ำเจ้าพระยามาอยู่ที่ถนน
 สีพระยา เพราะว่าฝรั่งทนกลิ่น
 เหม็นไม่ไหว”**

แม้ในสมัยปัจจุบันจะมีการ
 พยายามสร้างเมรุสมัยใหม่ตั้งในวัด
 เทพศิรินทร์ ที่มีการนำเทคนิคใหม่
 มาใช้ และสร้างให้ปล่องควันไฟสูงขึ้น
 เพื่อป้องกันกลิ่นเหม็นที่จะมารบกวน
 ผู้คนบริเวณใกล้เคียง ก็ยังไม่อาจแก้
 ปัญหามลภาวะทางอากาศบริเวณ
 ใกล้เคียงได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าตึกที่
 อยู่รอบๆ วัดเทพศิรินทร์นั้นสูงขึ้นถึง
 ยี่สิบสามสิบชั้น

ผลกระทบที่เกิดจากงานศพ
 ในปัจจุบัน ไม่เพียงเป็นเรื่องมลพิษ
 ทางอากาศ หากมีปัญห่อื่นๆ ที่
 โยงใยกันมาอีก โดยเฉพาะด้านความ

สิ้นเปลือง และปัญหาการจราจรที่ติดขัดเพิ่มมากขึ้น

อาจารย์มองว่า พิธีกรรมเผาศพในเวลานี้ นอกจากจะน่าเบื่อเสียเวลาแล้ว ยังสิ้นเปลืองโดยใช้เหตุ และยังสร้างปัญหาให้กับการจราจรอีกด้วย ผู้ที่ไปงานศพก็ไม่ได้ธรรมะติดตัวกลับมาเพราะมัวแต่ไปแย่งกันขึ้นเมรุ ผิดกับสมัยก่อน ซึ่งถือว่าในงานศพจะต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชาวบ้านจะมาช่วยทำอาหาร มีงานบันเทิงรื่นรมย์ เพราะ “การเผาศพหรือการปลงศพนั้น เป็นยอดของชีวิตมนุษย์ เพราะการเกิดยังไม่มีการรู้จัก เมื่อแต่งงานก็เพิ่งจะเริ่มชีวิต แต่เผาศพเป็นที่สิ้นสุดแห่งชีวิต”

ส่วนหนังสือสำหรับแจกในงานศพ ท่านอาจารย์ปัญญานันทะได้บอกว่าเนื้อหาในหนังสืองานศพส่วนมากหาสาระอันใดมิได้ ซึ่งพ้องกับความเห็นของอาจารย์สุลักษณ์ที่กล่าวไว้ว่า “พิมพ์หนังสือ (ขอประทานโทษ) หมดเงินเป็นแสนๆ เสร็จแล้วเป็นหนังสือที่ไม่ได้เรื่อง”

ปัญหาจราจร ส่วนหนึ่ง อ.สุลักษณ์มองว่าเกิดจากการที่เมืองเกิดการกระจุกตัว รวมทั้งยังไม่มี การปรับปรุงระบบรถสาธารณะให้พอเพียงกับความต้องการในการเดินทาง วิธีการแก้ปัญหาคือ ควรคิดว่า “จะกระจายอำนาจอย่างไร ควรกระจาย ประชาชนออกไปอย่างไร ควรห้ามรถเข้ามาอย่างไร ทำอย่างไร ถึงจะปรับปรุงรถสาธารณะให้ดีขึ้น มันเป็นอันเดียวกันเลยกับงานศพ”

สาเหตุอีกประการหนึ่ง เกิดจากการที่คนไม่เปลี่ยนวิถีคิดในการจัดพิธีกรรมต่างๆ อาจารย์สุลักษณ์กล่าวว่า เดิมนั้นจะเน้นให้คนมาร่วมในพิธีกรรมมากๆ ทำให้เกิดปัญหาจราจร ทางออกก็คือ พิธีกรรมต่างๆ ควรได้รับการประยุกต์ให้สมสมัย กล่าวคือ ควรจัดงานที่ไม่เน้นการมีคนมาร่วมมาก ดังที่อาจารย์ยกตัวอย่างว่า “(ทำอย่าง) พิธีอนุสรณ์ที่ฝรั่งทำ Memorial Service เช่น ร้อยวันมาทำกัน หรือครบปีมาทำกัน หรือวันสำคัญของคนตายมาทำ อาจใช้หอประชุมธรรมศาสตร์ก็ได้ สมาคมธรรมศาสตร์ก็ได้ กทม.ก็ได้ แม้วัดก็ได้ งานศพนี้เราจะต้องเห็นว่า ควรเป็นเรื่องของครอบครัว สำหรับญาติจำนวนน้อยเท่านั้น และรวมทั้งพิธีอื่นๆ ด้วย”

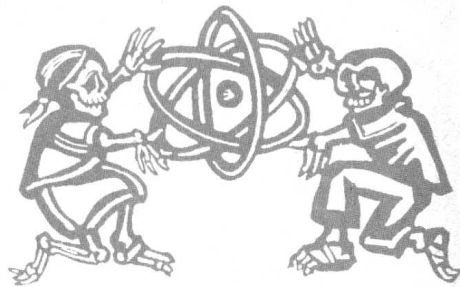
ในระดับโครงสร้างนั้น อาจารย์ได้เสนอความคิดที่จะทำเป็นสวนสาธารณะ เพื่อใช้ในกิจการรณรงค์ ประสงค์ ทั้งในด้านการศึกษา การจราจร รวมทั้งงานศพด้วย

“ความคิดเดิมนี่เขาเป็นป่าช้า คือป่าช้านี้ ถ้ามาพูดในสมัยใหม่ก็ควรเป็นพาร์ค เป็นพิชิลิคพาร์ค ไม่ใช่หมิ่นนะครับ ที่ต่างประเทศเขามีกัน เป็นสวนสาธารณะด้วย เป็นที่เผาศพด้วย เป็นที่จอดรถด้วย อะไรด้วย มันเป็นไปได้” อาจารย์สุลักษณ์กล่าว

ท้ายสุดอาจารย์ยังได้ฝากคำแนะนำไปยังกองทัพบก เรือ อากาศ ตำรวจ พลเรือน และคณะสงฆ์ รวมถึงกรุงเทพมหานครว่า ให้มองและ

วางแผนในระยะยาว และจะต้องมองถึงการแก้ไขพิธีกรรมซึ่งโยงใยเกี่ยวพันเป็นปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองด้วย ดังตัวอย่างที่ท่านปัญญานันทะและทางสวนโมกข์ได้ริเริ่มประยุกต์พิธีกรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย

“ถ้าเผื่อว่ากองทัพทั้งสาม ตำรวจ พลเรือน กทม. คณะสงฆ์ เรามาคิดกันว่าอีกสิบปี สิบปีข้างหน้า การปลงศพจะเป็นไปในรูปใด มันจะเป็นไปในรูปปัจจุบันไม่ได้ แต่ไม่เคยมีใครคิดเลย พิธีกรรมควรจะถูกประยุกต์อย่างไร ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การจราจร จะคิดอย่างไร ทำอย่างไรจะได้ประโยชน์ต่อคนจน คนมีอันจะกิน คนรวยควรทำอย่างไร ผมว่าประเด็นเหล่านี้น่าจะสังคายนากัน” อาจารย์นักคิดแห่งแดนสยามกล่าวในที่สุด

-เสขยธรรม ฉบับที่ ๑๘
กรกฎาคม-สิงหาคม ต้อนรับความ
วุ่นวายทางการเมืองและโศกนาฏกรรม
รอบทิศทาง

-ขอเริ่มต้นด้วยเรื่องเศร้า
คือ คนร้ายโยนระเบิดใส่โบสถ์
วัดราชสโมส จ.นราธิวาส คณะ
พระภิกษุ ๑๐ กว่ารูป กำลังทำวัตร
สวดมนต์อยู่ ผลต่อมาพระภิกษุ
มรณภาพ ๑ รูป บาดเจ็บสาหัสอีก ๗
รูป

-สาเหตุตั้งกันว่าพระสร้าง
กำแพงปิดทางเดินผ่านวัด ชาวบ้าน
ร้องเรียนต่อทางการหลายครั้งแล้ว แต่
ทางการเฉยเมยไม่ใส่ใจ เลยต้อง
จัดการด้วยการขว้างระเบิด

-หลายคนพยายามโยง
เหตุการณ์ว่าเป็นการสร้างสถาน-
การณ์ทางการเมือง โดยเอาสถานที่
เหล่านี้เป็นเครื่องมือ เขี่ยรายต่อไป
คือ มัสยิดจะโดนระเบิดด้วย แต่จน
แล้วจนรอด ยังไม่มีข่าวว่ามีมัสยิดถูก
โยนระเบิด คนที่พูดโยงสถานการณ์
ดักคอไว้ก่อนคือ รัฐมนตรีฯ เด่น
โต๊ะมีนา

-ชาวพุทธเราใจดีใครจะรังแก
อย่างไรก็ได้ ไม่เคลื่อนไหวยุแล้ว
มันเป็นเรื่องเฉพาะวัด มิใช่เรื่องของ
ศาสนา แต่เพราะถืออย่างนี้ พุทธ-
ศาสนาจึงได้หมดสิ้นจากถิ่นกำเนิด
อินเดีย พระพุทธรูป วัด มหา-
วิทยาลัย ถูกเผาทำลายวอดวายจาก
น้ำมือของคนต่างศาสนา

-“ศิลพรต” ไม่ติดใจในแง่
ของความขัดแย้งระหว่างคนต่างศาสนา
แต่ในเรื่องของผู้กระทำความผิด

รัฐไม่น่าหลงประเด็นว่าเป็นเรื่องของ
ผู้ก่อกวนทางการเมือง ซึ่งยากต่อ
การสอบสวน น่าจะลองบีบประเด็น
ให้แคบเข้าว่าเป็นเรื่องวัดและคนริม
วัด จะได้จัดการกับผู้กระทำความผิด
ได้ ภาวะปล่อยยให้คนเข้าใจว่า คน
ที่มีเรื่องกับพระหรือวัด ห้ามโทษ
อันใดไม่

-๑ ส.ค. โรงเรียน ๓๓ หลัง
ในสงขลา ยะลา ปัตตานี และ
นราธิวาส ถูกเผาอดไหม้ไปกับไฟ
ประมาณ ๔ หลัง นอกจากนั้นไหม้
เฉพาะประตูหน้าต่าง ชาวบ้านช่วย
กันดับ ไม่ได้ไหม้ไปทั้งหมด เหตุการณ์
ทั้งหมดเกิดขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกันด้วย
วิธีการเผาคล้ายคลึงกัน จะให้ตีความ
ว่าอย่างไร

-“ศิลพรต” ทราบข่าวว่าใน
แถบอำเภอกาญจนดิษฐ์ ได้มี
จดหมายขู่จะเผาโรงเรียนด้วย เป็น
น้ำมือของคนกลุ่มเดียวกันหรือเปล่า

-วัดกิติ โรงเรียนกิติ เป็น
สถานที่สาธารณะ สร้างขึ้นมาจาก
ภาษีอากรของชาวบ้านทุกคน ไม่โดย
ตรงก็โดยอ้อม คนที่เผาหรือทำลาย
สถานที่เหล่านี้ ถือว่าทำลายสมบัติ
ของตัวเอง ถ้าเป็นเครื่องต่อรอง
ทางการเมือง ก็ควรหาวิธีอื่นได้แล้ว
จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรมทาง
การเมืองกันบ้าง

-๑๓ ส.ค. โรงแรมรอยัล
พลาซ่า สูง ๖ ชั้น ได้พังลงมาชนิด
“ราพณาสูร” ผู้ติดอยู่ในโรงแรม
แห่งนั้นราว ๕๐๐ คน เรียบร้อยไป
๑๓๖ ศพ บาดเจ็บกว่า ๒๐๐ คน
เหตุการณ์ที่ตามมาน่าจับตาในแง่ของ

จิตวิญญาณ

-เริ่มด้วยท่านนายกฯ ชวน
หลักภัย ประกาศจะเอาผิดกับทุกคนที่
มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้คำยืนยันว่า
“ไม่ยอมให้มีเหตุการณ์อะไรเกิด
ขึ้นในยุคของผมและไปเป็นสาเหตุ
ปัญหาในยุคอนาคต”

-ถัดมา พลตำรวจโทวินิจ
เสริมศิริ ผู้จะได้เลื่อนเป็นพลตำรวจ
เอก กินตำแหน่งรองอธิบดีกรม
ตำรวจภายในเดือนตุลาคมนี้ สั่งจับ
วิศวกรเจ้าหน้าที่เทศบาลนครราชสีมา
และเจ้าของโรงแรมเป็นการเรียบริ้อย
แล้ว

-ขณะนี้ทั้งเมืองโคราชเต็ม
ไปด้วยคนทรงเจ้า เที้ยวออกหากิน
กับชาวบ้านผู้ขาดที่พึ่งทางใจซึ่งหัน
ไปพึ่งไสยศาสตร์ แล้วพระรัตนตรัย
หายไปไหน ชาวบ้านเสียขวัญถึง
ขนาดต้องอาศัยทรายเสกไปชดที่
บ้าน กันบ้านถล่ม

-ชาวพุทธจะต้องไม่กลัวอะไร
จนเกินกว่าเหตุแต่ที่ชาวบ้านเขากลัว
ถึงขนาดนั้นมันฟ้องกันว่า พระได้เป็น
ผู้นำชาวบ้านในแง่จิตวิญญาณแค่
ไหน เพียงไร

-นครราชสีมาได้ชื่อว่ามีพระ
มากที่สุดใภาคอีสาน พระเหล่านี้
ตั้งหน้าตั้งตาจะพึ่งชาวบ้านทางวัดฤ
อย่างเดียวกระนั้นหรือ พอชาวบ้าน
เขาเดือดร้อนหาที่พึ่งทางใจ พระ
กลับปล่อยให้เขาไปพึ่งวิถีแห่ง
ไสยศาสตร์ จนปัญหาที่จะใช้วิถีทาง
แห่งพุทธศานน์มาเยียวยากระนั้นฤ

-ถ้าจะหันไปทางพระผู้ใหญ่
ผู้นำสงฆ์ เดี่ยวจะหาว่ากล่าวจ้วงจาบ

ให้ร้ายพระเถระ แต่ขอให้ดูทาง
สื่อสารมวลชนเกิด จะเห็นพระเถระ
หลายรูปกำลังทำพิธีทางไสยศาสตร์
โดยมิได้เฉลียวใจสักนิดว่า นั่นหาใช่
วิถีแห่งพุทธไม่

-จะว่าพระถูกชาวบ้านชักจูงก็
ไม่ถูก เพราะพระองค์ย่อมทราบวา
วิถีไสยพุทธหรือไม่ นี่น่าจะเป็นการ
เฉยเมยเสียมากกว่า ผู้รู้หลายท่าน
สรุปเอาไว้ว่า นี่แหละเป็นสาเหตุหนึ่ง
ที่ทำให้พุทธศาสนาหมดสิ้นไปจาก
อินเดีย มันน่าจะถึงคราวประเทศ
ไทยเข้าบ้าง

-ปีงบประมาณ ๒๕๓๖ กรมกอง
ต่างๆ ต่างก็มีงบประมาณเกี่ยวกับ
โรคเอดส์มากมาย จึงมีโครงการ
กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่น่าจะมีส่วน
ช่วยให้โครงการสำเร็จไปได้ด้วยดี
โดยพุ่งเป้าไปที่พระสงฆ์ แล้วฝาก
ความหวังว่า พระน่าจะเป็กลุ่ม
บุคคลที่จะแพร่ข่าวการป้องกัน
เอดส์ได้ดีที่สุด

-แต่จากการสัมมนาเชิง
วิชาการ ณ สำนักธรรมวิชัย
มหาจุฬาย วัตมหาราตุ เมื่อ ๗
กันยายน พระอาจารย์สุทัศน์
วชิรญาณ ให้ข้อมูลว่าพระพูด
เรื่องเอดส์ โยมจะหนีไม่ยอมรับฟัง
ด้วย จะว่าอย่างไร

-ความจริง “ศิลปรด” ว่า
หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะโรง-
พยาบาลจะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้อง
ต่อคนที่ทำงานในโรงพยาบาลให้เสีย
ก่อน เพราะเวลาคนตายด้วยโรคเอดส์
จะถูกห่อด้วยผ้าอย่างมิดชิด ห้ามเปิด
ดูเป็นอันขาด ทั้งที่ความจริง เชื้อ

เอดส์จะอยู่ได้ในของเหลว จะตาย
ทันทีเมื่อถูกอากาศ และจะไม่ติดต่อ
ด้วยการสัมผัส แล้วจะให้เข้าใจว่า
อย่างไร ในเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐทำ
แบบนี้ นอกจากไม่รู้

-มีญาติผู้ตายด้วยโรคเอดส์
อุทธรณ์ว่า พระไม่สวดศพเอดส์ จะ
เป็นการซ้ำเติมญาติผู้ตายหรือไม่ นี่มัน
น่าเป็นปัญหาของสังคมที่จะต้องแก้
กันต่อไป

-ส่วนหลวงพี่อลงกต (พระ
อลงกต ดิกขปณฺเฑ) แห่งลพบุรี
ทำนลงทุนอาบน้ำศพตายเพราะเอดส์
ด้วยตัวท่านเอง เพื่อเป็นตัวอย่างที่
ถูกต้องของสังคมนี้ กรรมการผู้
พิจารณารางวัลแม่ไก่ไชไช จะไม่ลอง
คัดเลือกให้เป็นผู้รับรางวัลสาขา
บริการประชาชนบ้างหรือ

-ยังมีข่าวคราวเรื่องเอดส์อีก
มาก ตอนนี้มีผู้ติดเชื้อเอดส์อยู่ประมาณ
๒ ล้านคน แล้วจะเปลี่ยนเป็นผู้ป่วย
เอดส์ภายใน ๑๐ ปี เร็วที่สุด ๓ เดือน
สถิติที่น่าวิตกคือร้อยละ ๔๐ ของเลือด
ที่สภากาชาดได้รับบริจาคจะมีเชื้อ
เอดส์อยู่

-อีกอย่างหนึ่ง ภาพรวมของผู้
เป็นเอดส์เมื่อตายแล้วจะมีแผลพุพอง
ทั้งตัว ความจริงนั่นคือ มะเร็งผิวหนัง
ซึ่งผู้ป่วยเอดส์จะเป็นเพียงแค่อ้อยละ
๒๐ และตอนนี้ก็มียารักษาได้แล้ว
แต่ช่วยได้แค่ทำให้คนตายเพราะเอดส์
มีศพสวย ไม่อูจาดตาอีกต่อไป ไม่
ต้องห่อศพให้มิดชิด เหลือให้ญาติผู้
ตายได้ดูหน้าบ้าง

-“กรีนเวฟ” รายการวิทยุคลื่น
เอฟเอ็ม ๑๐๔.๕ เมกกะเฮิรตซ์ เริ่ม

โครงการรณรงค์เพื่อสังคมปลอด
เอดส์ (Save and Care) เพื่อให้
ทุกคนตระหนักถึงภัยเอดส์ พร้อม
ด้วยเหตุการณ์ปัจจุบันของเอดส์
แนะนำการป้องกันและสถานที่บำบัด
เปิดตลอด ๒๔ ชั่วโมง

-หันมาเรื่องเบาๆ กันบ้าง
เมื่อปลายเดือนสิงหาคม ขพนข ไมเคิล
แจ๊คสัน ผู้นำวัฒนธรรม “ลูปเป้า”
มาโชว์ที่สนามศุภย ทำให้ผู้คนนับ
แสนต่าง “เคลิ้ม” ไปกับอริยาบถเสียวๆ
ของมนุษย์พลสตีกกันไปตามๆ กัน

-เสร็จแล้ว หลายคนหันมา
ถกเถียงกันว่า ใครกันแน่เป็นผู้คิดค้น
วัฒนธรรม “ลูปเป้า” ขึ้นมาก่อน
เพราะในวงราชการระบบผู้น้อย
คอยกัมประณมกรนั้น มีอริยาบถ
“กุ่มท่า” มาก่อนตั้งแต่โคตรแจ๊คสัน
ยังไม่เกิด

-และข่าวตอนนี้ว่า คุณบอง
โจวี และมาดอนน่ากำลังจะตามมา
ขอให้ผู้สังเกตทางวัฒนธรรมโปรด
อย่ากระพริบตา พวกเขาจะเอาอะไร
มาปล่อยอีกนะ

-มันน่าสงสารสังคมไทยเสีย
จริงๆ แล้วแต่พวกนักร้องมันจะตึง
จมูกไปทางไหน ข่าวหนังสือพิมพ์
บอกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของม้วนเทป
ที่ขายได้ตอนนี้ เป็นของพวกไมเคิล
แจ๊คสัน, บอง โจวี, พอล แองก้า,
มาดอนน่า และเจเน็ต แจ๊คสัน
“ศิลปรด” เองก็น่าสงสาร เกิดไป
ชอบ “Heal the World” ของพ่อ
ไมเคิล แจ๊คสันเสียแล้วสิ ลูกคอมัน
นำเชิญมาแหล่งงานบวชขนาดเป็นยิ่งนัก

-๑๐ กรกฎาคม หลวงพ่อ

พระครูเกษมธรรมรังษีจัดทอดผ้าป่า
ตันไม้ ไปปลูกในที่ของวัดปากหมาก
ประมาณ ๒,๐๐๐ ต้น ได้เชิญพลเอก
ชวลิต ยงใจยุทธ และแม่ทัพกิตติ
รัตนฉายา ไปร่วมงาน แต่ขอโทษที่
ฝ่ายแรกปฏิเสธ ฝ่ายหลังส่งตัวแทน
แต่ต้นไม้สำคัญเท่ากับว่า บุคคล
สำคัญของศพพ. อุตสาหกรรมสังฆการ
ไปถึงสุราษฎร์เพื่อร่วมงานด้วย
คุณสมเกียรติใจละครับ

-๓๑ กรกฎาคม พระอาจารย์
สุทัศน์ (วชิรญาณ) แห่งแม่แจ่มก็
ไม่น้อยหน้า รวบรวมพลพรรคผู้
รักต้นไม้ จัดทอดผ้าป่าตันไม้ด้วย
ข่าวว่าประชาชนแตกตื่นมาร่วมงาน
เป็นการใหญ่ เพราะเป็นการจัดงาน
ขึ้นครั้งแรกในอำเภอเล็กๆ ท่ามกลาง
หุบเขาสูงนี้

-กิจกรรมดังกล่าว ส่วนหนึ่ง
เพื่อหาแรงเงินและแรงใจสนับสนุน
“กลุ่มฮักเมืองแจ่ม” (ของแท้ต้อง
“แจ่ม”) หลวงพี่สุทัศน์เราเป็นหนึ่งใน
หัวหอกสำคัญด้วย งานที่ทำสำเร็จ
แล้วคือ ให้ทางการยกเลิกโครงการ
ตัดไม้สนบ้านวัดจันทร์ งานที่จะทำ
ต่อไปคือการลดหรือหยุดการทำลาย
พื้นที่ป่าไม้ที่นั่นให้ได้

-เพิ่งรู้ว่า พ่อท่านโพธิรักษ์
ประกาศต่อญาติธรรมว่า หลวงพี่ไพศาล
ในนามของ “หลวงพี่เตี้ย” ของน้องๆ
ในสำนักงานศพพ. เป็นหนึ่งในจำนวน
พระอริยบุคคลของไทย จะด้วยเหตุนี้
หรือเปล่าก็ไม่ทราบ สภาวัฒนธรรม
เพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียจึงนิมนต์
ให้ไปพูดในงานสัมมนาทางวิชาการ
ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย

เมื่อ ๑๕ สิงหาคมนี้

-หลวงพี่เริงศักดิ์ (ถาวโร)
แห่งวัดสวนพลู-กรุงเทพฯ มาเยี่ยม
ศพพ. คุยให้ฟังว่า พบป่าไม้กว่า
๑ แสนไร่ ติดกับโครงการจุฬาภรณ์
เขตสุราษฎร์-นครฯ ยังสมบูรณ์อยู่
กำลังหาหนทางไปคุ้มครองอยู่ ไม่
อยากแนะนำให้นำไปรักษาหลวงพ่
ประจักษ์ แต่ก็ไม่ทราบว่าจะแนะนำ
อย่างไร

-ข่าวที่ควรอนุโมทนา พระ
มหาณรงค์ จิตตโสภโณ ในสมณะว่า
“พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ”
เป็นอาจารย์ของ “ศีลพรต” เอง
ซึ่งเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงของกลุ่ม
“เสขิยธรรม” เป็นดอกเตอร์จาก
มหาเดลีแล้วนะ ทางมหาจุฬาย
สมณาคณะด้วยตำแหน่งรองอธิการบดี
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ส่วนดอกเตอร์
พระมหาสมชัย กุศลจิตโต เพื่อนร่วม
รุ่นของ “ศีลพรต” ก็ได้เป็นรอง
อธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ
สำหรับ “ศีลพรต” ยังคงรั้งตำแหน่ง
“สมภารวัด” เหมือนเดิม

-การเผาศพท่านพุทธทาส
ประทีปธรรมแห่งทักษิณ เป็นไป
อย่างรวดเร็วและเรียบร้อย เมื่อวันที่
๒๘ ก.ย. ที่ผ่านมาสอดสังเกตเจตนา
ของท่านอาจารย์ที่ว่า “ให้จัด
การอย่างง่ายที่สุด ไม่จัดงานพิธี
ให้เผาศพในบริเวณเขาพุทธทอง โดย
ปักเสาสี่มุมและคาดผ้าขาวเป็น
เขตแดนเท่านั้น มิให้สร้างเป็น
ลักษณะอื่นยิ่งไปกว่านี้”

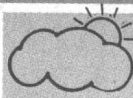
-งานนี้ ต้องชมเชยท่าน
พระครูปลัดศีลวัฒน์ ที่มีความ

กล้าหาญตัดสินใจทำตามเจตนาธรรม
สมเป็นผู้ที่ท่านอาจารย์พุทธทาสให้
ความไว้วางใจดูแลงานเผาศพ

-เหตุผลที่ท่านอาจารย์โพธิ
แจ่มแจ่มคือ เมื่อคนมามาก ก็
ต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าเป็นการ
ใหญ่ ชัดกับพิธีกรรม นำอนุโมทนา
สาธุยิ่งนัก หรือใครจะเถียง?

-ขอจบสักที “ช่วงพรรษา”
มีจดหมายจากเพื่อนมาถึงสำนักงาน
ศพพ.น้อยจนผิดสังเกต คงจะไป
จำพรรษาในเขตหิมพานต์กระมัง จึง
ขอแอมด้วยคำว่า “เป็นพระอดบู้
ไม่ได้ ทำให้สงสัยว่า แล้วอย่างอื่น
ท่านจะอดได้ฤา” มีพระสุมบู้หรือถึง
ร้อยละ ๕๓.๘ เชี่ยวนะโยมเอ๋ยใน
พ.ศ. ๒๕๓๖ นี้

ข่าวร้ายและข่าวดีที่ปะคำ

ผู้สื่อข่าวสายอาศรมฯ

ทับลาน อุทยานแห่งชาติผืนใหญ่แห่งภาคอีสาน ที่ยังชะลอการลดลงของพื้นที่ป่าอยู่ได้ทุกวันนี้ ต้องนับพระประจักษ์ คุตตจิตโตเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทช่วยเหลืออย่างสำคัญ ที่ผ่านๆ มา ท่านได้รณรงค์ให้ชาวบ้านในพื้นที่รวมตัวกันรักษาป่า ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของปัญหานี้อย่างจริงจัง ผลคือท่านเป็นข่าวเกรียวกราวทุกวันนี้ และโดยเฉพาะยังมีคดีเป็นชนกิตติหลังมาด้วย แต่ยังมีศาลให้ความยุติธรรมบ้าง ๒ คดี ในชั้นศาลอุทธรณ์คือ บุกรุกป่าสงวนฯ และนำชาวบ้านบุกรุกทำลายทรัพย์สินราชการ ได้รับการยกฟ้องและรอลงอาญาตามลำดับเมื่อเดือน ส.ค. นี้

หากข่าวไม่ดีคือ เมื่อปลายสิงหาคม มีการระเบิดขึ้นบนถนนหน้าสำนักสงฆ์ แม้จะไม่เสียหายมาก นอกจากพื้นดินจะเป็นหลุม ก็ยังให้เกิดความฉงนใจในเจตนาของผู้วางระเบิดไม่ได้ หลวงพ่อประจักษ์ที่เจอสะเก็ดระเบิดเฉียดที่ต้นคอบอกว่า **“ถ้าฉันอยู่ตรงนั้นจะเป็นอย่างไรบ้างก็ไม่รู้”**

นั่นเป็นलगไม่ดีต่อเหตุการณ์ นับว่าเป็นการข่มขู่คุกคาม กระทั่งอาจถึงกับหมายปองชีวิตพระอนุรักษ์ หากมองอีกแง่หนึ่งอาจเป็นเพราะความสำเร็จของการรวมกลุ่มชาวบ้าน กลุ่มอนุรักษ์ป่า ซึ่งเป็นที่ขวางหูขวางตาของผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในป่าไม้มากคนด้วย

เมื่อเดือนที่แล้วนักสันติวิธีชาวอเมริกันคนหนึ่ง ได้เดินทางมาตามคำเชิญของอาศรมวงศ์สนธิ เพื่ออบรมด้านปฏิบัติการสันติวิธีแก่กลุ่มชาวบ้าน ปรากฏเป็นผลที่น่าพอใจ ชาวบ้านมีความมั่นใจมากขึ้น เพราะได้รับการฝึกฝนการวางแผนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

และยังแรงสนับสนุนจากชาวต่างชาติ โดยเฉพาะผู้ที่เคยร่วมการเดินทางป่าศึกษาธรรมกับหลวงพ่อเมื่อเดือนมีนาคมที่แล้ว ทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจในการทำงานขึ้นมาด้วยความร่วมมือกับพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม(พสส.) ชาวต่างประเทศเหล่านั้นซึ่งอาศัยอยู่ทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ได้ร่วมกันรณรงค์เผยแพร่ความรู้ในเรื่องนี้แก่เพื่อนประเทศเดียวกับตน และมอบทุนสนับสนุนพระประจักษ์และกลุ่มอนุรักษ์ของชาวบ้านเป็นจำนวนหนึ่งด้วย ทุนส่วนหนึ่งคาดว่าจะใช้เพื่อการซื้ออุปกรณ์สร้างรั้วล้อมป่าอนุรักษ์ เป็นการประกันความอยู่รอดของป่าในอนาคต

ข่าวดีและข่าวร้ายยังคงปรากฏต่อไปในพื้นที่ปะคำ トラบที่ปัญหาการตัดไม้ในพื้นที่ซึ่งไม่ได้รับการดูแลปกป้องจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐและประชาชนอย่างจริงจัง ที่แน่ๆ พรรษานี้ พระนักอนุรักษ์ของเราอยู่กับกลุ่มอนุรักษ์ยังอยู่ที่นั่น เพื่อร่วมใจป้องกันป่าผืนใหญ่นี้ยิ่งกว่าเดิม

รายชื่อบทความข้างล่างนี้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความเข้าใจปัญหาต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน หากพระคุณเจ้าหรือผู้อ่านท่านใดต้องการบทความนั้นๆ กรุณาเขียนจดหมายและสอดแสตมป์ค่าส่ง ๒ บาทต่อหนึ่งบทความ ยกเว้นกรณีที่บทความหนาเกิน ๓ หน้า กรุณาเพิ่มค่าแสตมป์อีกหน้าละ ๕๐ สตางค์ ส่งมายังศูนย์ข้อมูลศาสนาเพื่อการศึกษาและพัฒนาเราจะเป็นดีจัดส่งไปให้ท่านทันที

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ
“สังคมไทยเรียนรู้อะไรจากการจากไปของท่านพุทธทาส”
มติชน ๑๐ ส.ค. ๓๖ น.๑๐

“พุทธทาสจักมิตาย” เหมือนดังที่ท่านได้ปรารภไว้จริงๆ ผู้เขียนมีโอกาสไปกราบท่านพุทธทาสเพื่อขอพบมาอยู่ศึกษาธรรมะที่สวนโมกข์ แต่ท่านหัวเราะบอกว่า **“ไม่ต้องพบก็ได้ กลับไปทำงานกลับไปทำหน้าที่ให้ดีที่สุด”** ตอนนั้นสังขารร่างกายที่ถูกสมมติว่าเป็นนายเงื่อม พานิช ได้แตกดับไปแล้วด้วยเหตุปัจจัยตามกฎแห่งธรรมชาติ และหลายคนคงเห็นพ้องกันว่า **“พุทธทาสมิได้ตายไปไหนเลยจริงๆ”**

ทวีป วรดิลก
“สังคมกับความโหดร้ายรุนแรง”
มติชน ๔ ส.ค. ๓๖ น.๑๐

ในสภาวะสังคมทุกวันนี้ คนไทยกลับไม่ได้รับการพัฒนาทางจิตใจให้เจริญขึ้น ทั้งๆ ที่ไทยรับอารยธรรมของประเทศตะวันตกมามาก ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งปรากฏว่า สังคมไทยเลือกมาแต่กระพี้ แต่แก่นอย่างเช่นอารยธรรมการตัดสินใจด้วยสันติวิธี ด้วยเหตุด้วยผล กลับไม่ได้รับมา ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย **“เราจึงเห็นผู้ใหญ่ใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหาแต่ไม่ถูกลงโทษ จึงไม่น่าแปลกใจที่ได้เห็นเด็กไทยใช้ความรุนแรงยุติปัญหา”**

นพ.ประเวศ วะสี
“องค์กรชาวบ้านทางรอดของชนบทไทย”
มติชน ๖ ส.ค. ๓๖ น.๒๖

ท่าไม่ว่าที่ เมืองไทยเป็นเมืองพุทธศาสนา แต่กลับมีการฉ้อราษฎร์บังหลวง กดขี่ทางเพศ นำเด็กและผู้หญิงมาขาย ฯลฯ เหล่านี้ นับเป็นวิกฤตการณ์ทางสังคมและศีลธรรมอย่างรุนแรง อันสืบเนื่องมาจากอำนาจรัฐและเงินที่มีอิทธิพลใหญ่โตมากในขณะนี้ ดังนั้นจุดยุทธศาสตร์หลักในการแก้ไขคือ ต้องเพิ่มอำนาจทางสังคมให้เข้มแข็งขึ้นเท่านั้น

พร อักษรสกุล
“อพข.ไทยไม่โปร่งใสจริงหรือ”
มติชน ๖ ส.ค. ๓๖ น.๑๐

เราลืมนึกว่าสังคมใดหมู่คณะใด ย่อมมีคนดีและคนเลวปะปนกันไป มีชาวก็ย่อมมีดำ แต่ถ้าสังคมใดมีคนดีหรือสิ่งที่ดีมากกว่า สังคมนั้นย่อมจะดีกว่า ขออย่าให้คนดีท้อแท้เสียก่อน เพราะสังคมไทยเราทุกวันนี้มีคนหลายประเภท แต่มีสิ่งหนึ่งซึ่งอพข.ได้กระทำและจะกระทำต่อไปคือการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมนี้เมืองนี้ และนี่คือคำแก้ตัวหรือไม่ อย่างไร หากคำตอบได้ในเรื่องนี้

นิธิ เอียวศรีวงศ์
“ป้ายบาปให้ออพข.เป่าอันใหม่ของรัฐบาลเผด็จการ”
มติชน ๒๔ กค. ๓๖ น. ๘

อพข.ซึ่งควรถูกวิพากษ์วิจารณ์ในหลายเรื่องเพื่อปรับปรุงตัวเอง แต่เมื่อไม่ได้รับโอกาสอันนั้น และสังคมโดยส่วนรวมก็ไม่ได้รับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอพข.เท่าที่ควร ทั้งๆ ที่อพข.เป็นความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญและควรเป็นเรื่องที่สังคมไทยทั้งหมดสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ทั้งในทางตรวจสอบ หรือในทางกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ดังนั้นยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ผ่านมาจึงมักออกมาในลักษณะเผชิญหน้ากับรัฐและธุรกิจเอกชน จนในที่สุดทางออกของอพข.คืออะไร...

**“เอดส์กับอนาคตเด็กไทย
ติดจากแม่ ๓ แสนห้า
กาฬาร้าอีก ๙ หมื่น”
มติชน ๒๑ ส.ค. ๓๖ น.๕**

การอุบัติขึ้นของโรคเอดส์ในเมืองไทยได้แพร่ขยายออกไปอย่างรวดเร็วไปสู่มแม่บ้านและเด็กทารกจากสถิติหญิงมีครรภ์ที่มีเชื้อเอดส์เฉพาะที่รพ.จุฬาลงกรณ์ฯ นับจากปี ๒๕๓๒ ถึงเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา มีถึง ๒๒๑ รายจากจำนวนหญิงที่มาฝากครรภ์ ๔๑,๙๓๖ ราย และในปีหนึ่งเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี ประมาณ ๗% จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากเอดส์ ซึ่งอัตราดังกล่าวถือว่าสูงกว่าภาวะปัจจุบันถึง ๖๐ เท่าตัว หากคิดรวมสถานพยาบาลทั่วประเทศ จำนวนหญิงมีครรภ์ที่ตรวจพบเชื้อเอชไอวีในเลือดจะมีจำนวนเท่าใด

**นิธิ เอียวศรีวงศ์
“อาจารย์ประเวศ วัสี
ในสภาพพัฒนาฯ”
มติชน ๒๑ ส.ค. ๓๖ น.๑๐**

ในขณะที่คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติชุดใหม่ได้แต่งตั้งท่านอาจารย์ประเวศ วัสี เป็นกรรมการ เพื่อที่จะเข้ามาดำเนินงานทางด้านสังคม แต่ไม่แน่ใจว่า การที่อาจารย์ประเวศเข้าไปนั่งในสภาพพัฒนาฯเพียงคนเดียวนั้น จะทำอะไรได้มากนักหรือไม่ ซึ่งท่านอาจารย์นิธิ ได้วิพากษ์ไว้อย่างน่าสนใจ

**ธนศวรรี เจริญเมือง
“สังคมวิกฤต”
ผู้จัดการ ๒๔ ส.ค. ๓๖ น.๓๔**

นักวิชาการหลายท่านได้พูดถึงภาวะวิกฤตทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง แต่แล้วดูเหมือนสังคมนี้กลับไม่ตระหนักถึงวิกฤตที่เกิดขึ้นและที่ซำร้ายไปกว่านั้นคือ ไม่รู้ว่าตัวเองกำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ และเมื่อสังคมส่วนมากไม่รู้ไม่สนใจ หรือเกาะเกี่ยวอยู่กับลัทธิบูชาบุคคลอำนาจ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เฝ้ารอคอยแต่ว่าผู้นำยอมจะลงมือทำอะไรที่ดีสักอย่างตามวัฒนธรรมอำนาจนิยม บริโภคนิยม ธนานิยม หากพวกเขาเป็นพุทธแต่คำพูด และยังคงใช้ระบบรวมศูนย์อำนาจ แล้วภาวะวิกฤตใดอีกเล่าที่จะรุนแรงยิ่งกว่านี้

**พิชัย เรื่องวิชา
“โครงการอาหารกลางวันที่ยั่งยืน
ทางออกแห่งการพึ่งตนเอง
ของครอบครัวและชุมชน”
มติชน ๒๒ ส.ค. ๓๖ น.๒๖**

ความผิดพลาดในนโยบายของรัฐ ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีของชาวชนบทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ชุมชนต้องล่มสลายไปทุกขณะ และยังคงส่งผลกระทบต่อตัวเด็กอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ร่างกาย และโภชนาการ อันทำให้เด็กชนบทมีพัฒนาการที่ห่างจากในเมืองมากถึง ๓ ปี เฉพาะอย่างยิ่งเด็กชนบทอีสาน จะมีพัฒนาการที่ต่ำมาก และยิ่งขาด

การดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียนจึงน่าจะเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ และทดลองเป็นองค์ความรู้ให้กับครอบครัวและชุมชน มีระบบการผลิตหมุนเวียน เกื้อกูลกัน เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ด้วยความเข้าใจทั้งระบบผลิตในระยะสั้นและระยะยาวต่อไป

**สมพันธ์ เตชะอธิก
“แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
สังคมไทย”
มติชน ๒๑ ส.ค. ๓๖ น.๑๐**

ข้อเขียนนี้ได้กล่าวถึงการแสดงทัศนะของนักวิชาการหลายท่านต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยว่าจะก้าวไปทางไหน อย่างไร ตลอดจนถึงการหาทางออกร่วมกันว่าจะทำอะไรให้สามารถร่วมมือร่วมใจกันพัฒนา ไม่ให้สังคมไทยเดินไปในทิศทางที่ย่ำแย่กว่าเดิมได้ อาทิ อาจารย์ประเวศ วัสี, อาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ และศ.ดร.อัมมาร์ สยามวาลา เป็นต้น

พุทธทาสกับมหาวิทยาลัย

สัมภาษณ์ “ธีรทาส”

ชื่อ “ธีรทาส” เป็นที่คุ้นหูกันในหมู่นักเลงมหายานในเมืองไทย ผลงานสำคัญของ “ธีรทาส” หรือ คุณธีรวัจนศิริโพธิ์พระ คือ “ศิษย์โง่ไปเรียนเซ็น” ๓ เล่ม ทั้งท่านยังอยู่เบื้องหลังการจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานของปราชญ์มหายานท่านสำคัญของเมืองไทย โดยเฉพาะ หมอตันม่อ เซียง และเสถียร โพธิ์นันทะ และยังรู้จักมักคุ้นกับท่านอาจารย์พุทธทาสเป็นอย่างดีในแง่การศึกษาทางมหายานวิทยาของท่าน ปัจจุบัน “ธีรทาส” ปักหลักใช้โรงเจแห่งหนึ่งย่านคลองเตย เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ทางวรรณกรรมทางธรรมะซึ่งเป็นที่เดียวกับที่เราได้ไปสัมภาษณ์ท่าน

สขธ. : อยากทราบว่าอาจารย์ได้เคยคุยกับท่านอาจารย์พุทธทาสเรื่องเซ็น เรื่องมหายานอย่างไรบ้าง

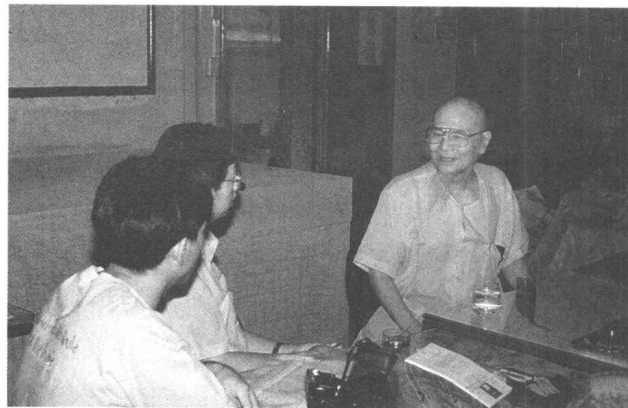
ธีรทาส : ผมเจอท่านพุทธทาสที่กรุงเชียงใหม่ เมื่ออายุ ๒๓-๒๔ และเจอที่กรุงเทพฯ ตอนนั้นท่านมาอบรมผู้พิพากษาที่กรุงเทพฯ มาทีหนึ่งก็เดือนหรือเดือนกว่า ผมติดตามบริการท่านมีคุณชำนาญ ลือประเสริฐ มีคุณวิโรจน์ศิริวัฐ คอยติดตามบริการท่านด้วย จากนั้นก็ไปสวนโมกข์สาเหตุที่ไปสวนโมกข์เพราะได้อ่าน “ขุมทรัพย์จากพระโอบุษฐ์” ตอนนั้นยังลงเป็นตอนๆ ในใจตอนนั้นคิดว่าเมืองไทยหาพระไว้ยากจริงเลย บางครั้งในใจไม่ได้นับถือแต่ที่ไหวเพราะคิดว่า ยังไงเขาก็เป็นมดแดงเผ่าสวนมะม่วงคงจะดีกว่า เรายอมเคารพข้อนี้ ถ้าไม่มีมดแดงเผ่าสวนมะม่วง เจ้าของคงไม่ได้กิน

ตอนพบท่านๆ ก็ดีใจ ผมบอกท่านว่า **สูตรของเว่ยหล่าง** ที่ท่านอาจารย์แปล เตี่ยสอนผมตั้งแต่อายุ ๘-๙ ขวบแล้ว ท่านก็แปลกใจ “๘-๙ ขวบ เตี่ยสอน สอนยังงี้” ผมก็ท่องโคลก “กายคือตันโพธิ์ใจคือกระจกเงา...” ให้ฟัง “ทำไม เมืองไทยรู้เรื่องเซ็นตั้งแต่โน้นหระอ” ผมบอก “ใช่เขามาก่อนเตี่ยผมแล้ว อาจารย์ที่มาแล้วสอนไม่ได้ ไม่อาจถ่ายทอดเป็นภาษาไทย เพราะพูดจีนกลาง ตอนนั้นสมัยเมื่อ ๖๐-๗๐ ปีก่อน รัชกาลที่ ๕ ตอนปลาย จีนกลางใช้ไม่ได้ รวมทั้งแต่จิว ฮกเกี้ยน

สขธ. : ท่านอาจารย์พุทธทาสท่านรับฟังแล้วว่าอย่างไร

ธีรทาส : ผมก็เล่าให้ท่านฟังว่า เตี่ยผมเรียนเซ็นสายอุบาสกมาจากเมืองจีน มาเมืองไทยก็ไม่อาจถ่ายทอดหนังสือที่หอบมาด้วยได้ เพราะว่าหนังสือรุนแรงเกินไปสภาพการณ์ทั่วไปยังรับไม่ได้ **คุณเสถียร โพธิ์นันทะ** ยังมองเลยว่ายังรับไม่ได้ในยุคนั้น เพราะถือเป็นเรื่องต่างด้าวมาอยู่ในสมาคมต่างด้าว เอาออกไปไม่ได้ เลยรอกาลเวลาเป็นขั้นตอน

เมื่อท่านแปลเว่ยหล่างแล้ว ก็มาแปล “คำสอนของฮวงโป” พอแปลเสร็จเมื่ออบรมผู้พิพากษาก็เอามาด้วยมาหาหมอตัน ม่อ เซียง เซ็กภาษาจีนทุกตัวอักษร ๑ เดือนเต็ม ทุกๆคืนจากสี่ทุ่มถึงตีหนึ่ง วัน ๓ คน หมอตัน ม่อ เซียง เจ้าคุณพุทธทาส และฉันคนติดตาม จะมาตรวจทุกตัวอักษร หมอตัน ม่อ เซียงอ่านก่อนแล้วแปล เจ้าคุณฯ ก็เอามาเทียบฮวงโปจึงแปลได้ดีที่สุด ใกล้ภาษาจีนที่สุด เทียบตรวจกันอยู่เดือนกว่าๆ จึงเสร็จ กลางวันท่านอบรมผู้พิพากษากลางคืนมาที่วัดพุทธคณา นี่เป็นความจริง แต่ตอนนั้นไม่ได้เอ่ยถึงชื่อหมอตัน ม่อ เซียง ฉันทมาจัดพิมพ์ถึงได้จารึกไว้ ต้นฉบับฮวงโป หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์ (สวัสดิ์วัฒน์) เอาไปให้เจ้าคุณฯ แล้วหมอตัน ม่อ เซียง แปลเป็นภาษาไทยให้เจ้าคุณฯ ฟัง ท่านก็ยั้งฉงน ผมก็เพิ่มเติมแก้ไขบางอย่างอีก เจ้าคุณฯ ยงว่า “ธีรวัฐได้อย่างไร” ผมบอก “เตี่ยผมอธิบาย

ให้ฟังตั้งแต่เก้าขวบ สิบสองขวบ แต่ผมรู้แบบนกแก้ว
นกขุนทอง ท่องเป็นคาถากันมี ผู้ใหญ่เขาบอกอย่างนั้น
พระถัมชัมจั้งยังชนะมาร ชนะผีได้”

สขธ. : อาจารย์เคยได้ยินไหมว่า ที่ท่านอาจารย์
พูดว่าทำไมถึงมาสนใจในเรื่องของเซ็น

ธีรทาส : ท่านมองว่าปรัชญาขงจื้อเป็นชั้นโลกีย์
ขงจื้อเป็นโลกีย์ปราชญ์ที่พระเจ้าแผ่นดินจีนทรงนับถือ

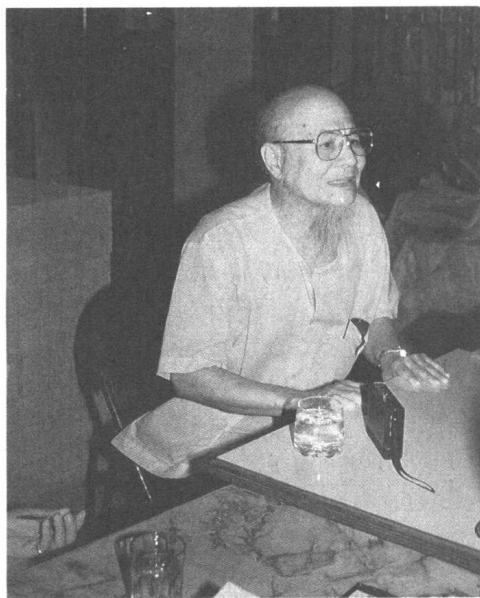
ทุกยุคทุกสมัย ยังไม่มีนักปราชญ์
คนใดในโลกนี้ ที่พระเจ้าแผ่นดิน
ทุกพระองค์เอาหมด มองไกล
เข้ามาก็เอา เราต้องยอมรับว่า
ท่านมีความเป็นอมตะ คำพูดนี้
เป็นความจริง แสดงว่าขงจื้อ
ต้องมีอะไรดี ในชั้นโลกีย์ขงจื้อ
ปูฐานไว้ให้จีนดีมาก ส่วนภาค
โลกุตตระเต๋าเยี่ยม กิ่งๆโลกุตตระ
ดูถูกไม่ได้ ท่านบอกอย่าดูถูก
ท่านอบรมพระธรรมทูต แต่ละ
รุ่นต้องเติมคำนี้ **“คัมภีร์เต๋าเขา
อย่าไปดูถูกนะ”**

ส่วนเซ็นนั้นมาทีหลัง ที่
จริงเซ็นมาก่อนแล้วในสมัย
ราชวงศ์ฮั่น พระเจ้าฮั่นเม่งตี้ ต้น
ตระกูลสามก๊ก พระองค์อัญเชิญ
พระไตรปิฎก แล้วสร้างวัดม้าขาว
เมื่อสองพันปีเศษแล้ว เป็น
ประวัติศาสตร์ที่ยอมรับกัน อัน
นั้นก็เซ็นปรากฏแล้ว และพวก
ฉันยังเชื่อว่าพุทธศาสนาเข้าสู่
เมืองจีนตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้า
แล้ว ไปแบบพระรุดงค์ไม่เป็น
ทางการ มีประวัติศาสตร์อ้างอิงอยู่อย่างในประวัติศาสตร์
จีนสมัยเลียดก๊ก “เส็กเกียม่อนฮู่ต้งโจ้ว”นี่คือศากยมุนีสมัย
เลียดก๊ก แสดงว่าชาติใหญ่มีความสัมพันธ์กันมาแต่โบราณ
(ศาสนาพุทธ)จึงไปแบบพระรุดงค์ ไม่เป็นทางการ พระเจ้า
ฮั่นเม่งตี้อัญเชิญ (พระคัมภีร์) มาแปล จากฮั่นเม่งตี้่อัก

๕๐๐-๖๐๐ ปี ถึงมีโพธิธรรม นำนิกายเซ็น เอาบาตร,
จีวรพระพุทธเจ้า หนีสงครามใหญ่ที่เผาอินเดียทั้งหมด
โดยอ้อมแหลมมลายูมาเพื่อไว้เมืองจีน เพราะมองดูว่า
อินเดียจะถูกภัยสงครามใหญ่แน่นอน (อาจารย์เสถียร
(โพธิ์นันทะ)บอกสงครามครั้งนั้น เป็นของพวกอิสลาม
แต่ภาษาจีนบอกคำว่า “สงครามใหญ่”)

เจ้าคุณพุทธทาสท่านมองเห็นคุณค่าของมหายาน

“ขอโทษ มหายานทั้งหมด ท่านดูถูกเลย แต่เซ็นนี้ท่านสนใจ เพราะมันเข้ากับเถรวาทได้ โดยเฉพาะเรื่อง “สุญญตา”

แต่หากคนถ่ายทอดเป็นภาษา
ไทยไม่ได้ ท่านบอกว่าได้
พยายามบอกให้คนจีนที่รู้
ภาษาไทย(ให้ช่วย) เสร็จแล้ว
ท่านไปเจอ “สูตรของเว่ยหล่าง”
พระยาลัดพลียเอามาให้อ่าน
(ฉบับภาษาอังกฤษ) อ่านดูก็
ตกใจว่า จีนมีของดี แล้วมา
เจอ “คำสอนฮวงโป” ยิ่ง
เชื่อมั่นใหญ่เลย ท่านบอกให้
อาจารย์เสถียร บอกให้พวก
ผมพยายามแปลเป็นภาษาไทย
เรายังไม่มีปัญญาเอาจีนมา
เป็นไทย ต้องไปอาศัยมือฝรั่ง
(หมายถึงหนังสือทั้งสองเล่ม
ในภาษาไทย ท่านพุทธทาส
ถ่ายทอดมาจากฉบับภาษา
อังกฤษอีกทีหนึ่ง)

เมื่อก่อนนี้คนไทยมักจะ
ดูถูกพระจีนว่าเป็น “พระ
กงเต็ก” พระทำพิธีกรรม เผา
กระดาษ งามาย เสร็จแล้ว
พอ “เว่ยหล่าง” ออกไป
ปัญญาชนไม่กล้าดูถูก ของดี

จีนเขามี เราไม่อาจจะเอื้อมถึง ปัญญาของสามก๊ก เลียด
ก๊ก เป็นโลกีย์ปัญญาที่สุดยอดแล้วนี่ จีนเก่งปรัชญาโลกีย์
อยู่แล้ว

สขธ. : ไม่ทราบที่ท่านอาจารย์พุทธทาส สนใจ
ประวัติศาสตร์ของไชยา เป็นเหตุให้ท่านสนใจมหายาน

หรือเปล่า อย่างที่ท่านสนใจเรื่องรูปปั้นพระอวโลกิเตศวร

ธีรทาส : ใช่ ท่านอ่านจากหลักฐานภาษาอังกฤษ และมีระฆังใบหนึ่งชุดได้ที่ไชยา เดียวนี้ตัวเงินหายไปแล้ว เมื่อสี่สิบปีที่แล้ว ผมบอกอาจารย์ธรรมทาสว่า อย่าให้ ระฆังตากฝน เสียตายตัวภาษาจีน “ก๊ก ไถ่ มิ่ง อัง กวาง เตี้ยว โหว สุก” คำพูดนี้ผมเอามาให้หมอตัน ม่อ เชียง ดู แกบอกว่า ระฆังนี้ต้องเป็นกษัตริย์พระราชทาน แต่ เดียวนี้หนังสือจีนหายหมดแล้ว เพราะตากน้ำฝน ฉะนั้น กรุงศรีวิชัยมีความสัมพันธ์กับจีน อันนี้คงเป็นเรื่องที่ เร้าอารมณ์ท่านให้ศึกษาเรื่องมหายาน

สขธ. : ท่านมองว่า มหายนต่างจากเซ็นอย่างไร

ธีรทาส : ท่านมองว่า มหายนทั้งหมดเป็นเรื่องมงาย เป็นเทวะนิยม ของผมนี่ก็เทวะ นิยมนะ แล้วปัจจุบันร้อยละ ๙๐ ในเมืองไทยก็เทวะนิยม บวงสรวงกราบไหว้วิงวอน ขอ โชคลาภ เจ้าคุณฯ ท่านมองว่า ทั่วไปในมหายานเป็นเทวะ นิยม ยังมีโชอเทวะนิยม ยังไม่ ไซ้พุทธศาสนาจริงๆ เจ้าชาย

สิทธิ์ดตะประสูตรในดงเทวะนิยมทั้งหมด บวงสรวง ฆ่าสัตว์ บูชายัญ กระทั่งฆ่าคน เสร็จแล้วท่านมองทะเลด้วยปัญญา ที่เหนือเขา จึงเห็นว่านั่นขาดหลักวิชาการมงาย (ถือ) อารมณ์เกินกว่าเหตุผล ระยะเวลาจะไปไม่รอด จึงหนีออก บวช ไปตรัสรู้หลักธรรม อเทวะนิยม อนัตตานิยม กรรม นิยม นิพพานนิยม อันนี้กำมือเดียวฟังได้ทุกคน แต่ ปฏิบัติกันที่ไม่ได้หมดนะ

แล้วท่านชอบเจออาจารย์เสถียร เจอพวกผม เจอที่ไร้มักจะถามทุกที่ เจอเสถียรยิ่งชอบ ชอบถาม เรื่องพระสูตร สรุปลแล้วพุทธศาสนาของจีนที่บริสุทธิ์จริงๆ คือ มหาสมุญญาสูตร ชื่อเต็มๆ คือ “มหาปรัชญา ปารมิตาสูต ๖๐๐ คัมภีร์” พระถังซำจั๋งแปลไว้เป็นภาษาจีน พุทธศาสนาไม่ใช่เทวะนิยม เป็นอเทวะนิยมตามมหา สมุญญาสูตร อันนี้เป็นประวัติศาสตร์ อาจารย์เสถียรบอก

กับท่านอาจารย์พุทธทาส

สขธ. : ท่านพุทธทาสบอกว่า “เซ็นเป็นผู้ล่อ มหายน เป็นผู้คัดค้านมหายน”?

ธีรทาส : จริง อันนี้จริง คำพูดของเซ็นแทบ ทั้งหมด(ขอโทษเถอะ)เปรียบเทียบกับแบบทูปหม้อข้าว คือ จะโจมตีพิธีกรรมที่มงายจนเกินไป โจมตีการเอา หลักธรรมมาปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง เรื่องเทวะนิยมก็ไม่ พินจะหาเงิน แสวงลาภผล มาบูรณะวัด เพื่อปากเพื่อท้อง เทวะนิยมที่สุดก็มาลงเอยที่วัดดูนิยมน โลกเราที่ฆ่ากันทุกวัน นี้ ก็เพราะแย่งวัดดูนะโบราณก็แย่งกัน จึงไม่ตรัสรู้ อเทวะ

นิยม อนัตตานิยม สมุญญา นิยม กรรมนิยม นิพพานนิยม

สขธ. : ท่านอาจารย์

พุทธทาสชอบจะพูดว่า “การ ศึกษา ศึกษาเพื่อให้พ้นทุกข์ สิ่งที่ไม่ช่วยให้พ้นทุกข์ก็ไม่ ศึกษา” ในด้านมหายานนี้ ท่านให้ความสนใจเซ็นใน แง่นี้หรือเปล่า

ธีรทาส : ขอโทษ มหายนทั้งหมด ท่านดูถูก เลย แต่เซ็นนี้ท่านสนใจ

เพราะมันเข้ากับเถรวาทได้ โดยเฉพาะเรื่อง “สมุญญา” ของเราก็มีในหลักสูตรนักศึกษาธรรมโท “วิโมกข์สาม” แต่ ไม่มีอาจารย์สอนขยายความ ตอนที่คนโจมตีท่านอาจารย์ พุทธทาสว่า สมุญญาไม่มีในพระไตรปิฎก เจ้าคุณนรฯ (เจ้าคุณนรรัตน์) บอกเลยว่า “ผิด เจ้าคุณฯ(หมายถึง ท่าน พุทธทาส)ถูก” คือ มีวิโมกข์สามอยู่ เพียงแต่ไม่มีคณอธิบาย เอง รุ่นก่อนก็ไม่มีคณอธิบาย เจ้าคุณนรฯ วัดเทพศิรินทร์ เป็นคนยืนยันว่ามีในหลักสูตรนักธรรมโท หากคนสอนไม่ได้ สมุญญาจึงขาดตอน เจ้าคุณฯพูดถูกแล้ว

ที่นี้เซ็นเป็นสายสมุญญาโดยเฉพาะ เฉพาะมหา สมุญญาสูตรนี้ เจ้าคุณฯหลงเลย ฉันทเคยฟังสรุบบ่อยๆ มาตอนอายุ ๑๔ ครั้งหนึ่ง หลังๆอายุเกือบสามสิบ เคยฟัง พระจีนสวด ๒-๓ ครั้ง เป็นปัญญาวิมุตติล้วน แทบจะไม่มี เรื่องอกินหาร (ขอโทษ)เรื่องมงายแทบไม่มี สติปัญญาอัน

“คำพูดของเซ็นแทบทั้งหมด เปรียบเทียบกับแบบทูปหม้อข้าว คือจะโจมตีพิธีกรรม ที่มงายจนเกินไป โจมตีการเอาหลักธรรม มาปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง”

มรรคแปดมีครบ โภธิปักขิยะอยู่ในนั้นครบ แต่เขาวิเศษอย่างหนึ่ง ซึ่งถูกใจท่านอาจารย์พุทธทาสมากที่สุด คือ มหาสติปัฏฐานสี่ของไทยเรามี กาย, เวทนา, จิต, ธรรม เขาบอกว่า พิจารณาเห็นภายในกาย เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี่ครบ แต่ไทยเน้นแต่อนิจจังทุกขัง อนัตตา สุธมฺมปาฐะไม่เคยได้พูด ยกเว้นแต่ที่เจ้าคุณพุทธทาส ยกมา ท่านเป็นคนบุกเบิกสุธมฺมปาฐะ อนิจจัง, ทุกขัง และ อนัตตา เราได้ยินกันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ตามหลักเซ็น เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และสุดท้ายเป็นสุธมฺมปาฐะ สามอย่างแรกแปลเหมือนกันคือ อนิจจังแปลว่าไม่เที่ยง ทุกขังคือทนอยู่ไม่ได้ แต่เซ็นเติมไปอีกนิดเป็น “ยึดมั่น เป็นทุกข์” ไทยไม่พูดคำนี้ใช้แต่ว่า “ทนอยู่ไม่ได้” แล้วอนัตตา “ใช้ตัวใช้ตน ไม่มีตัวตน” แปลความหมายตรงกันทั้งสาม คำ แต่เซ็นเติมว่า ถ้าเอามหาสุธมฺมปาฐะเป็นหลักสาม อย่างนี้ยังเป็นโลกียธรรม ไม่ใช่โลกุตตระ เพราะอนิจจัง จิตยังปรุงแต่ง ทุกขังก็ยังปรุงแต่ง อนัตตาก็ยังปรุงแต่ง ต้องจิตหลุดพ้นจากความคิดปรุงแต่ง นั้นถึงจะเป็นสุธมฺมปาฐะ เป็นนิพพาน ตราบได้ยังอยู่ที่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จิต เธอยังปรุงแต่ง จิตยังวนเวียนเกิดดับ ยังเป็นโลกีย์ ไม่เป็นโลกุตตระ โลกุตตระ จิตต้องหลุดพ้นจากกระแสแห่งความ ดึงดูดของโลกีย์ จึงจะเป็นสุธมฺมปาฐะ

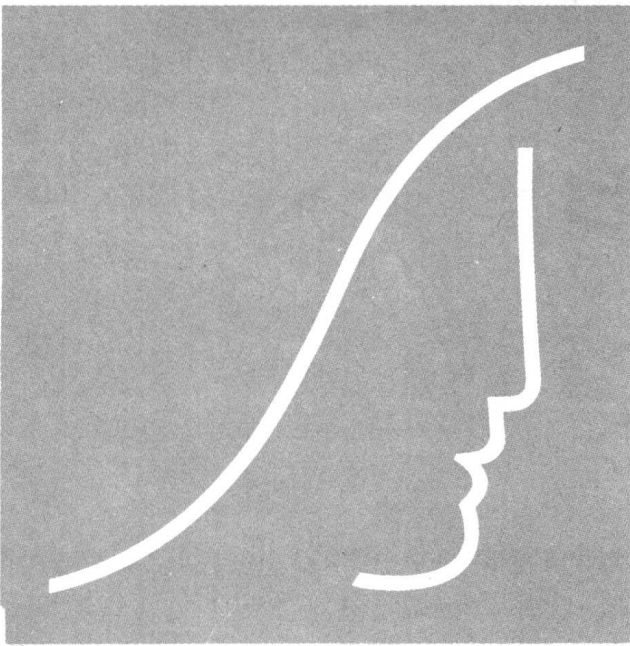
อันนี้เป็นสิ่งที่เราใจให้ท่านศึกษาเซ็น อย่างกายนุ บัสนานี้ สุดท้ายจิตจะต้องหลุดพ้นเป็นความว่าง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คุณพูดได้ แต่จิตคุณหลุดพ้นหรือยัง ถ้ายังไม่หลุดพ้นยังไม่เป็นความว่าง ไม่เป็นการหลุดพ้น ยังไม่ เป็นนิพพาน ต้องจิตหลุดพ้นเมื่อไรจึงเป็นสุธมฺมปาฐะ นี่คือ ชั้นที่ ๕ ตามแนวจิตว่าง อันนี้เจ้าคุณฯ สนใจที่สุด บอก “แหม มันท่านจะแปลคัมภีร์ชุดนี้” เพราะอะไร เพราะไทย พูดกันแค่อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่เซ็นมาเติม ว่านั่นยัง เป็นโลกีย์ ยังไม่หลุดพ้น จิตเธอยังปรุงแต่ง

ในวงการพุทธศาสนาไทย-จีน ฉันได้ยินมาว่า เขาหนักถือนักปราชญ์อยู่สามท่าน หนึ่ง หมอตัน ม่อ เซียง พูดเสียงตามสายสถานีวิทยุจีนทุกแห่ง บอกเราอยู่เมือง ไทยต้องเคารพพระเจ้าแผ่นดินไทย สอง ต้องควร ใส่บาตรพระภิกษุสามเณร คนจีนถึงใส่บาตร พระ ทุกองค์บอกคนจีนใส่บาตรไม่น้อยกว่าคนไทย บุญ

คุณนี้อยู่ที่หมอดัน ม่อ เซียง พูดเสียงตามสายทุกสมา คมจีนมาที่นี่ (โรงเจเป้าแก๊งเต็ง) ก็พูดอย่างนี้ จากนั้นก็ มีเจ้าคุณพุทธทาสที่แปล “สูตรของเว่ยหลง” และ “คำสอนของฮวงโป” ทำให้ไทยกับจีนเชื่อมกันได้ รอง มาอีกคือเสถียร โพธิ์นันทะ แปลวัชรปรัชญาปารมิตา สุตตร แปลวิมลเกียรตินิเทศสูตร แปลเมธิตะวันออก แปลปรัชญามหายาน ๓ นักปราชญ์นี้ทำพุทธศาสนา ไทย-จีน เชื่อมกันได้ คนรุ่นเก่าเขาพูดอย่างนี้ และ ข้าพเจ้า“ธีรทาส” มีบุญอยู่น้อยที่ได้มาพิมพ์คำสอน เหล่านั้นเผยแพร่

สัมภาสณ์ ณ โรงเจเป้าแก๊งเต็ง คลองเตย กรุงเทพฯ
ขอขอบคุณคุณธำรง ปัทมภาส
ที่เป็นธุระในการติดต่อขอสัมภาสณ์
สนใจหนังสือธรรมะ โดยเฉพาปรัชญามหายาน สามารถ
ติดต่อได้ที่
คุณธีระ วงศ์โพธิ์พระ
โรงเจเป้าแก๊งเต็ง ๒๓๑/๑ ซ.ปลุกจิต ๒
ถ.พระราม ๔ บ่อนไก่ กทม. ๑๐๓๓๐

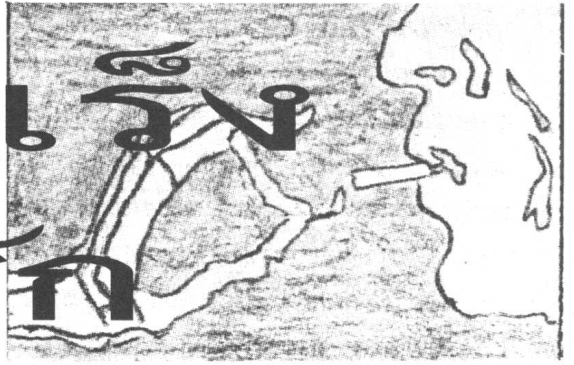
แม่ประมวลชายลูก

สำนักข่าวรอยเตอร์ได้รายงานเมื่อเดือนมิถุนายนนี้ว่า ตำรวจในบราซิลตอนใต้ได้จับกุมหญิงมีครรภ์อายุ ๒๐ ปีผู้หนึ่งฐานที่เธอออกประกาศประมวลชายลูกของเธอที่ยังไม่คลอดออกมาทางวิทยุ

เซอร์จิโอ อาเบรา เจ้าของรายการทอล์กโชว์ทางวิทยุในเซตมลรัฐริโอ กรองเดอไซล ถูกจับพร้อมกับคลอดเดี่ยว คอโดส ซึ่งยังไม่ได้แต่งงานแต่มีท้องแล้ว ๔ เดือน ทั้งนี้ตามรายงานของหนังสือพิมพ์นั้น นส.คอโดสซึ่งมีรายได้เพียง ประมาณ ๓๗ บาทต่อวันด้วยการทำงานในบาร์ ได้พยายามที่จะขายลูกของเธอในสนนราคา ๕๐,๐๐๐ บาท อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาศาลได้สั่งปล่อยตัวผู้ต้องหาทั้งสองไป

แด่ มะเร็ง ที่รัก

จากรายงานของสำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบเมื่อเร็ว ๆ นี้พบว่า โดยเฉลี่ยคนไทยสูบบุหรี่ ๑๑.๗ มวนต่อวันต่อคน โดยมีตัวเลขที่น่าสนใจดังนี้

กลุ่มผู้สูบบุหรี่	พ.ศ. ๒๕๓๑	พ.ศ. ๒๕๓๔
๑.จำนวนผู้สูบบุหรี่ทั้งประเทศ	๑๐.๑ ล้านคน	๑๑.๔ ล้านคน
๒.อัตราการสูบบุหรี่โดยรวม	๒๕%	๒๖.๓%
อัตราการสูบบุหรี่ของผู้ชาย	๔๖.๗%	๔๘.๙%
อัตราการสูบบุหรี่ของผู้หญิง	๓.๕%	๓.๘%

ที่น่าเป็นห่วงคืออัตราการสูบบุหรี่ของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในหมู่เยาวชน สถิติในประเทศสหรัฐ ในปี ๒๕๒๓ คนอเมริกันสูบบุหรี่มากถึง ๖๕๐,๐๐๐ ล้านมวนต่อปี (เฉลี่ยประมาณ ๒,๔๐๐ มวน/คน/ปี) แต่ตัวเลขในปี ๒๕๓๕ ลดลงเหลือ ๕๕๐,๐๐๐ มวนล้านมวนต่อปี และคาดกันว่าในปี ๒๕๔๓ ตัวเลขจะลดลงเป็น ๔๕๐,๐๐๐ มวนล้านมวนต่อปี

ขณะที่ในบ้านเรานั้น ในปีที่แล้วตัวเลขการสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้นเป็น ๔๐,๐๐๐ ล้านมวนต่อปี (เฉลี่ยประมาณ ๗๒๗ มวน/คน/ปี) และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นประมาณปีละ ๗-๘ % นั่นหมายความว่าในปีพ.ศ. ๒๕๔๓ คนไทยจะสูบบุหรี่ประมาณ ๖๘,๕๐๐ มวนต่อปี เพราะประชากรในช่วงอายุ ๒๔-๔๐ ปี (ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นถึงวัยมีครอบครัว) สูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้น ๗๐ %

อนึ่ง คนไทยตายด้วยสาเหตุจากการสูบบุหรี่ปีละประมาณ ๑๘,๐๐๐ คน และร้อยละ ๕๐ ของมะเร็งที่เกิดขึ้นในผู้ชาย ล้วนสืบเนื่องมาจากการสูบบุหรี่

ปาจารย์สาร

ปาจารย์สารเป็นหนังสือที่มุ่งนำเสนอสาระให้แก่ผู้อ่าน สะท้อนแง่มุมการแสวงหาทางเลือกใหม่อันหลายหลายภายในสังคมไทย และเสนอความคิดเห็นที่จะเปลี่ยนแปลงแนวโน้มจากวิกฤตการณ์ไปสู่ความอยู่รอดของมนุษยชาติปาจารย์สารยุคใหม่ได้ปรับปรุงทั้งรูปแบบและเนื้อหา โดยทำรูปเล่มแบบพ็อคเก็ตบุค ๑๖ หน้า ยกพิเศษ ๒๕๐ หน้า ออกจำหน่ายเป็นราย ๓ เดือน ราคาเล่มละ ๗๐ บาท เนื้อหาอุดมไปด้วยการสรุปบทเรียนจากปัญหาสังคมไทย ในแง่เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ศิลปะ สิ่งแวดล้อม และความคิดใหม่ๆ จากซีกโลกตะวันตกที่สอดคล้องกับปรัชญาชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคมไทย หรือการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เก่าๆ สู่กระบวนทัศน์ใหม่ๆ ปาจารย์สารยังมีสิ่งต่างๆ ที่เราคัดสรรคมาเสนอต่อผู้อ่านอีกมากมาย

ถ้าไม่สะดวกในการหาซื้อ โปรดสมัครเป็นสมาชิก โดยส่งรณาคติ ๒๕๐ บาท ถึงคุณประชา หุตานวัตร ปท.องครักษ์ อากาศวงศ์สนธิ ตู๊ปณ.๑ อ.องครักษ์ จ.นครนายก ๒๖๑๒๐ ท่านจะได้รับสิทธิเป็นสมาชิก ปาจารย์สาร ๑ ปี ได้รับหนังสือ ๔ ฉบับต่อปี

สังข์ทองภาคพิสดาร

เด็กๆ จะได้รับความบันเทิงจากการ์ตูนที่มีสังข์ทองชูโรงเดินเรื่องอย่างน่าติดตาม จนไม่ยอมวางถึงขนาดจะเอาอะไรมาแลกก็ไม่ยอม ในท้ายเล่มยังให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมหลายเกมส์ เนื้อหาทั้งหมดเขียนโดยอรศรี งามวิทยาพงศ์

การ์ตูนสังข์ทองภาคพิสดาร นอกจากจะน่าอ่านแล้ว ภาพการ์ตูนและสีสวยสดเป็นที่สะดุดตา เขียนโดยประสพโชค นวพันธุ์พิพัฒน์ และมีพระไพศาล วิสาโลเป็นบรรณาธิการ จึงไม่ควรพลาดที่จะหาซื้อให้ลูกหลาน ราคา ๗๐ บาท

หรือจะสั่งซื้อในนาม น.ส.นงลักษณ์ ตรงศีลสัตย์ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา อ.คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐

ใบบอกรับการเป็นสมาชิกจดหมายข่าว เสขียรธรรม

ชื่อ _____ นามสกุล _____
ที่อยู่ (วัด/บ้าน) เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____
ถนน _____ ตำบล _____ อำเภอ _____
จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

ใบบอกรับการเป็นสมาชิกอุปถัมภ์

โดย () ถวายพระสงฆ์ที่ผู้จัดทำเห็นควรจะได้รับจดหมายข่าวเสขียรธรรม
อ่านประจำ

() มอบให้อื่นๆตามชื่อที่อยู่ข้างล่างนี้

บอกรับเป็นสมาชิก

() ๑ ปี(๖ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____

() ๒ ปี(๑๒ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____

() ตามกำลังศรัทธา _____ บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย

() ธนาณัติ () ตัวแลกเงิน () เช็ค () เงินสด

ในนาม

นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาณัติส่งจ่าย ปณ.คลองสาน

ทำบุญอย่างใหม่ ทำบุญวันเกิด

ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญวันพระ ฯลฯ

ขอเชิญร่วมบริจาคปัจจัยเพื่อสนับสนุนการจัดถวาย“ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” หนังสือเพื่อการจรรโลงพุทธศาสนาโดยการประยุกต์ธรรมให้สมสมัย แก่พระภิกษุสงฆ์ในชนบทห่างไกล

“ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” มียอดการพิมพ์ครั้งละ ๑,๐๐๐ เล่ม ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของยอดพิมพ์ในแต่ละครั้ง จะจัดถวายแก่พระภิกษุผู้สนใจ ทั้งที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับศพพ. และที่ไม่เคยเข้าร่วมแต่มีความสนใจและขอหนังสือมา ต้นทุนการจัดพิมพ์ (รวมทั้งค่าจัดส่ง) ครั้งละประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท ได้รับการแบ่งเบาจากสมาชิกที่เสียเงินซึ่งมีไม่ถึง ๒๐% ของสมาชิกทั้งหมด

หากท่านมีจิตศรัทธาที่จะร่วมกันจรรโลงพระพุทธศาสนาโดย “การให้ธรรมเป็นทาน” ดังนี้แล้วขอได้รับเป็นสมาชิกอุปถัมภ์แก่บรรดาพระภิกษุสงฆ์ดังกล่าว เพื่อที่ท่านจะได้มีหนังสืออ่านเป็นประจำ

สมาชิกอุปถัมภ์เสขิยธรรม ณ.๑๘

๑. พระมหาบุญเริ่ม จิรปัญญา นครราชสีมา ๔๐๐ บาท
๒. พระสัมเริง ปโมทโน ๕๐๐ บาท

พระเทพปริยัติสุธี (เสวี ธรรมเวที ป.ธ.๘)
๓๑ พฤษภาคม ๒๔๗๓ - ๓ กันยายน ๒๕๓๖